

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації
Дніпропетровська торгово-промислова палата (м. Дніпро, Україна)
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (м. Дніпро, Україна)
Університет митної справи та фінансів (м. Дніпро, Україна)
Полтавський державний аграрний університет (м. Полтава, Україна)
Поліський національний університет (м. Житомир, Україна)
Університет прикладних наук (м. Міттвайда, Німеччина)
Центр менеджменту м. Інсбрук (м. Інсбрук, Австрія)
Британський університет (м. Дубаї, ОАЕ)
Софійський університет Святого Климента Охридського (м. Софія, Болгарія)
Вищий інститут освіти та науки ISEC Lisboa (м. Лісабон, Португалія)
Інтегральний університет (м. Лакхнау, Індія)

ЕКОНОМІКА І МЕНЕДЖМЕНТ 2024:
ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ
ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Збірник наукових праць
Міжнародної науково-практичної конференції

(Дніпро, 4–5 квітня 2024 р.)

У дев'яти томах

Том 7. Діджитал-інновації в обліку, аналізі, аудиті та оподаткуванні.
Інтеграція держави, бізнесу, науки, освіти в умовах цифровізації суспільства

Дніпро
Видавець Біла К. О.
2024

*Затверджено на засіданні вченої ради факультету економіки
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
(протокол № 10 від 01 квітня 2024 р.)*

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Оковитий С. І. – д-р хім. наук, проф., ректор Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, голова оргкомітету;

Гринько Т. В. – д-р екон. наук, проф., декан факультету економіки Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

Кравченко М. В. – д-р екон. наук, професор, заступник начальника управління науки, вищої та професійно-технічної освіти – начальник відділу науки, вищої освіти та атестаційної експертизи департаменту освіти і науки Дніпропетровської обласної державної адміністрації;

Жмуренко В. Г. – директор Дніпропетровської торгово-промислової палати;

Богодістов Євген – д-р філософії, професор з управління проектами і процесами Центру менеджменту м. Інсбрук (Австрія);

Велеско Серджо – д-р екон. наук, професор міжнародного менеджменту факультету економіки Університету прикладних наук у місті Міттвайда (Німеччина);

Аміт Кумар Гоел – д-р філософії, доцент кафедри торгівлі та управління бізнесом Інтегрального університету (Індія);

Мохаммад Джаммал – д-р філософії, голова приймальної комісії Британського університету (ОАЕ);

Вазов Радостін – д-р філософії, доцент, провідний науковий співробітник факультету економіки та бізнес-адміністрування Софійського університету Святого Климента Охридського (Болгарія);

Марія Насіменто Кунья – д-р філософії, професор Вищого інституту освіти та науки ISEC Lisboa (Португалія);

Валінкевич Н. В. – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та туризму Поліського національного університету;

Дячков Д. В. – д-р екон. наук, доцент, заступник директора навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій Полтавського державного аграрного університету;

Корнієв М. В. – д-р екон. наук, професор, декан факультету інноваційних технологій Університету митної справи та фінансів;

Гвініашвілі Т. З. – канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

Небаба Н. О. – д-р екон. наук, доцент, в.о. завідувача кафедри економічного моделювання, обліку та статистики Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

Мешко Н. П. – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри маркетингу та міжнародного менеджменту Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

Жиленко К. М. – д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри туристичного бізнесу та гостинності Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

Левкович О. В. – канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

Краснікова Н. О. – канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри міжнародної економіки та світових фінансів Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

Олійник Т. І. – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

Павлов Р. А. – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Е 45 Економіка і менеджмент 2024: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку: зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., 4–5 квіт. 2024 р.: у 9 т. – Дніпро: Видавець Біла К. О., 2024.

ISBN 978-617-645-514-1

Т. 7 : Діджитал-інновації в обліку, аналізі, аудиті та оподаткуванні. Інтеграція держави, бізнесу, науки, освіти в умовах цифровізації суспільства. – 2024. – 130 с.

ISBN 978-617-645-474-8

У збірнику надруковано наукові праці Міжнародної науково-практичної конференції, яка відбулася 4–5 квітня 2024 року в Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара.

Для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗів та наукових закладів.

УДК 336

ISBN 978-617-645-514-1

ISBN 978-617-645-474-8 (Т. 7)

© Авторський колектив, 2024

ДІДЖИТАЛ-ІННОВАЦІЇ В ОБЛІКУ, АНАЛІЗІ, АУДИТІ ТА ОПОДАТКУВАННІ

Канд. екон. наук Бєлозерцев В. С., Буднік Д. К.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПАРАДИГМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ЦИФРОВОЇ ЕРИ

Протягом всього існування людської цивілізації можна спостерігати неперервний розвиток, який торкається кожного аспекту життєдіяльності особистості та суспільства в цілому. Особливу увагу цьому процесу приділив Томас Кун, аналізуючи еволюцію наукового знання, і ввів поняття «наукові революції» для опису періодів кардинальних змін у фундаментальних принципах наукового пошуку [2]. Ці перетворення призводять до глибинних змін у науковому світогляді. Важливим етапом у розвитку сучасного світу є Четверта промислова революція, що характеризується активним впровадженням інноваційних рішень та технологій у різноманітні сфери суспільного життя.

Однак, в останні роки спостерігається зростаюча тривога з боку наукової спільноти, як в Україні, так і на міжнародному рівні, стосовно кризи, що охопила традиційну бухгалтерську науку, яка опирається на застарілу диграфічну парадигму. Потреби сучасної глобалізованої економіки та процеси інформатизації вимагають від науки бухгалтерського обліку нових теоретичних підходів, що зможуть адекватно відображати реалії сьогодення. Експерти та практики в області обліку вказують на критичну потребу у трансформації облікової теорії в контексті широкомасштабної цифровізації [1].

Значний вплив цифровізації на методологічні, методичні та організаційні аспекти облікової справи призвів до початку нової епохи в цій галузі. Професор Н.М. Малюга описує цей період як еру «Подвійної інформаційної динаміки» в бухгалтерському обліку, акцентуючи на необхідності реформування підходів до визначення та обліку нових економічних активів, таких як інтелектуальний

капітал, ресурсний потенціал та інформаційні активи. Ці зміни мають на меті не лише адаптувати облікову систему до нових умов, а й відповісти на виклики, які ставить перед нами постіндустріальна економіка.

С.Ф. Легенчук розглядає застосування дослідної програми в обліку через призму концепції І. Лакатоса, визначаючи такі складові як «тверде ядро», «негативна евристика», «захисний пояс» та «позитивна евристика». Основу, або «тверде ядро», дослідної програми утворюють непорушні елементи – подвійний запис, баланс, інвентаризація, що виступають як аксіоми системи обліку [3]. «Захисний пояс» містить теорії та гіпотези, які можуть бути модифіковані або відкинуті на користь прогресивних змін в обліковій практиці. Наприклад, перехід від принципу історичної собівартості до оцінки за справедливою вартістю є одним із проявів такої адаптації.

Процес цифровізації вносить істотні зміни не лише в структуру бухгалтерського обліку, але й у підходи до облікового аналізу та використання облікової інформації у прийнятті управлінських рішень. Інтеграція сучасних інформаційних технологій, таких як штучний інтелект, великі дані (Big Data) та блокчейн, відкриває нові перспективи для підвищення ефективності та прозорості облікових процесів. Ці технології дозволяють автоматизувати рутинні процедури, забезпечувати вищу точність даних та сприяти кращому виявленню та управлінню фінансовими ризиками [4].

Штучний інтелект, зокрема, може аналізувати великі обсяги даних з метою виявлення закономірностей, що можуть вказувати на потенційні проблеми чи можливості для бізнесу. Такий підхід може радикально змінити традиційні методи аудиту та фінансового контролю. Блокчейн, у свою чергу, пропонує надійну платформу для забезпечення цілісності облікових записів через створення незмінних та повністю прозорих ланцюгів транзакцій, що може значно знизити ризик фінансових махінацій.

Окрім того, цифровізація впливає на освіту та підготовку фахівців у галузі бухгалтерського обліку. Сучасний обліковець має бути не тільки знавцем традиційних принципів та практик, але й володіти навичками роботи з новітніми інформаційними технологіями. Це вимагає від вищих навчальних закладів перегляду навчальних програм та включення курсів з цифрової грамотності, аналітики даних та інформаційної безпеки. Таким чином, процеси цифрової

трансформації радикально змінюють пейзаж бухгалтерського обліку, спонукаючи до переосмислення традиційних підходів та вимагаючи адаптації до нових умов ведення бізнесу. Важливість цих змін виходить далеко за рамки технічного аспекту, чіпаючи методологічні, організаційні та освітні сфери. Адаптація до нової реальності вимагає від фахівців готовності до навчання, гнучкості у прийнятті новацій та відповідального ставлення до використання технологій з метою забезпечення ефективності, точності та прозорості облікових процесів. Сучасна ера цифровізації не тільки ставить нові виклики перед професіоналами в галузі бухгалтерського обліку, але й пропонує унікальні можливості для розвитку та досягнення вищої якості облікової інформації.

Список використаних джерел:

1. Кононенко Л.В., Юрченко О.В., Гай О.М. Теорія бухгалтерського обліку в умовах становлення глобальної економіки та інформатизації суспільства. *Економічний простір*. № 170. 2021. С. 83-87. URL: <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/911>.
2. Kuhn T.S. *The Structure of Scientific Revolutions*, 1962. Chicago. 222 p.
3. Легенчук С.Ф. *Історичні аспекти розвитку бухгалтерського обліку в Україні та світі: монографія*. Beau Bassin: GlobeEdit, 2020. 212 с.
4. Карпенко Є.А., Карпенко О.В., Мілька А.І. та ін. *Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в умовах інноваційних інформаційних технологій: моногр.* Полтава: ПУЕТ, 2021. 410 с. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/11475>.

Канд. екон. наук Белозерцев В. С., Курбанова А. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДІДЖИТАЛ-ІННОВАЦІЙ В АНАЛІЗІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ:

ВІД ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У сучасному світі цифрові технології перетворюють практично всі сфери життя, і сільське господарство не є винятком. Впровадження діджитал-інновацій у сільському господарстві має потенціал перетворити цей сектор, забезпечуючи ефективне використання ресурсів, підвищення продуктивності та зменшення негативного впливу на довкілля. Завдяки цифровим інноваціям, фермерські господарства можуть стати не лише більш конкурентоспроможними, але й сприяти сталому розвитку нашої планети.

На сьогоднішній день аграрний сектор переживає низку викликів із зміни клімату, недостатності ресурсів, підвищеної конкуренції та вимог до якості продукції. Традиційні підходи до аналізу включають оцінку вирощування культур, рентабельності господарств та аналіз ринкових умов. Проте, сучасні технології, такі як сільськогосподарські датчики, дрони та системи автоматизованого зрошення, відіграють важливу роль у вирішенні цих проблем, допомагаючи підвищувати продуктивність, зменшувати витрати та підвищувати стійкість господарств до змін [1, с. 15].

Цифрові інновації дозволяють оптимізувати процеси виробництва, використовуючи точніші методи моніторингу, управління та прогнозування, що призводить до збільшення врожайності та продуктивності. Сприяють впровадженню більш екологічно чистих методів виробництва, зменшуючи використання хімічних пестицидів та добрив, а також мінімізуючи викиди та забруднення навколишнього середовища. Застосування цифрових технологій, таких як системи автоматизованого зрошення та дозування добрив, дозволяє ефективніше використовувати водні та ґрунтові ресурси, зменшуючи витрати та негативний вплив на навколишнє середовище. Впровадження цифрових інновацій сприяє покращенню економічної ефективності сільського господарства, забезпечуючи сталість виробництва та зменшення його впливу на навколишнє середовище, що сприяє сталому розвитку галузі [2, с. 97].

Цифровий аналіз надає фермерам можливість отримувати детальні дані про їхні поля, врожайність, вологість ґрунту та інші параметри. Це дозволяє їм приймати обґрунтовані рішення щодо використання ресурсів, планування виробництва та оптимізації процесів господарювання. Для прикладу: використання сільськогосподарських дронів для зрошення та моніторингу поля дозволяє фермерам точно визначати потреби у воді та добривах, а також вчасно виявляти проблеми, такі як шкідники чи хвороби рослин; впровадження систем автоматизованого зрошення, які регулюють полив в залежності від вологості ґрунту та погодних умов зменшує витрати на воду та збільшує ефективність зрошення; використання сільськогосподарських датчиків для моніторингу рівня родючості ґрунту та поглибленого аналізу урожайності дозволяє фермерам точно визначати потреби рослин у поживних речовинах та ефективно планувати годівлю [3, с. 330].

Цифрові інновації сприяють досягненню сталого розвитку аграрного сектору шляхом оптимізації виробничих процесів, ефективного використання ресурсів, зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та забезпечення економічної стійкості. Деякі з основних викликів включають недоступність технологій для всіх фермерів, великі витрати на впровадження нових систем, складність в освоєнні та адаптації до нових технологій, а також питання щодо конфіденційності та захисту даних. Для подолання цих перешкод потрібна ефективна підтримка від уряду, розвиток доступних та відкритих технологічних рішень для фермерів.

Цифрові інновації мають величезний потенціал у сільському господарстві, що може сприяти підвищенню продуктивності, ефективності використання ресурсів, зменшенню впливу на довкілля та забезпеченню сталого розвитку галузі. Впровадження цифрових технологій може допомогти фермерам у вирішенні численних викликів, з якими вони стикаються, та створити нові можливості для розвитку. Рекомендації щодо подальшого впровадження та розвитку цифрових технологій у аграрному секторі: надати фермерам доступ до навчання та консультацій з цифрових технологій, щоб вони могли максимально використувати їхній потенціал, забезпечити фінансову підтримку та стимулювати інвестиції у впровадження цифрових інновацій, розвивати інфраструктуру та створювати стандарти для обміну даними між сільськогосподарськими системами, забезпечити конфіденційність та захист персональних даних фермерів, які збираються за допомогою цифрових технологій, продовжувати дослідження та інновації у сфері цифрових технологій, щоб постійно вдосконалювати та розвивати їхні можливості.

Список використаних джерел:

1. Руденко М.В. Проблеми та перспективи використання Інтернет-технологій у сільськогосподарських підприємствах. *Економіка АПК*. 2019. № 10. С. 12-20.
2. Негрей М.В. Цифрова трансформація аграрного сектору: перспективи, виклики та рішення. *Економічні науки*. 2023. Т. 8, Вип. 1. С. 94-100.
3. Харченко В.В. Методика ефективного застосування інформаційних технологій в аграрному підприємстві. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2014. № 200 (1). С. 329-333.

Бойко Б. О., Романова О. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК:
СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ
В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ**

Глобалізація, визначаючись як процес зростання і взаємозалежності економік, фінансів та культур між країнами, має величезний вплив на сучасний бізнес. Цей феномен не лише розширює географічні межі підприємств, але й ставить перед ними нові виклики, зокрема у сфері бухгалтерського обліку та управління фінансами. Міжнародна діяльність підприємств у контексті глобалізації вимагає не лише відкриття нових ринків та можливостей, але й вдосконалення стратегій управління фінансами для ефективного функціонування у різноманітних культурних, правових і економічних середовищах. У даному контексті, адаптація бухгалтерського обліку та розробка оптимальних стратегій управління фінансами набуває визначального значення. Далі буде розглянуто ключові аспекти цього впливу та стратегічні підходи, які дозволяють підприємствам успішно функціонувати в умовах міжнародного бізнесу.

Першим на що треба звернути увагу це – використання міжнародних стандартів фінансової звітності (МСЗФ). Їхня уніфікація стала стандартом для багатьох країн світу, що здійснюють міжнародну діяльність. Ці стандарти мають значний вплив на стратегії вітчизняних підприємств у міжнародному контексті. По-перше, вони сприяють гармонізації фінансової звітності, що спрощує порівняння фінансових результатів різних підприємств на міжнародному рівні. Дотримання єдиної системи стандартів дозволяє підприємствам виходити на міжнародні ринки, забезпечуючи стандартність та прозорість в обліку та звітності [3].

Крім того, міжнародні стандарти обліку визначають правила відображення податкових обов'язків та інших фінансових показників, враховуючи особливості міжнародного оподаткування [2]. Це важливо для розроблення оптимальних стратегій управління фінансами та мінімізації податкових ризиків у міжнародному бізнесі. Також уніфікована система звітності дозволяє потенційним інвесторам

з усього світу оцінювати ефективність діяльності вашого підприємства, що дозволяє залучити більший обсяг міжнародного капіталу.

Якщо підприємство здійснює міжнародну діяльність, то очевидно що воно має справу з конвертуванням валюти іноземних покупців або постачальників. Валютні ризики, що виникають внаслідок змін обмінних курсів валют, становлять суттєвий аспект управління фінансами в умовах глобалізації. Коливання в обмінних курсах, таких як долар США, євро та інші, можуть мають значний вплив на фінансову стійкість та результативність підприємства [1]. Експозиція до валютних ризиків виникає внаслідок здійснення зовнішньої торгівлі, інвестицій, кредитів та інших фінансових операцій. Зміни в обмінних курсах можуть вести до збитків або прибутків при конвертації фінансових зобов'язань та активів в різних валютах. У зв'язку з цим, розробка ефективних стратегій управління валютними ризиками стає необхідною для забезпечення фінансової стійкості та успішного функціонування підприємства в умовах міжнародної діяльності [4]. Серед популярних стратегій які можна використовувати для зменшення ризику валютних коливань є:

1. Форвардні угоди.

Опис: укладення форвардних угод дозволяє фіксувати обмінний курс на майбутню дату, зменшуючи ризик валютних коливань.

Вплив: забезпечує стабільність цін та обсягів операцій у валюті, зменшуючи нестабільність при конвертації.

2. Натуральне хеджування:

Опис: активне використання місцевих постачальників та покупців, щоб уникнути часткової або повної конвертації коштів в інші валюти.

Вплив: зменшує потребу в валютній конвертації, спрощуючи облік та зменшуючи ризик.

3. Диверсифікація портфеля:

Опис: розміщення інвестицій та активів у різних валютах, зменшуючи вразливість до валютних коливань.

Вплив: забезпечує більш ефективне розподілення ризиків та стабільність портфеля в умовах змін обмінних курсів.

Отже, для успішного функціонування у глобальному середовищі підприємства повинні бути готові до вирішення нових завдань, пов'язаних із

змінами валютних курсів, різницею в правових нормах та культурних особливостях. Підприємства, які вирішують виклики глобалізації та впроваджують ефективні стратегії управління фінансами, мають можливість не лише пристосуватися до змін у міжнародному бізнес-середовищі, але й використовувати ці тенденції як джерело нових можливостей для розвитку та зміцнення конкурентоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Шестерняк М. М. Глобалізаційні процеси як фактор впливу на систему обліку в Україні. *Інтелект XXI*. 2020. № 5. С. 80-84.
2. Гаркуша С. Розвиток бухгалтерського обліку як інформаційної системи в умовах глобалізації. *Економіка та суспільство*. 2022. № 36. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-29>.
3. Маренич Т., Поливана Л., Кирильєва Л., Шеховцова Д. Трансформація базових підходів до організації управлінського обліку в умовах глобалізації. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2021. Vol. 1, No. 36. P. 99-107.
4. Шестерняк М. М. Облік і аудит в цифровій економіці: виклики глобалізації та перспективи. *Digital and Innovative Economy: Processes, Strategies, Technologies : Conference Proceedings of the International Scientific Conference, January 25th, 2019. Kielce, Poland: Baltija Publishing, 2019. P. 187-189. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35762/3/Shesternyak.Poland.pdf>*.

Канд. екон. наук Бондаренко Н. М., Дрік І. А.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ЕЛЕКТРОННА ЗВІТНІСТЬ ТА ПОДАТКОВІ ІННОВАЦІЇ

Розвиток світової економіки в умовах бурхливої та непередбаченої політичної ситуації, впровадження нових технологічних інновацій та відкриттів ставлять вирішення соціальних та економічних проблем провідним питанням для будь-якої демократичної держави. Проведення ефективних змін та реформ фіскальної, монетарної політики є ключем для вирішення вищезазначених питань. Відповідно до положення Конституції України, сплата податків є імперативною нормою. Згідно з цим, можна стверджувати, що ефективна, сучасна та прозора система податків є важливим аспектом розвитку України. Реформування інформаційного забезпечення нарахування та сплати податків та зборів в Україні пройшло довгий шлях з 1991 року, проте розвиток інформаційних технологій диктує нові

зміни у податковій системі, так: електронні декларації та звітності є першими кроками [1].

Електронна звітність та податкові інновації, на даний момент, відіграють ключову роль у системі оподаткування. Роки становлення першої податкової системи відповідають рокам проголошення незалежної України, проте початкові кроки в розвитку та впровадженні електронних систем звітності та податкових інновацій можна прослідкувати лише на початку ХХІ століття. У 2000 році розпочалась підготовка Програми модернізації державної податкової служби та у складі Державної податкової служби утворено Департамент розвитку та модернізації Державної податкової служби.

Формування інформаційного простору на території України та її розвиток зростало досить швидко та формувалось воно на посилення ролі інформації та знань у суспільстві, збільшення частки інформаційних продуктів і послуг у ВВП, доступ до світових інформаційних ресурсів, інформаційна та економічна глобалізація, задоволення потреб населення в інформаційних продуктах, впровадження технологій електронного урядування в систему державного управління [2].

На теперішній час ДФС України установила оновлену версію «Електронного кабінету платника» (ЕКП), що працює через мережу Інтернет на безоплатній основі. Ця система надає можливість передавати електронні документи до органів ДФС, а також звітності, запити на отримання інформації, заяви. Також у ЕКП громадяни можуть скористуватися можливістю реєстру накладних/розрахунків та скористатися сервісами систем електронного адміністрування. Важливою інновацією впровадженою КМУ України також став кваліфікований електронний підпис, що є аналогом реального підпису та печатки та надає юридичної сили документу чи звітності за лічені секунди. Крім того, розвиток сучасних інформаційних технологій розширює потенційні можливості бухгалтерського обліку, що інтегрує відповідні дані про внутрішні бізнес-процеси організації і дані щодо зовнішнього ринку, що дозволяє реалізувати більш складні моделі аналізу та обробки бухгалтерської інформації [3].

Отже, на даний момент ЕКП можна скористуватись з будь-якого електронного пристрою без встановлення програмного забезпечення, використовуючи електронний цифровий підпис, який працює на повністю безкоштовній основі та цілодобово, що позитивно впливає на розвиток податкових інновацій. Окрім

цього Електронний кабінет платника податків є повністю захищеним, безпечним та належить лише одній особі. Система взаємодії платників податків та ДПС відбувається за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій [2].

Електронні системи автоматизують процес збору, обробки та аналізу фінансових даних, роблячи звітність швидшою та точнішою. Це допомагає уникнути помилок, які можуть виникнути при ручному введенні даних, і забезпечує більшу надійність фінансової інформації. Окрім того, електронні системи зменшують потребу в ручній обробці документів і звітів, що економить час і гроші на адміністративні процедури. Електронна звітність дозволяє регуляторам швидше та ефективніше аналізувати та перевіряти фінансову інформацію компаній. Це забезпечує вищий рівень контролю за фінансовою діяльністю компаній та більшу прозорість в оподаткуванні.

Впровадження електронної звітності та податкових нововведень стикається з великими викликами та ризиками. По-перше, це загрози кібербезпеки, оскільки цифрові системи можуть бути об'єктом хакерських атак. Забезпечення надійного захисту конфіденційності фінансових даних є дуже важливим завданням для всіх учасників.

Вирішення цих проблем вимагає комплексного підходу, що включає технічні заходи забезпечення безпеки, стандартизацію процесів та ефективне управління ризиками.

Варто зазначити, що майбутнє електронної звітності та податкових інновацій має багато цікавих перспектив. Однією з основних тенденцій є постійне вдосконалення технологій, зокрема використання штучного інтелекту та машинного навчання для автоматизації обробки фінансової інформації. Велика увага також приділяється розвитку систем аналізу «Big Data», які дозволять компаніям отримувати більш детальну та корисну інформацію з великих обсягів даних для прийняття стратегічних рішень. Крім того, очікується зростання використання технології блокчейн для забезпечення безпеки та цілісності фінансових даних. У майбутньому ми можемо побачити ще більшу інтеграцію між електронними системами, що дозволить уникнути дублювання даних і забезпечить більш ефективний обмін інформацією між різними зацікавленими сторонами.

Отже, слід зазначити, що Україна і сьогодні є країною з доволі розвинутою системою звітності та податків. Електронні декларації, можливість користування електронним кабінетом платника податків та кваліфікованим підписом значно спрощують та прискорюють існуючі процеси. Згідно з цим, можна стверджувати, що технологічна інновація буде значно впливати та приносити нові відкриття податковій системі України вже в найближчі роки, проте важливо аналізувати усі можливі ризики щодо безпеки даних та їх стандартизації для уникнення проблем у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Теловата М.Т., Пантелеев В.П., Безверхий К.В., Григоревська О.О., Ковач С.І., Юрченко О.А. Облік і звітність в оподаткуванні: навч. посіб. для студентів закладів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Київ: НАСОНА, 2019. 506 с.
2. Донченко Т.В., Олійник А.В. Етапи становлення податкової системи України в контексті розвитку цифрової економіки. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2019. № 1. С. 45-62.
3. Понуріна Л.О., Артюх О.В. Сучасні інноваційні технології в бухгалтерському обліку. *Новий погляд на реформування економіки та управління: матеріали науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 18-19 червня 2021 р.)*. Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2021. С. 53-58.

Канд. екон. наук Бондаренко Н.М., Ільчак Д. І.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: ПЕРЕВАГИ, МОЖЛИВОСТІ ТА РИЗИКИ

У сучасному бізнес-середовищі, де швидкість змін та необхідність ефективного управління фінансами стають ключовими чинниками успіху, компанії звертають увагу на використання передових технологій для оптимізації обліку та аналізу фінансової звітності. Одним із найбільш перспективних напрямків цифрової трансформації у фінансовому секторі є використання сучасних хмарних технологій. Ці інноваційні підходи відкривають нові можливості для підвищення ефективності управління фінансами, але також вносять певні ризики та виклики, які потребують уважного розгляду.

Перш за все, хмарні технології дозволяють компаніям зберігати та обробляти великі обсяги фінансової інформації в безпечному та доступному для користувачів середовищі. Це робить процес обробки та аналізу фінансових даних більш ефективним та швидким. Крім того, завдяки хмарним технологіям, компанії можуть отримувати доступ до своєї фінансової інформації з будь-якого місця та в будь-який час, що сприяє прийняттю оперативних управлінських рішень.

Ще однією важливою перевагою є зниження витрат на ІТ-інфраструктуру. Замість того, щоб інвестувати у власні сервери та програмне забезпечення, компанії можуть використовувати послуги хмарних провайдерів, оплачуючи лише за фактичне використання ресурсів.

Технологія аналізу даних дозволяє компаніям проводити більш ретельний та глибокий аналіз фінансової інформації, виявляти складні зв'язки та прогнозувати результати. Використання алгоритмів аналізу даних сприяє виявленню патернів та трендів, які можуть залишитися непоміченими для людського аналітика. Крім того, ця технологія дозволяє автоматизувати процеси, які раніше потребували значних людських ресурсів, такі як класифікація витрат або аналіз кредитного ризику.

Незважаючи на численні переваги, використання хмарних технологій та аналізу даних пов'язане з певними ризиками. Один із головних ризиків – це питання безпеки та конфіденційності даних. Збереження фінансової інформації в хмарних системах може стати об'єктом кібератак або порушень безпеки, що може призвести до витоку конфіденційної інформації та збитків для компанії [1].

Крім того, існує ризик недостатньої якості даних, що може призвести до неточностей у результаті аналізу та прийняття неправильних управлінських рішень. Наприклад, неправильно побудовані моделі аналізу даних можуть давати неточні прогнози, що в свою чергу може призвести до стратегічних помилок.

Важливо враховувати, що імплементація нових технологій вимагає великих інвестицій у перепідготовку персоналу та використання спеціалізованого програмного забезпечення. Не всі компанії можуть собі дозволити ці витрати, що створює бар'єри для впровадження таких технологій [2].

Використання хмарних технологій в обліку та аналізі фінансової звітності є важливими елементами цифрової трансформації в сучасному бізнесі. Вони дозволяють компаніям оптимізувати процеси управління фінансами, роблять аналіз більш точним та оперативним, а також надають нові можливості для прийняття стратегічних рішень. Проте важливо пам'ятати про потенційні ризики та виклики, пов'язані з використанням цих технологій, і ретельно розробляти стратегії для їх управління та мінімізації.

Дослідивши можливості використання хмарних технологій у бухгалтерському обліку, ми вважаємо, що вище викладені аспекти сприятимуть подальшому розвитку автоматизації різних функцій, максимальному спрощенню процесів та підвищенню операційної ефективності та прозорості операцій як на національному, так і на міжнародному рівні. Розвиток інформаційних технологій у сфері бухгалтерського обліку сприяє підвищенню ефективності та якості роботи бухгалтерів, поліпшенню контролю над фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Таким чином, використання хмарних технологій у бухгалтерському обліку може сприяти не лише прискоренню процесів збору та обробки інформації, але й забезпечити більш структуроване її подання у звітності. Впровадження хмарних технологій стає практично необхідним для малого і середнього бізнесу, оскільки хмарні обчислення є новою парадигмою, яка поєднує в собі ІТ-ефективність та гнучкість бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Краєвський В.М., Титенко Л.В., Паянок Т.М., Параниця Н.В., Богдан С.В. Управлінські інформаційні системи в обліку та оподаткуванні: навч. посіб. Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 288 с.
2. Любимов М.О., Кулик В.А. Можливості, загрози та перспективи використання «хмарних» технологій у бухгалтерському обліку. *Науковий вісник Полтавського університету у економіки і торгівлі*. 2019. № 2 (93). С. 40-46.

Канд. екон. наук Бондаренко Н. М., Кравченко В. П.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ В АУДИТІ

Наразі в світі прискорила діджиталізація багатьох процесів в обліку та аудиті. Автоматизація процесів відбувається за допомогою введення в систему спеціально розроблених програмних продуктів. Даний перехід з паперового документообігу на електронний значно підвищить ефективність та результати роботи. Аудиторський висновок повинен бути наданий максимально швидко та водночас бути якісним та інформативним. Важливим аспектом у застосуванні програмних продуктів є сприяння прискоренню процесів, не погіршуючи їх якість. Також застосування програмних продуктів забезпечить швидку комунікацію між працівниками та учасниками аудиту. Програмні продукти можуть бути застосовані як для планування робочого процесу, комунікації між командами аудиторів, так і для проведення самого аудиту. Застосування такого продукту в систему аудиту фактично нівелює створення помилки, спричиненої людським фактором. При виборі програмного продукту аудиторам та аудиторським компаніям необхідно дотримуватись певної специфіки (рис. 1).

По-перше, при введенні даної системи потрібно розглядати ті автоматизовані системи, що не будуть суперечити конфіденційності клієнтів. Тобто програмне забезпечення повинно мати ліцензію. По-друге, програма повинна бути проста для освоєння. Зі сторони розробників програми хоча б на короткий період повинна бути професійна підтримка. Наприклад, при встановленні програмного забезпечення VAF, розробники пропонують консультації та технічну підтримку на короткий термін після завершення проходження тренінгу чи покупки програми. Наступною вимогою є гнучкість програми, що дозволить вносити та коригувати дані для окремих видів економічної діяльності підприємств. У комп'ютерних аудиторських системах мають враховуватися не лише загальні вимоги і стандарти аудиту, а й особливості обліку підприємства-клієнта [1].

Завдяки застосуванню програмних продуктів аудитори зможуть виконувати всі необхідні процедури аудиту, котрі буде контролювати програма. Більшість програм не дозволить не виконавши хоча б однієї зазначеної аудиторської процедури на конкретному етапі аудиту перейти до наступних етапів.

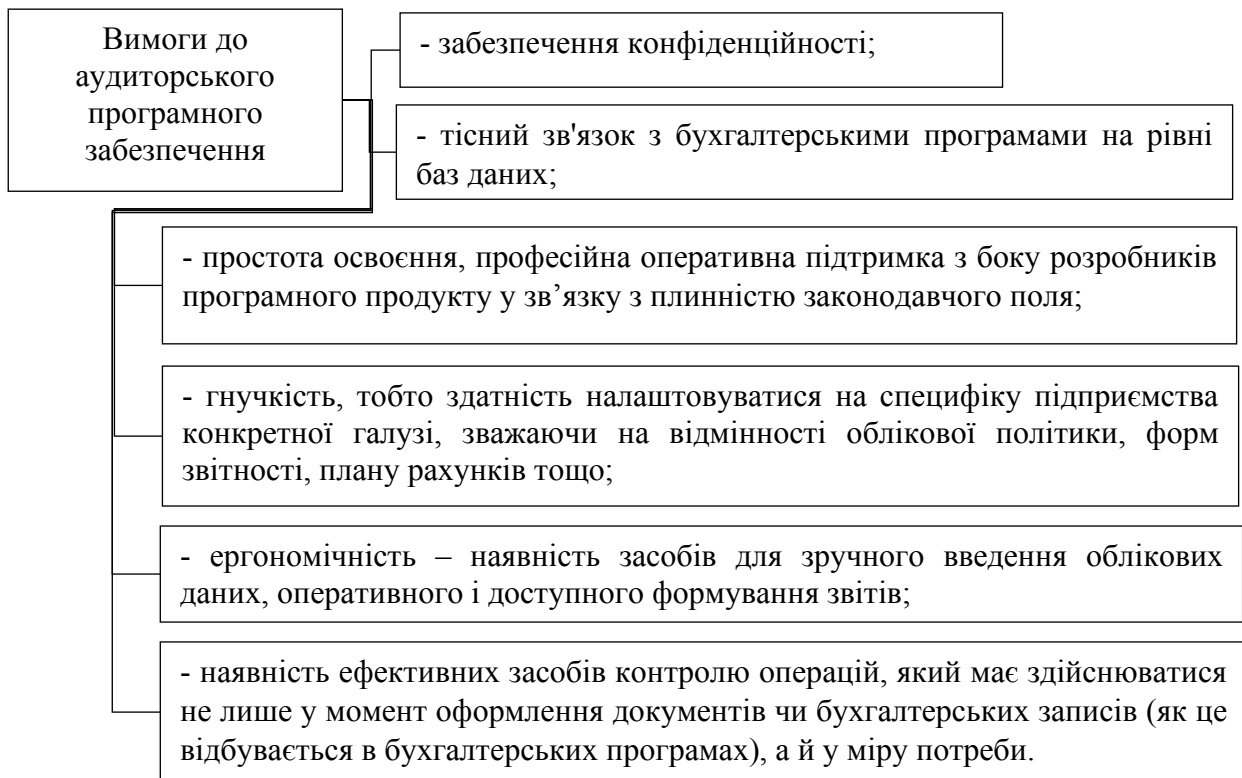

Рис. 1. Вимоги до аудиторського програмного забезпечення

Джерело: розроблено авторами на основі [1]

Також, дані програмні продукти виконують роль хмарних сховищ даних. При обробці великої кількості даних на локальному робочому столі комп'ютерні системи можуть не витримати та спричинити технічні проблеми. Тому в аудиторських програмах одразу закладена функція сховища.

Стосовно етапів аудиту та аудиторських процедур, то програмні продукти дозволяють форматування, очищення даних і об'єднання їх в створені системні звіти, що вже були в програмі, або були створені аудиторами. Потім програмний продукт виконує перевірку повноти, підсумовуючи всі дебети та кредити з транзакційних даних, щоб узгодити їх із кінцевою оборотно-сальдовою відомістю. Яскравим прикладом для такої роботи є Alteryx.

Проте, як і в більшості нововведень є ряд мінусів у програмних продуктах, що були розроблені для аудиту. Першим їх недоліком є зависока ціна, що не відповідає якості продукту. Через високий попит на ринку програмних продуктів для аудиту з'являються неготові до застосування програми. Таким чином, розробники можуть випустити на ринок не до кінця сформовану та протестовану

програму, що спричинить ще більше проблем на підприємстві. Наступною проблемою є відсутність необхідної мови інтерфейсу. До даного аспекту також можна віднести відсутність оновлень та змін законодавства, яке регламентує методикку бухгалтерського та податкового обліку в країні. Таким чином, у кожній країні є своє законодавство, що постійно оновлюється, тому технічна підтримка програмного продукту може не встигати оновлювати програму під законодавство [1; 2].

Отже, застосування програмних продуктів в аудит є важливим етапом в переході до повної діджиталізації аудиту. Застосовування програмних продуктів забезпечить швидку якісну роботу аудитора, що в результаті призведе до формування інформативного та якісного аудиторського висновку. Основною проблемою введення даних систем для аутсорсингових та малих аудиторських компаній є неосвіченість працівників, відсутність локалізації та зависока ціна.

Список використаних джерел:

1. Русіна Н.В. Використання програмного забезпечення в аудиті. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. 2011. № 20. Ч. I. С. 372-376.
2. Івахненко С.В. Впровадження програмного забезпечення обліку і контролю: потенційні переваги і реальні проблеми. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2007. № 2. С. 56-62.

Канд. екон. наук Бондаренко Н. М., Курбанова А. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

МОДЕРНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасна економіка переживає період інтенсивної цифровізації, що ставить перед бухгалтерами нові виклики та можливості. Тема модернізації бухгалтерського обліку в умовах цифрової трансформації стає надзвичайно актуальною в контексті швидкого розвитку технологій та зміни підходів до ведення бізнесу. Ця тема має критичне значення для розвитку сучасного бізнесу. Розуміння впливу цифрової трансформації на бухгалтерський облік допоможе підприємствам пристосуватися до нових умов та забезпечити стабільність та ефективність фінансової діяльності.

Бухгалтерський облік базується на принципах точності, об'єктивності та своєчасності інформації. Однак в умовах цифрової економіки ці принципи переглядаються та доповнюються новими вимогами. Сучасний стан бухгалтерського обліку в умовах цифровізації економіки характеризується значними змінами та викликами. Зокрема, спостерігається широке використання цифрових технологій для автоматизації процесів обліку та аналізу фінансових даних. Зростання обсягів інформації вимагає від бухгалтерів не лише ефективності, але й вміння аналізувати великі масиви даних. Проблеми кібербезпеки та необхідність адаптації до нових технологій стають важливими аспектами сучасного бухгалтерського обліку.

Вплив цифровізації на бухгалтерський облік виявляється у значній автоматизації процесів, використанні цифрових технологій для зберігання та аналізу даних, змінах у системах звітності та аналізу фінансової інформації, а також у збільшенні швидкості та точності облікових операцій [1, с. 89].

Виклики модернізації бухгалтерського обліку включають проблеми з кібербезпекою та захистом конфіденційної інформації, необхідність постійного підвищення кваліфікації персоналу та адаптації до нових технологій, інтеграцію та стандартизацію різних інформаційних систем для забезпечення їх ефективної взаємодії [2, с. 189].

Перспективи розвитку бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки охоплюють автоматизацію процесів, використання аналітики даних та штучного інтелекту для ефективного аналізу, розширення можливостей звітності для стратегічного управління, а також розвиток інтерактивності та співпраці з іншими підрозділами бізнесу за допомогою цифрових інструментів [3, с. 78].

Під час аналізу розвитку бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки виявлено, що цифрова трансформація суттєво впливає на цей сектор, створюючи нові можливості та виклики. Автоматизація процесів, захист конфіденційної інформації та підвищення кваліфікації персоналу стають ключовими аспектами для успішного функціонування в умовах цифрової економіки. Основними викликами для бухгалтерського обліку в цифровій економіці є забезпечення кібербезпеки та конфіденційності, підвищення кваліфікації персоналу та адаптація до нових технологій. Перспективи розвитку включають в себе використання штучного інтелекту, аналітики даних та розвиток інтегрованих

інформаційних систем для поліпшення ефективності та точності бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел:

1. Спільник І., Палюх М. Бухгалтерський облік в умовах цифрової економіки. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2019. Вип. 1-2. С. 83-96.
2. Трушлякова А.Б. Розвиток діджиталізації в Україні: фактори впливу, переваги та виклики сьогодення. *Економічні горизонти*. 2018. № 4 (7). С. 186-191.
3. Єршова Н. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах переходу до цифрової економіки. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки)*. 2020. № (2). С. 75-80.

Канд. екон. наук Бондаренко Н. М., Овсяннікова Д. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ЗАСТОСУВАННЯ МАШИННОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ АНАЛІЗУ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ: НОВІ МЕТОДИ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В КОНТЕКСТІ ДІДЖИТАЛ-ІННОВАЦІЙ

В сучасних умовах підприємства активно використовують передові технології для оптимізації аналізу статистичних даних і забезпечення ефективного прийняття управлінських рішень. Один із перспективних напрямків цифровізації у даній області – застосування методів машинного навчання. Впровадження таких інноваційних підходів відкриває нові можливості для автоматизації процесів аналізу даних та підвищення ефективності їх використання. Однак варто пам'ятати, що разом із перевагами приходять і ризики, які потребують детального вивчення та управління.

Використання новітніх підходів у аналізі статистичних даних має значні переваги для підприємців. По-перше, вони дозволяють підприємствам швидше та ефективніше аналізувати великі обсяги даних, що допомагає виявляти нові можливості для оптимізації процесів та зростання бізнесу. Крім того, застосування новітніх методів машинного навчання дозволяє здійснювати прогнозування та розробляти стратегії на основі точних даних, що сприяє прийняттю більш обґрунтованих рішень. Також, використання цих підходів дозволяє автоматизувати багато рутинних задач, звільняючи ресурси та час для більш стратегічних

завдань. Нарешті, новітні підходи у аналізі даних дозволяють підприємствам бути більш конкурентоспроможними на ринку, адаптуватися до змін у швидко змінному бізнес-середовищі та швидше реагувати на вимоги споживачів. Таким чином, використання новітніх підходів у аналізі статистичних даних є ключовим для успішного розвитку та збереження конкурентних переваг у сучасному бізнес-середовищі.

Традиційні методи збору та аналізу статистичних даних можуть стикатися з рядом проблем, які впливають на їхню ефективність та точність результатів.

По-перше, однією з основних проблем є обмеження, пов'язані з обсягом та різноманітністю даних. Традиційні методи можуть важко адаптуватися до великих обсягів даних або до даних з різних джерел, що може призводити до втрати важливої інформації або до неточних результатів. Крім того, іншою проблемою є складність обробки та аналізу структурованих та неструктурованих даних. Традиційні методи часто не ефективні в роботі з неструктурованими даними, такими як тексти, зображення або відео, що обмежує їхню універсальність та можливість в аналізі таких даних.

Також важливо відзначити проблему недостатньої точності та надійності результатів, яка може виникати через людські помилки при ручній обробці даних або при застосуванні простих статистичних методів, які не враховують складні взаємозв'язки та закономірності в даних.

Додатково, інтерпретація та визначення значущості отриманих результатів може бути проблематичною через велику кількість параметрів, які можуть впливати на результати, та відсутність чітких методів оцінки цих впливів.

Отже, проблеми традиційних методів збору та аналізу статистичних даних включають обмеження обсягу та різноманітності даних, складність обробки неструктурованих даних, недостатню точність результатів та проблеми інтерпретації отриманих результатів [1]. Нейронні мережі є потужним інструментом для розв'язання складних задач аналізу даних. Вони здатні автоматично виявляти складні взаємозв'язки та патерни в даних, що може бути важко або неможливо зробити за допомогою традиційних методів. Наприклад, глибокі нейронні мережі можуть бути застосовані для розпізнавання образів у зображеннях, розпізнавання мови у відео або тексту, а також для прогнозування майбутніх подій на основі складних взаємозв'язків між різними факторами. Кластеризація дозволяє

групувати схожі об'єкти разом в окремі кластери. Це може бути корисно для аналізу великих обсягів даних, коли важко вручну визначити групи або категорії. Наприклад, методи кластеризації можуть застосовуватися для сегментації клієнтів у сфері маркетингу або для класифікації пацієнтів за їхніми медичними характеристиками [2]. Алгоритми вирішення задач класифікації та регресії використовуються для прогнозування категорій або значень цільової змінної на основі вхідних даних. Наприклад, алгоритми класифікації можуть використовуватися для виявлення шахрайства у фінансових операціях або для класифікації текстових документів за змістом [3].

Машинне навчання може автоматично вивчати складні залежності між вхідними та вихідними змінними без явного вказівника на ці залежності. Це може бути корисно для розв'язання задач, де немає явно визначених моделей або правил. Наприклад, машинне навчання може використовуватися для прогнозування цін на фондовому ринку на основі історичних даних.

Список використаних джерел:

1. Машинне навчання. URL: <https://www.it.ua/knowledge-base/technology-innovation/machine-learning>
2. Машинне навчання простими словами. URL: <http://www.mmf.lnu.edu.ua/ar/1739>.
3. Штучний інтелект, машинне навчання та нейронні мережі: в чому різниця і для чого їх використовують. URL: <https://evergreens.com.ua/ua/articles/machine-learning-overview.html>.

Канд. екон. наук Бондаренко Н. М., Оніані Г.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В БУХГАЛТЕРІЇ:

РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

В останні десятиліття світ переживає стрімкий розвиток цифрових технологій, що суттєво впливає на різні галузі, включаючи бухгалтерію. Цифрові трансформації змінюють підходи до обліку, аналізу, аудиту та оподаткування, створюючи нові можливості та виклики для фахівців у цій сфері.

В сучасному світі, де швидкість та точність стали ключовими факторами успіху, роль штучного інтелекту в бухгалтерському обліку стає все більш

значущою. Великі обсяги даних, які необхідно обробити, і висока відповідальність за точність фінансової звітності створюють потребу у використанні передових технологій, зокрема штучного інтелекту.

Однією з ключових переваг використання штучного інтелекту в бухгалтерському обліку є можливість автоматизації багатьох рутинних операцій, що раніше вимагали багато часу та ресурсів. Алгоритми машинного навчання можуть швидко та ефективно аналізувати великі обсяги фінансових даних, що дозволяє зменшити час на підготовку фінансових звітів та збільшити їхню точність. Крім того, інтелектуальні системи можуть виявляти патерни та аномалії в фінансових операціях, що допомагає покращити контроль за фінансовою діяльністю компанії та запобігти можливим шахрайствам або помилкам. Використання штучного інтелекту також дозволяє прогнозувати фінансові тенденції та робити аналітичні висновки на основі об'єктивних даних.

Так, використання штучного інтелекту у фінансовому аналізі відкриває широкі можливості для компаній у плануванні та управлінні своєю фінансовою діяльністю. З основних аспектів, де штучний інтелект знаходить своє застосування у фінансовому аналізі є прогнозування фінансових результатів. Алгоритми машинного навчання можуть аналізувати історичні дані фінансової діяльності компанії та на їх основі прогнозувати майбутні фінансові результати. Це дозволяє компаніям робити більш об'єктивні та точні прогнози щодо своєї прибутковості, обороту та інших фінансових показників. Штучний інтелект може аналізувати великі обсяги фінансових даних та виявляти потенційні ризики для компанії, такі як фінансові зобов'язання, зміни в ринкових умовах або неплатоспроможність клієнтів. Це дозволяє компаніям своєчасно реагувати на можливі загрози та приймати відповідні заходи для їх управління. На основі аналізу фінансових даних штучний інтелект може допомогти компаніям розробити оптимальні стратегії фінансового планування. Це включає в себе визначення оптимального рівня інвестицій, витрат та кредитних угод, що дозволяє забезпечити стабільний фінансовий розвиток компанії в майбутньому. Крім того, автоматизовані системи аналізу даних дозволяють компаніям ефективно використовувати фінансову інформацію для прийняття управлінських рішень. Інтелектуальні алгоритми можуть аналізувати складні взаємозв'язки між різними

фінансовими показниками та надавати рекомендації щодо оптимальних стратегій управління [1].

В цілому, використання штучного інтелекту у фінансовому аналізі дозволяє компаніям покращити якість своєї фінансової стратегії, забезпечити стабільний фінансовий розвиток та досягти більшої конкурентоспроможності на ринку.

Незважаючи на потенційні переваги, впровадження штучного інтелекту в бухгалтерську практику стикається з рядом викликів, які потрібно враховувати для успішної реалізації цих технологій:

1. Забезпечення безпеки та конфіденційності даних. Одним з головних викликів є необхідність гарантувати безпеку та конфіденційність фінансової інформації, яка обробляється системами штучного інтелекту. Це стає особливо актуальним у зв'язку зі збільшенням кількості кіберзагроз та потенційних порушень безпеки даних.

2. Підготовка персоналу. Ефективне використання штучного інтелекту вимагає від компаній підготовки кваліфікованих спеціалістів, які зможуть адаптуватися до нових технологій та ефективно взаємодіяти з інтелектуальними системами. Необхідно надавати навчання та підтримку персоналу для ефективного впровадження та використання штучного інтелекту.

3. Вартість впровадження та підтримки систем. Впровадження штучного інтелекту може бути витратним процесом, особливо для малих та середніх підприємств. Необхідно розглядати витрати на придбання та налаштування відповідних програмних рішень, а також на підтримку та обслуговування систем у майбутньому.

4. Етичні аспекти. Важливо враховувати етичні аспекти використання штучного інтелекту в бухгалтерській практиці, зокрема, враховувати можливість виникнення проблем з прозорістю та відповідальністю при автоматизації процесів та прийнятті рішень на основі алгоритмів машинного навчання.

Вирішення цих викликів потребує комплексного підходу та виважених стратегій, які враховують особливості конкретної організації та її потреби в автоматизації бухгалтерського обліку.

Забезпечення безпеки даних, підготовка персоналу, вартість впровадження та етичні аспекти є важливими аспектами успішного використання штучного інтелекту в бухгалтерській практиці. Правильний підхід до цих питань дозволить

підприємствам ефективно впроваджувати інноваційні технології та поліпшувати управління фінансами.

Список використаних джерел:

1. Приймук В.В. Впровадження штучного інтелекту у фінансову діяльність підприємства. *Збірник наукових праць Державного податкового університету*. 2023. № 1. С. 183-198.

Канд. екон. наук Бондаренко Н. М., Петрусенко М. Д.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ВИЯВЛЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ ФІНАНСОВИМ ШАХРАЙСТВАМ ЧЕРЕЗ АНАЛІТИКУ ДАНИХ

У сучасному цифровому світі, де фінансове шахрайство стає все більшою загрозою для бізнесу та фінансових інститутів, використання інноваційних підходів до аналізу даних виявляється ключовим для запобігання таким діям та захисту фінансових активів. Ці підходи не лише допомагають виявляти шахраїв, а й уможливають передбачення їхніх дій та підвищення рівня безпеки фінансових операцій.

Перш за все, інноваційні методи аналізу даних дозволяють виявляти незвичайні та аномальні патерни, що можуть свідчити про потенційні шахрайські схеми. Застосовуючи алгоритми машинного навчання та штучного інтелекту дозволяє аналізувати великі обсяги даних та швидко розпізнавати відхилення від звичних моделей поведінки [1].

По-друге, інноваційні підходи використовують аналітику поведінки, щоб виявити незвичайні та підозрілі активності. За допомогою цього можемо застосовувати аналіз структури мережі операцій, специфічних маркерів шахрайства та інших аномалій, які вказують на можливі шахрайські дії [1]. Інноваційні підходи до аналітики даних використовують попередній прогноз та ризик-орієнтований підхід для ідентифікації потенційних загроз та запобігання їм заздалегідь. Це дозволяє організаціям вживати превентивних заходів та мінімізувати можливі втрати в результаті шахрайства. Незважаючи на численні переваги, використання інноваційних підходів до аналітики даних для запобігання фінансовим

шахрайствам також пов'язане з ризиками. Наприклад, існує ризик неправильного аналізу даних, що може призвести до помилкових висновків та неправильних втручань. Також існує загроза порушення приватності та конфіденційності даних, яка може виникнути при зборі та обробці достатньо великих обсягів особистої інформації.

В цілому, інноваційні підходи до аналітики даних виявляються незамінними для сучасних організацій у боротьбі з фінансовим шахрайством. Вони дозволяють не лише виявляти потенційні загрози, але й передбачати їхні дії та вживати необхідні заходи для їхнього запобігання. Однак важливо розуміти ризики та виклики, пов'язані з використанням таких підходів, і розробляти стратегії для їхнього ефективного управління та мінімізації.

Крім того, важливо враховувати, що інноваційні підходи до аналітики даних використовують такі технології, як штучний інтелект та машинне навчання, для посилення ефективності виявлення та запобігання фінансовим шахрайствам. Ці технології дозволяють автоматизувати процес аналізу великих обсягів даних та виявлення відхилень, що робить їх надзвичайно корисними в боротьбі зі шахрайством.

Для імплементації цих інноваційних підходів необхідна відповідна інфраструктура та кваліфікований персонал. Тому розробка стратегій управління ризиками та навчання персоналу стають ключовими завданнями для організацій, які бажають ефективно захищати свої фінансові активи в цифровому середовищі.

Інноваційні підходи до аналітики даних можуть стати потужним інструментом у боротьбі з фінансовими шахрайствами, але лише за умови правильного використання та обережного підходу до їхнього застосування.

Список використаних джерел:

1. Удосконалення системи запобігання та протидії фінансовим кібершахрайствам: теоретико-методологічні та практичні аспекти / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А.О. Бойка та д-ра екон. наук, доц. Г.М. Яровенко. Суми: Сумський державний університет, 2023. 215 с.

Д-р екон. наук Іванов Р. В., Башара О. А.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

РОЛЬ БЛОКЧЕЙН ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ

Блокчейн у сфері оподаткування – це технологічна інновація, яка може використовуватися для зберігання, перевірки та обміну податкової інформації безпечним та недоторканим способом та дозволяє створити децентралізовану систему, в якій всі транзакції та податкові обліки записуються в блоках, що зв'язані між собою та захищені криптографією [1]. Це, у свою чергу, дозволяє підвищити ефективність діяльності підприємства [2].

Однією з ключових переваг блокчейну є його здатність забезпечити прозорість та недоторканість даних. У сфері оподаткування це може означати створення безпечного та недоступного для змін блокчейну, в якому зберігається вся історія транзакцій. Це дозволяє сторонам перевірити та підтвердити податкові зобов'язання без можливості їх зміни або видалення.

До переваг блокчейн технологій в оподаткуванні можна віднести [3]: ефективність оподаткування; боротьба з ухилення від оподаткування; підвищення довіри до системи оподаткування.

Не дивлячись на ряд переваг блокчейн технології, вони в свою чергу мають також недоліки, а саме [4]: високи витрати на впровадження; масштабність; складність регулювання; проблеми приватності даних.

Прикладом використання блокчейн технологій в оподаткуванні є електронне податкове звітування [5], адже блокчейн може використовуватися для збору та збереження відповідної податкової звітності в електронному форматі, що спростить процес подачі звітності та зменшить ймовірність помилок.

Ще одним прикладом є податковий облік. Блокчейн може бути використаний для створення цифрових ідентифікаторів платників податків, що дозволить автоматизувати процеси обліку та спростить перевірку податкової інформації.

Таким чином, блокчейн технології можуть значно полегшити процес оподаткування шляхом створення прозорої та безпечної системи збору, обробки та зберігання податкової інформації. Використання блокчейну може допомогти у боротьбі з податковими шахрайствами, забезпечити точність та недоступність даних, а також спростити взаємодію між різними сторонами оподаткування.

Список використаних джерел:

1. Лапко О.О., Солосіч О.С. Технологія блокчейн: поняття, сфери застосування та вплив на підприємницький сектор. *Бізнес Інформ*. 2019. № 6. С. 77-82.
2. Рибалко Л.П., Зюзя О.О. Технологія блокчейн як засіб підвищення ефективності обліку та управління. *KPI Conference Management System*. 2019. URL: <http://conf.management.fmm.kpi.ua/proc/article/view/182319>.
3. Горбачук В.М. , Сирку А.А., Сулейманов С.Б. Блокчейнові застосування у фінансах. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 35. С. 493-499.
4. Чижикова О.В. Глобальні тренди впровадження технологій у сфері оподаткування в контексті цифрової трансформації економіки. *Наукові праці НДФІ*. 2019. № 3 (88). С. 126-134.
5. Nalini G.V.S. Impact of blockchain technology on accountancy. *The Management Accountant*. 2018. Vol. 53, No. 6. С. 55-59.

Д-р екон. наук Іванов Р. В., Гуртовий Ю. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ОФІЦІЙНИЙ КУРС ГРИВНІ
ЯК ІНДИКАТОР ВАЛЮТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

Питання забезпечення економічної безпеки, моніторинг основних її показників та усунення серйозних загроз для оптимального стану традиційно загострюється під час економічних криз чи геополітичної напруженості. Після неспровокованого військового вторгнення країни-агресора в Україну, що спричинило руйнування ланцюгів постачань товарів, стрімке зростання світових цін на сільськогосподарську продукції та енергоносії, зміцнення стійкого стану національних економік країн, підтримка сталого та збалансованого зростання набуває неабиякого значення для захисту національних інтересів та суверенітету. Важливою складовою в системі економічної захищеності є підтримка безпеки валютного сектору держави.

Згідно з Методичними рекомендаціями щодо визначення рівня економічної безпеки [1], серед 6-ти індикаторів, що ідентифікують стан валютної безпеки, одним із важливих є індекс зміни офіційного курсу гривні до долара США у поточному періоді до показника попереднього року (табл.1).

На думку вчених, найбільшими загрозами валютній безпеці України є слабкість національної валюти, зниження рівня довіри населення до неї, недостатній рівень міжнародних резервів або неефективне управління ними,

підвищений ризик доларизації економіки (використання долара США нарівні з гривнею в розрахунках і заощадженнях) [2]. Зміцнення валютної безпеки полягає у підтримці стабільності національної валюти, створенні сприятливих умов для розвитку української економіки та експорту, розширення інвестиційної діяльності компаній за рахунок збільшення припливу іноземного інвестування, захисті від волатильності міжнародних валютних ринків [3].

Таблиця 1

Фрагмент індикаторів економічної безпеки України

Індикатори валютної безпеки	Критичне значення
Індекс зміни офіційного курсу гривні до долара США до показників попереднього періоду, %	Не менше 90 Не більше 130
Різниця між форвардним і офіційним курсом гривні, грн	Не менше -1,2 Не більше 2,5
Валові міжнародні резерви України, місяців імпорту	Не менше 1,5
Частка кредитів в іноземній валюті в загальному обсязі наданих кредитів, %	Не більше 50
Сальдо купівлі-продажу населенням іноземної валюти, млрд. дол. США	Не менше -8 Не більше 10
Рівень доларизації грошової маси, %	Не більше 30

Джерело: складено авторами за даними [1].

Формування і прогнозування курсу гривні до інших валют (наприклад, долар США) є складним процесом внаслідок наявності багатьох факторів, що прямо або опосередковано впливають на взаємодію попиту і пропозиції. Основними джерелами надходження іноземної валюти є вітчизняні експортери, які, реалізуючи продукцію на зовнішніх ринках, забезпечують валютні надходження в країну. Для того, щоб сплатити податки та здійснювати різні виробничі витрати, експортери продають ввезену іноземну валюту, а купують гривні, таким чином, зміцнюючи її. Окрім цього, стороною пропозиції іноземної валюти є також іноземні інвестиції та міжнародні позики і кредити. Стороною попиту є імпортери, адже для того, що ввезти необхідний товар з-за кордону, їм необхідно сплатити його в іноземній валюті, яку вони і закупають на міжбанківському ринку. Окрім них, попит виявляють українці та іноземні інвестори, що виводять гроші закордон, а також Національний банк, який постійно здійснює інтервенції з купівлі-продажу з метою згладжування стрибків або поповнення золотовалютних резервів.

Якщо на зовнішніх ринках сільськогосподарської продукції встановиться висока вартість, експортери мають змогу за того ж обсягу врожаю отримати значно більше іноземної валюти, за рахунок ввезення якої в Україну відбудеться укріплення гривні. Однак якщо збільшиться ціна на світових ринках на товари, що імпортуються у особливо великих об'ємах, ситуація буде зворотною. Реалізаторам знадобиться більше іноземної валюти, а під цим тиском гривня почне знецінюватись, а долар, навпаки, зміцниться [4].

Зазначена багатофакторність формування курсу валют полягає в дії інфляційних чинників, стану платіжного балансу, кількості і динаміки грошової маси, рівня реальних процентних ставок, економічного розвитку країни і темпів зростання ВВП, політичної стабільності, очікувань, чуток, прогнозів (породжують ажіотаж) і ступеня довіри до валюти на національному та світовому ринках.

Одним із деструктивних факторів, що знижує курс національної валюти і послаблює валютну безпеку, є високі темпи інфляційних процесів (характеризуються індексом споживчих цін), що призводять до зменшення купівельної спроможності національної валюти. В середньо- та довгостроковому періоді інфляція знецінює валюту порівняно з країнами, в яких її темпи є нижчими. Більше того, підприємці намагаються купувати дешевші товари закордоном, скорочуючи попит на товари українського виробництва. Як наслідок, її конвертація у більш стійкі грошові одиниці зумовлює ще більше зниження курсу гривні, зокрема до долара США.

Не меншою загрозою валютній безпеці є негативне сальдо платіжного балансу – стан, коли надходження платежів з-за кордону є меншими, ніж за платежі за кордон. Однією із складових платіжного балансу є торговельний баланс країни – різниця між вартістю експорту та імпорту. Негативне значення показника є наслідком споживання імпортних товарів замість попиту на продукцію українського виробництва, а національні дебітори для погашення своїх зовнішніх зобов'язань намагаються продати гривню в обмін на іноземну валюту. Це зумовлює залежність вітчизняної економіки від зовнішніх ринків, веде до знецінення курсу національної валюти і, як наслідок, валютної та економічної безпеки.

Згідно з теорією чистої конкуренції збільшення ВВП країни на 1%, за інших рівних умов, може спричинити зміцнення національної валюти на 1% [6]. Виходячи з цього, чим розвиненішою є національна економіка, що характеризується позитивними темпами зростання ВВП, тим більш стійким та міцним є її національна грошова одиниця.

Отже, слабкість курсу національної валюти є загрозою для економічної і валютної безпеки країни, адже її знецінення призводить до зростання цін, обмеження споживання імпортованих товарів через їх подорожчання, збільшує розмір зовнішніх боргових зобов'язань в іноземній валюті. Таким чином, валютна безпека є важливою складовою економічної безпеки, а знецінення курсу національної валюти і зростання використання іноземної підриває національні інтереси і суверенітет країни.

Окрім цього, надходження іноземної валюти потрібно стимулювати не тільки значними обсягами експорту, але і втримувати активним сальдо торговельного балансу, що забезпечить пропозицію валюти на міжбанківському ринку для задоволення попиту.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Міністерство економіки України: веб-сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=d4c96730-ea46-4ebd-ba92-606&tag=MetodichniRekomendatsiiMakroekonomika>.
2. Мачугіна М.В. Аналіз валютної безпеки як складової фінансової безпеки України. *Ефективна економіка*. 2016. № 3. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4854>.
3. Личок Б.І. Валютна безпека України—стан та перспективи вдосконалення. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2017. № 2. С. 40-45.
4. Курс валют: як він визначається, хто на нього впливає і на що треба орієнтуватись. Економічна правда: веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2020/09/19/665288/#3>
5. Бідник Н.Б. Курсові коливання: фактори та їх вплив на економіку. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Т. 21. № 3. С. 149-157. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2011/21_3/149_Bid.pdf

Д-р екон. наук Іванов Р. В., Рудик А. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

РОЗВИТОК ОБЛІКУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ І ДІДЖИТАЛ-ІННОВАЦІЙ

Економічний розвиток будь-якої країни базується на сучасних цифрових технологіях і, перш за все, тісно пов'язаний з електронними комунікаціями. Важливим питанням є вплив цифрових технологій на інноваційні розробки та перспективи їх розвитку, їх вплив на технології бухгалтерського обліку та роботу бухгалтерів. Раніше підприємцям потрібно було наймати бухгалтерів для збору й обробки бухгалтерської інформації вручну, що займало більше часу, було набагато дорожче і трудомістко, а також через людський фактор траплялися різного роду помилки. Сьогодні оцифрування бухгалтерського обліку дозволяє власникам бізнесу та бухгалтерам виконувати функціональні завдання швидше та точніше, дозволяючи їм інтерпретувати та створювати фінансові звіти більш ефективно. Збираючи, обробляючи, аналізуючи та систематизуючи дані, можна отримати цінну інформацію для використання в соціально-економічних процесах. Однак, якщо потік даних великий, сама людина не може виконувати описані вище операції. Таким чином поєднання технологічних інновацій, таких як блокчейн, штучний інтелект, B2B та інших стає ефективним [1].

Зокрема, технологія блокчейн дозволяє зберігати інформацію про транзакції у вигляді баз даних, що розподілені на окремі блоки, з'єднані у вигляді безперервного ланцюга, пов'язаними тимчасовими мітками і посилання з попереднього блоку [2]. Зміни форм бухгалтерського обліку завжди були пов'язані із прагненням людства оптимізувати процес обробки та надання облікової інформації. В умовах використання цифрових технологій відбуваються зміни в облікових процедурах, що в свою чергу призводить до покращення якості та ефективності процесів управління [3].

Використання цифрових інновацій в бухгалтерському обліку та оподаткуванні призвело до появи такого поняття, як діджитал-бухгалтерія (концепція, яка характеризує бухгалтерський облік як систему, що використовує всі цифрові технології, які існують онлайн і офлайн) [4]. Завдяки цифровим системам обліку дані залишаються актуальними. Використовуючи наявні дані, фінансові

спеціалісти можуть аналізувати цифри та рекомендувати найпростіший і найшвидший спосіб їх покращення в реальному часі [5]. Можна стверджувати, що цифрова трансформація бухгалтерського обліку продовжить розвиватися, оскільки використання ІТ-інновацій вирішує нові проблеми та модернізує концепції обробки та передачі інформації, а також сприяє більш ефективним обліковим процесам. Якісний розвиток цифрових сервісів у бухгалтерії спрямований не лише на мінімізацію людського фактору в прийнятті рішень, а й на швидке отримання якісної інформації про процеси [5].

Список використаних джерел:

1. Недбайло І.І. (2021). Перспективи розвитку digital-технологій в бухгалтерському обліку. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції: *Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та фінансів в умовах цифрової трансформації економіки* (Миколаїв). С. 50-52.
2. Рибалко Л.П., Зюзя О.О. Технологія блокчейн як засіб підвищення ефективності обліку та управління. *KPI Conference Management System*. 2019. URL: <http://conf.management.fmm.kpi.ua/proc/article/view/182319>.
3. Кононенко Л. В. (2020). Вплив digital-інновацій на розвиток форм бухгалтерського обліку. Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф.: *Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах сталого розвитку* (Київ). С. 587.
4. Лугова, О.І., Ярошук, О.О. (2021). Digital-інновації в системі бухгалтерського обліку. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції: *Перспективи розвитку бухгалтерського обліку, аудиту, оподаткування та фінансів в умовах цифрової трансформації економіки* (Миколаїв). С. 49-50.
5. Панасюк В., Бурденюк Т., Мужевич Н. Особливості цифрової трансформації обліку. *Галицький економічний вісник*. 2021. Том 68, № 1. С. 70-76.

Кичан О. О., Романова О. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: АНАЛІЗ, ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Бухгалтерський облік є галуззю економіки, в якій впровадження цифровізації проявляється найбільш ефективно та сприяє створенню прозорих та відкритих економічних процесів. Цифровізація та перехід до комп'ютерних технологій не лише спрощують, поліпшують, а й розширюють можливості розвитку облікових процесів у сучасній економіці.

Сучасні підходи до ведення бухгалтерського обліку відзначаються використанням передових технологій та стратегій для поліпшення ефективності та точності облікових процесів. Ключові аспекти цих сучасних підходів включають:

1. Цифрові технології та програмне забезпечення. Використання спеціалізованого програмного забезпечення для автоматизації багатьох бухгалтерських операцій. Впровадження хмарних технологій для забезпечення доступу до облікової інформації з будь-якого пристрою та підвищення зручності спільної роботи.

2. Аналітика та біг-дата. Застосування аналітичних інструментів для глибокого аналізу фінансових даних та виявлення ключових трендів. Використання біг-даних для обробки великих обсягів інформації та отримання цінних інсайтів.

3. Електронний документообіг. Перехід до повністю електронного обігу документів для зменшення паперового використання та підвищення швидкості обробки інформації. Забезпечення безпеки та надійності електронних документів.

4. Інтеграція з іншими бізнес-процесами: Забезпечення взаємодії бухгалтерського обліку із системами управління відносинами з клієнтами (CRM), економічного планування та іншими ключовими аспектами бізнесу. Сприяння обміну даними між бухгалтерським відділом і іншими відділами для підвищення координації та ефективності.

5. Фокус на стратегічному управлінні. Відходження від традиційного сприйняття бухгалтерії як виключно операційної функції, перетворення в стратегічний інструмент для прийняття управлінських рішень. Застосування фінансового аналізу для формування стратегій розвитку та оптимізації бізнес-процесів.

Сучасні напрямки розвитку бухгалтерської сфери в контексті інновацій орієнтовані на використання передових технологій для поліпшення ефективності та точності облікових процесів. Впровадження автоматизації, штучного інтелекту, хмарних технологій та блокчейну робить облік більш прозорим та безпечним. Електронний документообіг і розширені аналітичні інструменти допомагають у зменшенні витрат та вдосконаленні стратегічного управління фінансами. Використання IoT для моніторингу активів розширює можливості обліку та оптимізації управління ресурсами підприємства. Ці технологічні інновації

сприяють зростанню ефективності та адаптації бухгалтерської сфери до вимог швидкозмінюваного бізнес-середовища (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика переваг впровадження інновацій у сфері бухгалтерського обліку

Переваги інновацій	Ефект від застосування
Застосування автоматизованих систем дозволяє виконувати багато рутинних завдань автоматично, що пришвидшує обробку інформації та звітність	Збільшення продуктивності бухгалтерів та скорочення часу, необхідного для завершення операцій
Використання інноваційних технологій дозволяє уникнути людських помилок у розрахунках та обробці даних	Підвищення точності фінансового звітування та зменшення ризику виникнення помилок
Використання аналітичних інструментів та інтелектуальних систем дозволяє проводити глибокий аналіз фінансових даних та розробляти точні прогнози	Забезпечення більш об'єктивного стратегічного планування та прийняття управлінських рішень
Впровадження хмарних технологій та електронних систем дозволяє отримувати доступ до облікових даних з будь-якого місця та в будь-який час	Збільшення гнучкості робочого процесу та сприяння віддаленому управлінню фінансами
Застосування інновацій включає в себе використання сучасних засобів кібербезпеки для захисту фінансової інформації	Мінімізація ризику втрати конфіденційності та забезпечення надійності даних

Інновації в бухгалтерському обліку відкривають перед сферою фінансів широкий горизонт перспектив. Цифрова трансформація, електронізація та мобільні технології обіцяють поліпшення ефективності та точності фінансового обліку. Важливими аспектами є також етичні та безпечні практики, спрямовані на забезпечення високого рівня захисту фінансової інформації та створення юридично визнаних цифрових процесів. Отже, інновації в бухгалтерському обліку не лише необхідні, але і ключові для сучасного підприємництва. Впровадження цифрової трансформації розкриває нові можливості управління та доступу до інформації. Завдяки цим інноваціям, бухгалтерія стає не лише сучасною, але й більш гнучкою та готовою відповідати вимогам швидкозмінного бізнес-середовища. Перспективи розвитку підкреслюють, що інновації є ключем до сталого росту та конкурентоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Бардаш С.В., Грабчук І.Л. Цифрові технології в сфері бухгалтерського обліку: основні можливості та ризики. *Ефективна економіка*. 2021. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2021/20.pdf.

2. Кудлай В.Г. Особливості маркетингу в умовах пандемії. *Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах*: матеріали Міжнар наук.-практ. інтернет-конф., Дніпро, 2021.
3. Кузьменко І.Р. Вплив цифровізації на розвиток бухгалтерського обліку матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. Київ: НАУ, 2021. Т. 1. С. 70-72. URL: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/36926>

Куцевол Д. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ДІДЖИТАЛ-ІННОВАЦІЇ В ОБЛІКУ, АНАЛІЗІ, АУДИТІ ТА ОПОДАТКУВАННІ

Діджиталізація задіяних процесів є одним з найважливіших інструментів в аудиті, обліку, аналізі та оподаткуванні на сучасному етапі. Діджиталізацією називається застосування сучасних цифрових технологій для оптимізації та пришвидшення деяких процесів у будь-якій сфері діяльності. Діджиталізація – відносно новий вид інформаційних, а також телекомунікаційних технологій, який охоплює та змінює купу сфер сучасного соціального та промислового життя, але в цей час все ще знаходиться на стадії становлення.

Наразі у світі спостерігається швидкий прогрес цифрових технологій, що призводить до суттєвих змін у різних галузях. Однією з важливих тенденцій є використання штучного інтелекту, а його поєднання з машинним навчанням відкриває нові можливості для покращення ефективності численних фінансових операцій.

Сфера бухгалтерського обліку також активно трансформується під впливом цифровізації. Впровадження інноваційних технологій, таких як блокчейн, хмарні обчислення та Big Data, дозволяє автоматизувати рутинні процеси, підвищити точність і надійність облікових даних, а також забезпечити їх прозорість та безпеку. Водночас, цифрова трансформація обліку ставить нові виклики перед фахівцями, вимагаючи від них постійного розвитку цифрових навичок та адаптації до мінливого технологічного середовища.

Напрямок 1. «Автоматизація для ефективності»: штучний інтелект у фінансовому обліку та аудиті». Штучний інтелект (artificial intelligence, AI) стає все більш невід'ємною частиною сучасного бухгалтерського обліку та аудиту, AI

програми охоплюють широкий спектр завдань, від рутинної автоматизації процесів до складних аналітичних оцінок, надаючи підприємствам низку переваг.

Однією з головних переваг штучного інтелекту є його здатність автоматизувати великий об'єм роботи. Штучний інтелект може автоматично обробляти та аналізувати транзакції, ідентифікувати та класифікувати їх за відповідними елементами витрат, забезпечуючи високу точність і знижуючи ризик людської помилки. Приклади AI: «Sage» – програмне забезпечення від Sage Group для обліку та фінансового менеджменту, яке надає різноманітні функції та підходить для середніх та великих компаній, доступне у кількох версіях, включаючи хмарні опції. «IBM Watson» – платформа штучного інтелекту від IBM для обробки даних та автоматизації бізнес-процесів, здатна аналізувати неструктуровані дані та вести діалог з користувачами.

Напрямок 2. «Щит проти зловживань: алгоритми машинного навчання в боротьбі з фінансовими шахрайствами». Сполучені Штати, Велика Британія та ряд інших держав представили першу в історії міжнародну домовленість, спрямовану на оборону штучного інтелекту від шахраїв, закликаючи до створення інтелектуальних систем, які були б безпечними за принципом своєї діяльності.

Поряд з численними перевагами, інтеграція AI також відкриває нові вектори для потенційних фінансових шахрайств. У цьому контексті особливо важливим стає розуміння способів, якими може відбуватися шахрайство при використанні штучного інтелекту, а також розробка ефективних механізмів запобігання та виявлення таких дій. Шахраї можуть навмисно модифікувати фінансову інформацію або документи, щоб обдурювати алгоритми, в результаті чого система може видавати помилкові рішення. Для того, щоб запобігати шахрайству, потрібно впровадити розширені алгоритми AI для виявлення відповідних аномалій та шахрайських дій; створити прозорі і верифіковані датасети для навчання та тестування алгоритмів.

Список використаних джерел:

1. Рогова Н. Трансформація політики, інструментів і технологій обліку та оподаткування в умовах цифрової економіки. *Фінансовий простір*. 2020. № 2 (38). С. 103-116. [http://dx.doi.org/10.18371/fp.2\(38\).2020.209296](http://dx.doi.org/10.18371/fp.2(38).2020.209296).
2. Жосан Г. Стан розвитку діджиталізації в Україні. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30, № 1 (2). С. 44-52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2020_30_1%282%29__8/
3. В Україні запустили соціальну мережу для пошуку роботи Neuvoo. Економічна правда. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/11/27/707020/>.

Літвінова П. С., Романова О. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

МЕТОДИ ОЦІНКИ ВИБУТТЯ ЗАПАСІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ТОРГІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Оцінка вибуття запасів є важливим етапом у фінансовому управлінні і має значний вплив на формування фінансового результату будь-якого підприємства. Виробничі запаси використовують в усіх галузях господарювання, так як вони відіграють ключову роль у структурі матеріальних ресурсів.

Сучасні фірми працюють у середовищі загостреної конкуренції, зокрема це стосується торговельних компаній. Це відображено у статистичних даних, які свідчать, що протягом останніх п'яти років обсяг обороту товарів українських підприємств зріс на 721,2 мільярдів гривень і досяг 1626,6 мільярдів гривень. У той самий період кількість торговельних підприємств зменшила свою кількість майже у два рази. Саме з цих причин, актуальним є проведення досліджень, спрямованих на вивчення аспектів їх оцінювання в момент вибуття [1].

Важливість вибору ефективної методики для оцінювання товарних запасів полягає у забезпеченні об'єктивності фінансових даних, що відображають прибуток, отриманий підприємством. Невдало обрана система списання, особливо в умовах коливань ринкових цін на запаси, може призвести до недооцінки або переоцінки оподаткованого прибутку підприємства. Обрана методика безпосередньо впливає на обсяг збільшення собівартості списаних запасів та вартість залишку цих запасів у балансі. Застосування обраного методу відбувається протягом звітного року та відображається в обліковій політиці підприємства [2].

Основні принципи формування інформації про запаси та її розкриття в фінансовій звітності бухгалтерського обліку визначаються в НП(С)БО 9 «Запаси». Цей стандарт розроблено на основі МСБО 2 «Запаси», з урахуванням особливостей національної економіки України.

Згідно з вказівками, наданими у розділі 16 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) 9, оцінка запасів при їх вибутті виконується за допомогою одного із доступних методів:

- 1) ідентифікаційної собівартості;
- 2) нормативних витрат;

- 3) середньозваженої собівартості;
- 4) ФІФО (FIFO);
- 5) ціни продажу [3].

Зазвичай, який метод оцінки треба використати, обирає саме підприємство в залежності від цінової політики, особливостей управління запасами на фірмі, асортименту цих запасів, розміру, технічних можливості та частоти поповнень [2].

Для невеликих торговельних підприємств із обмеженими обсягами запасів та обмеженою різноманітністю метод FIFO є оптимальним, особливо, якщо асортимент товарів неширокий. У випадку підприємств із значним обсягом та різноманітністю запасів, ефективним видається метод середньозваженої собівартості. Для ситуацій, коли запаси не можуть бути замінені один одним, рекомендується використовувати метод ідентифікованої собівартості. Метод нормативних витрат вважається неефективним на торговельних підприємствах. Для підприємств роздрібною торгівлі, виглядає оптимальним використання методу ціни продажу [4].

Отже, в заключенні можна відзначити, що впровадження наведених методів оцінки вибуття виробничих запасів при їх списанні на витрати виробництва становить цінний інструмент для управлінців підприємств. Ці методи надають додаткову інформацію, яка є ключовою при формуванні та аналізі цінової політики. Вони допомагають визначити точку беззбитковості виробництва для конкретних видів продукції та здійснити загальний огляд фінансових результатів підприємства.

Незважаючи на те, що кожен метод має свої позитивні та негативні сторони, відповідно до НП(С)БО 9, кожне підприємство має самостійно визначати і обирати один із них. Однак важливо враховувати, що вибір конкретного методу має бути здійснений з урахуванням специфіки кожного підприємства. Точність оцінки діяльності підприємства значно залежить від правильного вибору методу оцінки вибуття запасів. Оскільки оптимальний метод оцінки вибуття запасів визначається рядом факторів, які різноманітно впливають на кожне підприємство, неможливо однозначно рекомендувати конкретний метод. Таким чином, важливо проводити детальний аналіз та враховувати унікальність кожного підприємства при виборі відповідного методу оцінки вибуття запасів.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України URL: <http://ukrstat.gov.ua/>
2. Циган Р.М., Дідур С.В., Назаренко К.І. Особливості організації обліку виробничих запасів та їх оцінка в системі бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. 2018. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6706>.
3. Рязанова Н.О. Бухгалтерський облік: навчально-методичний посібник. Старобільськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2022. 287 с.
4. Васьковська К.О., Недільська Н.В., Рагуліна І.І., Руснак О.В., Сьомик М.І. Особливості методів оцінки вибуття запасів з урахуванням специфіки діяльності як окремий елемент облікової політики підприємства. *Food Industry Economics*. 2023. Т. 15, № 1. <https://doi.org/10.15673/fie.v15i1.2666>.

Манейло С. В., канд. екон. наук Гвініашвілі Т. З.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ
ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗНИЖЕННЯ**

Мета сучасних підприємств полягає не лише у виробництві якісної продукції, а й у створенні власної конкурентоспроможності на ринку. Важливою складовою цього процесу є формування собівартості, яка визначає ефективність виробничих процесів. Актуальність даного дослідження визначається необхідністю оптимізації собівартості продукції для забезпечення стабільності підприємства та зниження витрат. У цьому контексті важливо розглядати шляхи зниження собівартості як стратегічний крок у забезпеченні ефективного функціонування підприємства та його успішного конкурування.

Собівартість продукції представляє собою суму витрат, пов'язаних із виробництвом конкретного товару. Розрахунок цих витрат відомий як калькулювання собівартості, а відповідний бухгалтерський документ – калькуляція. На великих підприємствах такі розрахунки часто виконують економісти, але в усьому цьому процесі відповідальний бухгалтер, який обліковує виробництво.

Незважаючи на свою простоту, собівартість – це складний та змінний показник. Застосовуючи різні правила, можна отримати різні значення собівартості. Наприклад, методи калькулювання, списання запасів, розподіл загально-виробничих витрат, визначення постійних та змінних витрат, амортизації основних засобів, розподіл транспортно-заготівельних витрат і стандарти

бухгалтерського обліку можуть впливати на собівартість. Крім того, можуть застосовуватися власні правила, що призводить до управлінської собівартості, основаної на змінних витратах [1]. Витрати в бізнесі можна розділити на два типи: змінні та фіксовані. Змінні затрати змінюються з обсягом виробництва чи продажів, тоді як фіксовані залишаються сталими. Розуміння цих типів затрат важливо для оптимізації та контролю витрат. Наприклад, якщо ви помічаєте, що змінні затрати ростуть разом з виробництвом, можливо варто переглянути контракти з постачальниками.

Аналіз CVP допомагає з'ясувати зв'язок між затратами, обсягом виробництва та прибутком. Визначаючи точку безбитковості та маржу внеску, можна визначити необхідний рівень продажів для покриття всіх витрат і отримання прибутку. Цей аналіз впливає на прийняття рішень, таких як стратегії ціноутворення та можливості зниження витрат. Витрати на основі діяльності (ABC) дозволяють призначити витрати на конкретні дії чи процеси, що дозволяє виявити справжні витратні фактори та приймати обґрунтовані рішення. Наприклад, якщо аналіз ABC показує великі витрати через складні виробничі процеси, можна розглянути оптимізацію операцій чи альтернативні методи виробництва. Стратегії зниження витрат можуть включати укладання угод з постачальниками, підвищення ефективності через реінжиніринг процесів або впровадження технологічних рішень для автоматизації. Наприклад, роздрібна компанія може домовитися про нижчі ціни з постачальниками або консолидувати замовлення.

Моніторинг ключових факторів витрат допомагає вирішувати проблеми та відхилення від очікуваної ефективності. Наприклад, якщо витрати на робочу силу зростають через текучість кадрів, можна впровадити стратегії для поліпшення утримання співробітників, такі як конкурентоспроможна зарплата чи навчальні програми [2]. Формування собівартості виробництва продукції на підприємстві вимагає комплексного підходу до управління робочим капіталом, зокрема запасами. У цьому контексті розглядаються проблеми, такі як завищена закупівельна вартість, великі витрати на зберігання, неоптимальний обсяг складів та проблеми управління запасами.

Одним із ключових аспектів є оптимізація закупівель, включаючи створення точок контролю за закупівельними цінами, моніторинг ринкових пропозицій та

внутрішній аудит постачальників. Подальші кроки передбачають упорядкування складських витрат, зменшення площі зберігання та оптимізацію обсягів закупівель, виробництва і збуту. Застосування методу ABC для ефективного управління запасами, включаючи визначення нормативів та періодичне оновлення переліків неліквідних товарів, також є важливим кроком.

Додатково, рекомендується впровадження ефективного обліку і оприбуткування запасів з використанням програмного забезпечення, а також постійна інвентаризація для уникнення втрат та зловживань. Усі ці заходи спрямовані на оптимізацію управління робочим капіталом та зменшення собівартості виробництва продукції [3].

У висновку можна зазначити, що формування собівартості є ключовим аспектом ефективного управління підприємством у сучасних умовах конкуренції на ринку. Дослідження розкриває складність і мінливість собівартості, визначає різні методи її розрахунку та підкреслює важливість стратегій зниження витрат. Аналіз CVP та ABC дозволяє зрозуміти зв'язок між затратами, виробництвом та прибутком, що впливає на прийняття обґрунтованих рішень. Оптимізація закупівель, управління запасами та ефективний облік важливі для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності підприємства. Впровадження комплексу заходів рекомендується для оптимізації управління робочим капіталом та зменшення собівартості виробництва, що сприятиме покращенню фінансового стану.

Список використаних джерел:

1. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З., Алещенко В.І. Стратегічне управління як елемент організаційно-економічного механізму забезпечення економічної стійкості підприємства. *Економіка та держава*. 2021. № 12. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.12.30>.
2. Гринько Т.В., Настиченко Ю.В. Теоретичні засади стратегічного управління людським капіталом підприємства. *Економічний простір*. 2021. № 176. С. 53-58.
3. Дивнич О.Д., Демиденко Л.М. Інноваційні напрями зниження собівартості виробництва продукції рослинництва. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 13. С. 435-441.
4. Остапенко О.М. Шляхи зниження собівартості продукції в сучасних умовах господарювання авіаційних підприємств в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Вип. 12, Ч. 2. 2017. С. 56-59.

Мартем'янова С. Д., Гордєєва-Герасимова Л. Ю.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ДІДЖИТАЛ-ІННОВАЦІЇ В ОБЛІКУ ТА АУДИТІ

В сучасному світі швидкість та обсяги цифрових змін перетворюють усі сфери життя, включаючи фінансову. Впровадження цифрових технологій в організацію обліку та аудиту стає не лише актуальною тенденцією, але й невід'ємною частиною стратегічного розвитку сучасних підприємств. Цифрові інновації перетворюють традиційні підходи до фінансового управління, створюючи нові можливості для підвищення ефективності та конкурентоспроможності бізнесу.

Один із способів підвищення ефективності формування обліково-аналітичних даних про інноваційну діяльність підприємства полягає в застосуванні цифрового контуру управління підприємством. Цей цифровий контур в складі має інструменти для отримання та передавання даних, а також здійснює цифрову трансформацію на всіх стадіях облікового процесу. Він також є частиною «інформаційної системи бухгалтерського обліку суб'єкта бізнесу, що складається з трьох основних підсистем: системи обробки транзакцій (TPS), яка відслідковує щоденні бізнес-операції; загальної системи бухгалтерського обліку та системи фінансової звітності (GLS/FRS); та системи управлінської звітності (MRS)» [1, с. 93].

Ця модель включає в себе використання таких інструментів цифрової трансформації обліково-аналітичного забезпечення інноваційної діяльності, як програмні засоби, технології хмарних обчислень, електронний обмін даними (EDI), штучний інтелект, інформаційно-комунікаційні засоби, а також методи і технічні можливості аналізу та обробки великих обсягів даних [2].

Основними засобами цифрової трансформації інноваційної діяльності є наступні: технології комунікації, які підтримують зв'язок у будь-якому місці перебування (такі як Viber, Telegram, Zoom, Skype, WhatsApp); програмні засоби (наприклад, BAS, BAS ERP, CRM та інші); технології, які підтримують можливості передачі цифрової інформації (EDI – Electronic Data Interchange); методи та техніки аналізу та обробки великих обсягів даних (Big Data); хмарні технології (Cloud Computing) та «технології туманних обчислень; інтелектуальні технології, такі як машинне навчання; і впровадження гібридних рішень» [4, с. 21].

Використання можливостей machine intelligence в аудиторській діяльності дає можливість підвищити якість аудиту, шляхом забезпечення точності, ефективності та надійності процесу. Експерти відзначають, що одним з важливих досягнень застосування machine intelligence в аудиті є те, що за допомогою його можна автоматизувати рутинних завдань [5]. Тобто, завдяки комп'ютерним технологіям процеси аналізу великих обсягів облікових даних, перевірки точності операцій з переведення грошових коштів, а також виявлення хибних операцій, можна виконувати автоматично.

Крім того, залучення штучного інтелекту в процесі надання аудиторських послуг надає можливості для здійснення прогнозування та використання методів стратегічного планування в визначенні напрямків подальшого розвитку підприємства. Спираючись на результати аналізу великих обсягів даних та за допомогою методів машинного навчання, machine intelligence може визначити майбутні ризики та визначити напрями стратегічного управління з метою зниження витрат підприємства та зміцнення фінансової його стійкості. Крім того, під час проведення аудиторських процедур використання штучного інтелекту дозволяє з більшою вірогідністю з'ясувати, чи є ознаки шахрайства та фінансових злочинів, що сприяє зменшенню ризику фінансових втрат для компанії [6].

У підсумку, з погляду цифрових інновацій, облік та аудит перебувають у стадії значних трансформацій, спричинених впровадженням діджитал-технологій. Ці технології перетворюють традиційні підходи до фінансового управління, забезпечуючи ефективніші та точніші методи обробки даних.

Диджиталізація також дозволяє оптимізувати процеси оподаткування та спрощує взаємодію між податковими органами та платниками податків. Застосування мобільних технологій та хмарних сервісів дозволяє платникам податків здійснювати оплату та ведення обліку податків в один клік, забезпечуючи більшу зручність та доступність для широкого кола користувачів. У контексті цифрових інновацій, ключовими факторами успіху в сфері організації обліку та аудиту є не лише впровадження передових технологій, але й гнучкість у відповіді на зміни та постійне оновлення навичок та знань персоналу. Тільки таким чином можна забезпечити ефективну адаптацію до мінливого цифрового середовища та зберегти конкурентоспроможність в умовах сучасного бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Нестеренко І.В., Чміль Є.Л. Моделювання облікової політики в контексті забезпечення інноваційного розвитку підприємства. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. Вип. 1 (01). С. 92-99.
2. Kashchena N, Nesterenko I. Digitalization of the innovative development management information service of the enterprise. Mechanisms for ensuring innovative development of entrepreneurship. Monograph. Tallinn: Teadmus OU, 2022. P. 238-254.
3. Кучеренко Т.С., Ратушна О.П., Мельник Л.Ю. Облік фінансування інноваційної діяльності підприємства. *Облік і фінанси*. 2019. № 1 (83). С. 35-43.
4. Лігоненко Л., Хріпко А., Доманський А. Зміст та механізм формування стратегії діджиталізації в бізнес-організаціях. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Економічні науки*. 2018. № 22 (62). С. 21-24.
5. Як бізнес може використовувати штучний інтелект. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/05/8/699875/>.
6. Штучний інтелект для бізнесу: які завдання здатен вирішувати та в яких галузях допомагає. URL: <https://mind.ua/publications/20254126-shtuchnij-intelekt-dlya-biznesuyaki-zavdannya-zdaten-virishuvati-ta-v-yakih-galuzuah-dopomagaє>.

Д-р екон. наук Небаба Н. О., Гуртовий Ю. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ВПЛИВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА НА ФОРМУВАННЯ КУРСУ
ГРИВНІ ЯК ІНДИКАТОРА ВАЛЮТНОЇ БЕЗПЕКИ**

Розвиток сільського господарства не має прямої, проте чинить опосередковану дію на формування валютного курсу, впливаючи на його довгострокові валютні фактори, зокрема обсяги ВВП, темп інфляції та стан платіжного і зовнішньоторговельного балансу. Декомпозиція факторів, що впливають на валютний курс, допомагає виявити тенденції та оцінити вплив сільського господарства на окремий фактор. Для розвитку сільського господарства курс долара США також має важливе значення, оскільки його коливання відбиваються в ціні імпортованого насіннєвого матеріалу, засобах захисту рослин і тварин, палива тощо.

Сільське господарство є однією із основних галузей української економіки, оскільки підприємствами цієї сфери у 2010-2023 рр. було створено в середньому 9,4% у структурі кінцевої вартості товарів та послуг, вироблених в країні. Окрім цього, сільськогосподарська продукція є домінуючою у структурі загального експорту: у досліджуваному періоді спостерігається тенденція зростання показника

на 2,54% щорічно, а її частка зросла на 37,32 відсоткових пункти з 14,44% у 2010 році до 51,76% у 2023 році (рис. 1).

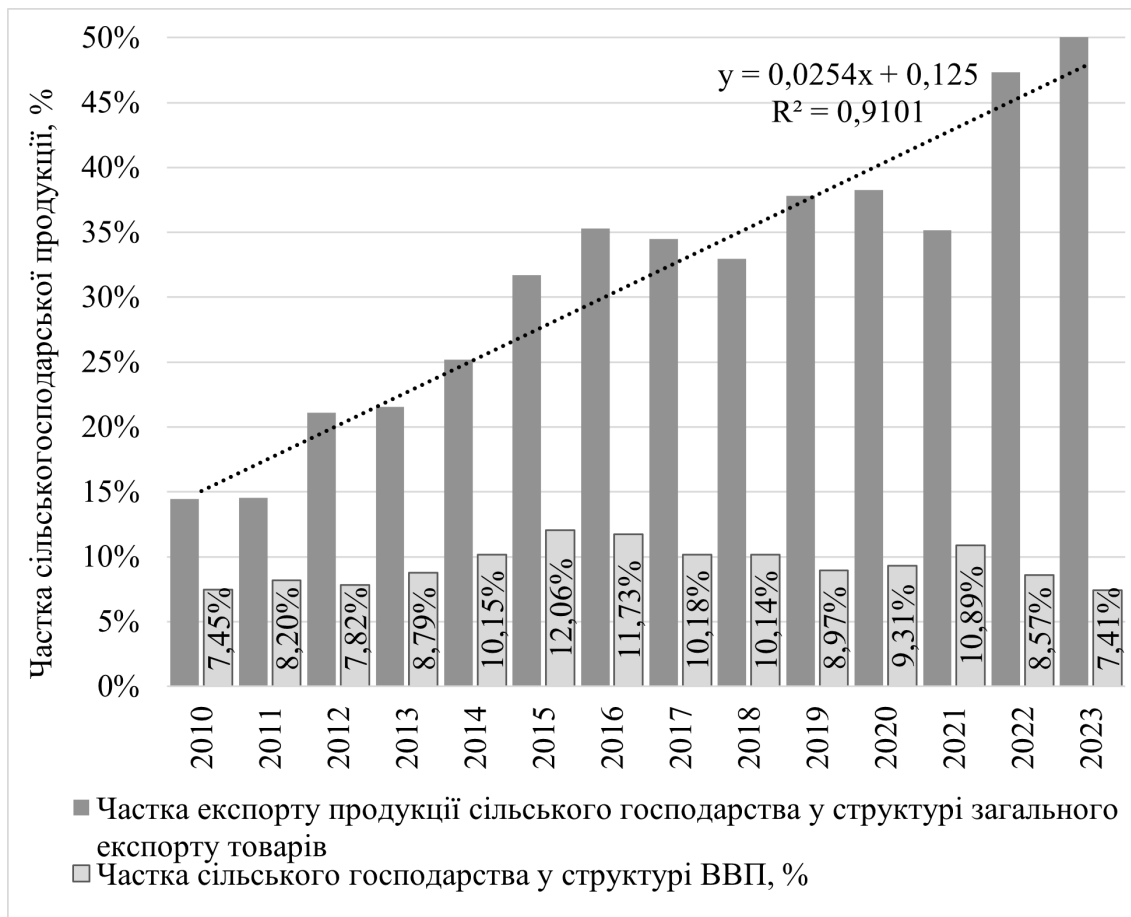

Рис. 1. Роль сільського господарства у створенні валового внутрішнього продукту та обсягах експорту товарів у 2010-2023 рр.

Джерело: побудовано авторами за даними [2]

Безумовно, таке домінування виробництва продукції сільського господарства у зовнішній торгівлі не є однозначно позитивним, оскільки визначає Україну як країну із сировинним типом економіки аграрної спеціалізації, що має низьку частку доданої вартості [1]. Однак, з іншого боку, галузь є потужним джерелом валютної виручки, що покращує баланс зовнішньої торгівлі, та впливає на формування курсу гривні, що є індикатором валютної безпеки.

Валютний ринок чутливий до змін торговельного балансу, а особливо його негативного сальдо, що свідчить про низьку конкурентоспроможність українських товарів на світовому ринку, зростаючий попит на іноземні товари і іноземну

валюту для здійснення їх оплати. При дефіцитному торговельному балансі країни суми іноземної валюти, яку отримують експортери продукції, ймовірно, недостатньо для задоволення попиту на неї, що зумовлює додатковий тиск на гривню [3]. Враховуючи, що в результаті зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією спостерігається позитивне сальдо протягом 2010-2023 рр., динаміка експорту-імпорту продукції галузі є важливим довгостроковим фактором курсоутворення. Важливість валютних надходжень в країну від експорту продукції сільського господарства (15027 млн. дол. США) особливо важлива під час триваючих бойових дій на тлі негативного (-27376 млн. дол. США) сальдо для всіх товарів, що означає відтік валюти та додатковий тиск на гривню (рис.2).

Рис. 2. Динаміка сальдо торговельного балансу країни та позитивне сальдо по сільськогосподарській продукції у 2010-2023 рр. як джерело валютної виручки

Джерело: побудовано авторами за даними [2]

Істотність сільського господарства для валютної безпеки додатково підтверджується тим, що внаслідок падіння світових цін на продукцію сільського господарства та металургійної промисловості (експортно-орієнтовані для України) під час світової економічної кризи 2008-2009 рр. валютні надходження в країну значно знизились, а курс гривні потребував підтримки уряду. Окрім цього, на

коливання курсу впливають такі сезонні чинники, як переддення аграріями частки виручки в національній валюті в іноземну, щоб вберегти від інфляції до наступної посівної кампанії [4].

Підтвердженням залежності є розраховані коефіцієнти кореляції між показниками експортно-імпортних операцій з аграрною продукцією та офіційним курсом гривні у 2018-2021 рр. (рис. 3).

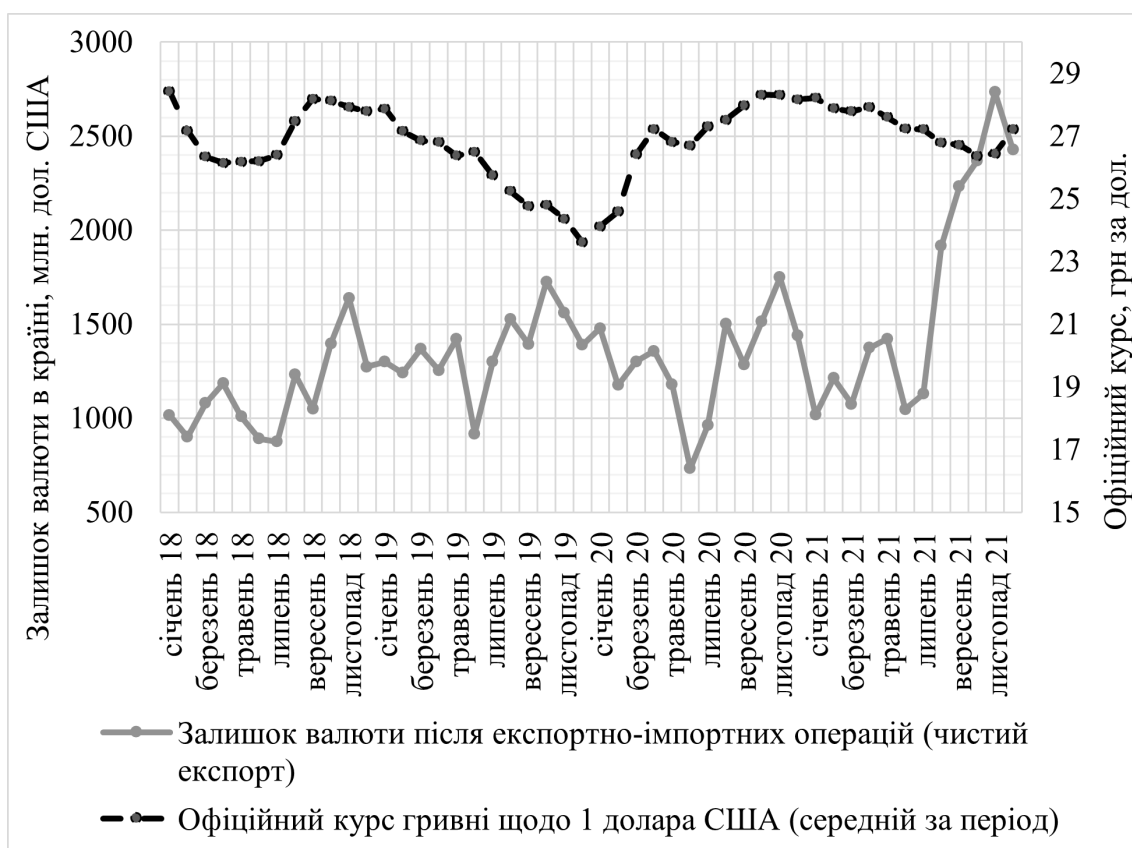

Рис. 3. Динаміка кількості валюти, наявної в країні після експортно-імпортних операцій з сільськогосподарською продукцією у 2018-2021 рр. та офіційний курс гривні до долара США

Джерело: побудовано авторами за даними [2; 5]

Залежність між експортом продукції сільського господарства та курсом гривні є оберненою: чим більше експорт, тим міцнішою є гривня (коефіцієнт кореляції хоч є слабким внаслідок багатофакторності курсоутворення і дорівнює -0,07, проте в рамках оцінки впливу важливим є його напрямок). Залежність між імпортом і курсом гривні є прямою: чим більше імпорт, тим слабшою є гривня (коефіцієнт кореляції дорівнює 0,05). Як наслідок, чим більшим є залишок

валюти в країні після експортно-імпортних операцій з продукцією сільського господарства, тим більш міцною є гривня (-0,1).

Варто зауважити, що у досліджуваному періоді на курсоутворення мають сильний вплив форс-мажорні обставини, як-от пандемія коронавірусу або військове вторгнення країни-агресора. Так, при аналізі окремо у 2019 та 2021 році кореляція між залишком валюти та курсом гривні є оберненою і значною, що становить -0,53 та -0,8 відповідно.

На стійкість національної валюти також впливають інфляційні процеси: чим нижчими є їх темпи, тим більш стійкою є її курс. Залежність валютного курсу від росту цін особливо простежується в країнах, що беруть активну участь у міжнародних економічних відносинах, і, як наслідок, мають значний індекс відкритості економіки. Високий рівень інфляції, серед багатьох факторів, характеризується зростанням цін на продукти харчування (табл. 1).

Таблиця 1

Ранжування категорій товарів та послуг за середнім індексом споживчих цін у 2020-2023 році (до грудня попереднього року)

Категорія товарів та послуг	Середній індекс споживчих цін, %	Ранг	Стан усередненого індикатора економічної безпеки
Продукти харчування та безалкогольні напої	108,69	1	Небезпечний
Транспорт	108,34	2	Небезпечний
Алкогольні напої, тютюнові вироби	107,64	3	Незадовільний
Ресторани та готелі	106,29	4	Незадовільний
Охорона здоров'я	106,06	5	Незадовільний
Освіта	105,75	6	Незадовільний
Житло, вода, електроенергія, газ та інші види палива	104,62	7	Задовільний
Предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла	104,57	8	Задовільний
Зв'язок	103,91	9	Оптимальний
Різні товари та послуги	102,82	10	Оптимальний
Відпочинок і культура	102,61	11	Оптимальний
Одяг і взуття	98,54	12	Небезпечний

Джерело: розраховано авторами за даними [2; 6].

Рейтингове оцінювання категорій товарів і послуг за середнім індексом споживчих цін вказує, що найбільша інфляція спостерігається на продукти

харчування, що є продукцією галузі сільського господарства. Таким чином, темпи інфляції у сфері сільського господарства є небезпечними у контексті економічної безпеки, а їх зниження призведе до зміцнення гривні. Для стримування інфляції в галузі уряд і Національний банк можуть використовувати різні механізми і важелі, проте важливим є оздоровлення національної економіки за рахунок виробництва конкурентоздатної продукції високої якості та сприяння зменшенню вартості витрат для сільськогосподарських виробників, зокрема за допомогою заходів державної аграрної політики. На думку вчених, каталізаторами зміцнення національної валюти є зростання експорту вітчизняної продукції (табл. 2), зменшення імпорту шляхом збільшення попиту на товари і послуги національного виробництва не гіршої якості, що мають додаткові конкурентні переваги [7].

Таблиця 2

**Направленість впливу сільського господарства на довгострокові фактори,
що визначають валютний курс**

Фактор	Направленість впливу	
	Короткострокова	Довгострокова
Темп зростання ВВП	Більший темп зростання ВВП зумовлює більший попит на національну валюту	Зростання курсу національної валюти
Експорт	Більші обсяги експорту аграрної продукції забезпечують більші обсяги валютної виручки	
Чистий експорт	Більші обсяги валютної виручки, що залишилась в країні, створюють більший попит на національну валюту	
Імпорт	Більші обсяги імпорту аграрної продукції зумовлюють більший попит на іноземну валюту, створюючи тиск на гривню	Падіння курсу національної валюти
Темп інфляції	Зростання цін на продукти харчування створюють тиск на гривню	

Джерело: розраховано авторами за даними [7].

Отже, процеси сільського господарства мають опосередкований вплив на фактори валютного курсу гривні як індикатора валютної безпеки країни, оскільки в галузі створено до 10% ВВП у 2010-2023 рр., а частка у структурі експорту у 2023 році досягла рекордних 51,76%, що робить галузь домінуючою за валютними надходженнями. Чим більшим є експорт та залишок валюти після експортно-імпортних операцій з продукцією сільського господарства, тим більш міцною є

гривня. Рекордна інфляція для продуктів харчування (8,69%) серед інших категорій визначена як небезпечна у контексті економічної безпеки. Її зниження за допомогою заходів державної аграрної політики призведе до зміцнення української гривні, підвищуючи рівень валютної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Іванов, Р.В., Гуртовий, Ю.В. Управління розвитком сільського господарства в контексті зовнішньоекономічної безпеки України. *European Journal of Management Issues*. 2023. Т. 31. № 3. С. 160-176. <https://doi.org/10.15421/192314>.
2. Економічна статистика. Державна служба статистики: веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Власенко Є.Ю., Брітченко І.Г. Факторний аналіз валютного курсу в Україні. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер.: Економічні науки*. 2012. №. 2. С. 252-256.
4. Долар вперше за літо перевищив 38 грн/\$. Девальвація повертається? Чотири причини зростання курсу. *Forbes Ukraine*: веб-сайт. URL: <https://forbes.ua/money/dolar-vpershe-zalito-perevishchiv-38-grn-devalvatsiya-povertaetsya-chotiri-prichini-zrostannya-kursu-22082023-15557>.
5. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют. Національний банк України: веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerate-chart>.
6. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. Міністерство економіки України: веб-сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=d4c96730-ea46-4ebd-ba92-60631a3e2e69&tag=MetodichniRekomendatsiiMakroekonomika>.
7. Марченко В.М. Фактори зміни валютного курсу в Україні. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2017. Вип. 19. С. 59-66.

Канд. екон. наук Олійник Т. І., Кайда І. І.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВИКОРИСТАННЯ BIG DATA В ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ПІДПРИЄМНИЦТВА: МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

В сучасному світі використання Big Data в економіці та підприємстві є надзвичайно актуальним, оскільки обсяги доступних даних стрімко зростають завдяки цифровій трансформації та розвитку технологій. Це створює нові можливості для покращення прийняття рішень в бізнесі. Аналіз великих обсягів даних дозволяє підприємствам отримувати глибші інсайти та розуміти економічні процеси з нової, більш деталізованої перспективи. Використання Big Data сприяє покращенню прогнозування та оптимізації управлінських

процесів. За допомогою точних моделей можна передбачити економічні та ринкові тенденції, що дозволяє підприємствам ефективно планувати виробництво, маркетингові кампанії та розподіл ресурсів, що стає ключовим елементом стратегічного управління, особливо в умовах швидкої зміни бізнес-середовища.

Організації, які вдало використовують Big Data, отримують перевагу на ринку через глибше розуміння клієнтів, оптимізацію внутрішніх процесів та здатність ефективно реагувати на зміни. Це допомагає зменшити ризики та створює можливості для інновацій, сприяючи розвитку нових продуктів і бізнес-моделей. Усе це робить використання Big Data ключовим фактором для успіху в економіці та підприємстві [1].

Методи збору та зберігання даних у контексті використання Big Data в економічних дослідженнях визначають ефективність та доступність інформації. Збір даних може включати в себе використання різноманітних джерел, таких як сенсори, датчики, соціальні мережі, фінансові транзакції та інші цифрові канали. Технології Internet of Things (IoT) відіграють значну роль у цьому процесі, дозволяючи збирати дані в реальному часі з різних пристроїв та джерел, що враховує широкий спектр економічної активності.

Зберігання великих обсягів даних вимагає спеціалізованих технологій та інфраструктури. Системи зберігання даних, такі як Apache Hadoop [2], використовують розподілені файли та обчислювальні ресурси для забезпечення ефективного сховища інформації. Додатково, бази даних NoSQL [3] виявляються корисними для зберігання невеликих, але різноманітних даних, що характерні для досліджень великих обсягів інформації. Всі ці методи спрямовані на те, щоб забезпечити високу продуктивність та доступність даних для подальшого аналізу та використання в економічних дослідженнях. Потенціал застосування Big Data у економічних дослідженнях вражає широким спектром можливостей, що визначають нові горизонти для розвитку та розуміння економічних процесів.

По-перше, використання Big Data дозволяє значно покращити прогнозування економічних показників. Шляхом аналізу величезних обсягів даних можна виявити складні тенденції та взаємозв'язки між різними сферами економіки, що

сприяє створенню точних моделей для прогнозування розвитку ринків, споживчого попиту та інших ключових параметрів.

По-друге, використання Big Data в економічних дослідженнях дозволяє виявляти та аналізувати різноманітні тенденції в підприємницькій діяльності, що допомагає підприємствам та економістам отримати більш глибоке розуміння динаміки ринків, поведінки споживачів та конкурентного середовища.

По-третє, Big Data забезпечує можливість оптимізації управлінських рішень на основі об'єктивних даних. Велика кількість інформації дозволяє ефективніше визначати стратегії розвитку підприємств, оптимізувати процеси виробництва та управління ресурсами, що призводить до підвищення конкурентоспроможності та стійкості бізнесу.

Узагальнено, потенціал застосування Big Data в економічних дослідженнях полягає в здатності ефективно використовувати великі обсяги даних для прогнозування, аналізу та управління, що відкриває нові можливості для покращення стратегічного прийняття рішень в галузі економіки та підприємництва.

Методологічні аспекти використання Big Data в економічних дослідженнях є ключовим елементом, який визначає якість та достовірність отриманих результатів. Основні рекомендації та принципи включають:

– визначення конкретної мети дослідження та формулювання ясних дослідницьких запитань. Методологія повинна чітко визначати, які саме аспекти економіки або підприємництва вивчаються, і які висновки або прогнози мають бути отримані з використанням Big Data;

– важливо враховувати методи збору та обробки даних. Великий обсяг і різноманітність даних вимагає вибору інструментів та технологій для забезпечення точності та достовірності. Потрібно враховувати якість джерел даних, методи їхньої стандартизації та можливості виявлення помилок;

– важливо враховувати етичні питання та проблеми конфіденційності даних. Збір та обробка великих обсягів інформації пов'язані з потенційними ризиками порушення конфіденційності особистих даних, тому методологія повинна передбачати заходи безпеки та дотримання етичних стандартів;

– важливо розглядати інтеграцію різних джерел даних для отримання комплексного розуміння ситуації. Використання різноманітних даних може покращити достовірність результатів та розширити можливості аналізу.

На мою думку, правильно спроектована відповідна методологія дослідження є дуже важливим етапом для впровадження Big Data у економічні дослідження, оскільки вона допомагає забезпечити точність в аналізі великих обсягів даних.

У висновку, слід відзначити, що впровадження технологій великих обсягів даних в економічних дослідженнях стає ключовим етапом у розвитку сучасної науки та практики управління бізнесом. Методологічні аспекти виявилися критичними для успішного використання Big Data, зокрема, визначення чіткої мети дослідження, розробка ефективних методів збору та зберігання даних, а також врахування етичних питань. Результати вивчення свідчать про потужний потенціал цих технологій у покращенні прогнозування, оптимізації управлінських рішень та розвитку інновацій. Використання Big Data в економічних дослідженнях вимагає не лише технічної компетентності, але й врахування методологічних принципів для досягнення найбільш об'єктивних та перспективних результатів у відповіді на виклики сучасного підприємницького середовища.

Список використаних джерел:

1. Буркіна Н.В. Особливості використання Big Data в умовах цифрової економіки. *Стратегічні пріоритети трансформації економіки в умовах цифровізації*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Запоріжжя, 29-30 жовтня 2019 р. [Національний університет «Запорізька політехніка»] Запоріжжя: ФОП Мокшанов В.В., 2019. С. 48-51.
2. Дейнека О., Гарасимчук О. Дослідження проблем класифікації та безпечного зберігання даних. *Ukrainian Scientific Journal of Information Security*. 2023. № 29 (3). С. 147-153.
3. Пузікова А.В. Деякі аспекти організації навчального матеріалу дисципліни «NOSQL бази даних». *Проблеми та інновації в природничо-математичній, технологічній і професійній освіті*: збірник матеріалів XV-ї Міжнародної науково-практичної онлайн-інтернет конференції [м. Кропивницький, 20-24 червня 2023 року]. Кропивницький: РВВ ЦДУ ім. В. Винниченка, 2023. С. 89-90.
4. Гринько Т.В. Теоретико-методологічні основи адаптивного інноваційного розвитку. *Економіка промисловості*. 2011. № 2-3. С. 54-55.

Пурсакова І. Д.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

В наші часи, діджиталізація є ключовим впливом на бізнес, організації і громадян, загалом. Через більш розвинуте використання цифрових технологій в останні роки, бізнесове середовище зазнало змін: від формування цифрових активів, зміни сталих практик компаній, трансформації завдань бізнесу до зміни в структурі трудових ресурсів і вимогах щодо них. Діджиталізація вплинула і на бухгалтерський облік, завдяки чому він став більш швидким, ефективним та продуктивним [1]. Впровадження діджиталізації створює виклики для бізнесу, спираючись на релевантні технології і їх подальше користування ними в розрізі різних груп користувачів та їх цілей. Отже, в цих умовах бухгалтерському обліку край необхідна розробка нових стратегій для вирішення ряду завдань, охоплюючи зміни щодо змісту фінансової звітності, аналіз і збір даних, підтримка щодо прийняття рішень, нарахування заробітної плати, виставлення рахунків тощо [2; 3]. Діджиталізація бухгалтерського обліку набуває більшої динаміки і ваги з причин екзогенної та ендогенної природи, зокрема: а) через прискорення прийняття рішень; б) через стандартизацію й автоматизацію звітів; в) через прискорений доступ до даних і їх контроль якості. Без цього для бухгалтерського обліку неможливі цифрові рішення.

Практичний рівень діджиталізації бухгалтерського обліку може впливати на поліпшення якості інформаційних даних, скорочення витрат та економію часу. Наприклад: онлайн-платіж і виставлення рахунків-фактур, що якраз демонструє більш швидке прийняття рішень, безпеку щодо доступу і зберігання облікових даних і безпаперовий облік.

Окрім основних технологій, котрі уможливають масову діджиталізацію, KPMG перелічує такі технології, котрі несуть значущий вплив на цифровізацію бухгалтерського обліку:

- Big data (Великі дані).
- Blockchain (Блокчейн).
- Cloud Services (Хмарні сервіси).
- Інтернет речей [4].

Big data дає можливість автоматизувати облік, приділяючи більшу увагу не операційним, а стратегічним проектам. При цьому, несе і недоліки у вигляді низької кібербезпеки і загрози безпеки особистих даних.

Blockchain виступає у вигляді бази даних, котра зберігає записи даних прозорим, послідовним та незмінним способом в мережі комп'ютерів та дає можливість користувачам отримати з різних джерел доступ до одних і тих же даних. Дана технологія збільшує довіру користувачів щодо правдивості і якості даних, розуміння щодо попередніх транзакцій і збільшує уможливлення простішого зберігання та швидшого передавання. Наприклад: здійснення цифровізованого виставлення рахунків, де відбувається передача документів в цифровому вигляді, а процес відстежується в мережі. Відсутність певної надійності для того щоб її гарантувати є недоліком технології Blockchain.

Інтернет речей пов'язує різні складові бізнес-процесу в контексті функцій та задач бухгалтерського обліку. Дана технологія надає більш безпечно і швидко передачу даних між пристроями, доступ в реальному часі до даних та поглиблення бухгалтерської аналітики. Наприклад, можливість цифрової атаки в час з'єднання пристроїв в онлайн-режимі – те, що може вирішити Інтернет речей, завдяки контролю зовнішнього доступу даних і забезпеченню регулярної роботи [5]. Проте, не дивлячись на переваги цифровізації бухгалтерського обліку, недоліки також присутні, серед яких: низька якість даних, неетичне програмування штучного інтелекту, незначний економічний ефект у цифровій технології в роботі з даними від інвестицій, низька організаційна культура роботи з даними [6].

В цьому контексті є важливим усвідомлення бухгалтерів щодо збільшення ролі цифровізації в їх роботі та управлінських рішеннях бізнесу, тому знання ІТ-навичок, має бути першочерговим пріоритетом до спеціалістів, щоб уникнути небажаних недоліків.

Список використаних джерел:

1. Begum D. Digital transformation of accounting in India. *Emperor International Journal of Finance and Management Research*. 2019. № 5. P. 6-12.
2. Knudsen D. Elusive boundaries, power relations, and knowledge production: A systematic review of the literature on digitalization in accounting. *International Journal of Accounting Information Systems*. 2020. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1467089518301350?via%3Dihub>.

3. Назарова К.О., Мойсеєнко О.М. COVID-криза як драйвер диджиталізації бухгалтерських процедур. І. 2020. С. 227-234.
4. KPMG. Digitalization in accounting 2020 study. URL: https://hub.kpmg.de/digitalization-in-accounting-2020?utm_campaign=Digitalization%20in%20Accounting%202020&utm_source=AEM.
5. ISACA. Security Issues in IoT: Challenges and Countermeasures. URL: https://www.isaca.org/-/media/files/isacadp/project/isaca/articles/journal/2019/volume-1/security-issues-in-iot_joa_eng_01.
6. PwC. Reimagine digital: Digital-first for growth. URL: <https://www.pwc.com/sg/en/publications/assets/digital-first-for-growth.pdf>.

Романова О. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПРАКТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ЦИФРОВИХ РІШЕНЬ В ОБЛІКУ, АНАЛІЗІ ТА ОПОДАТКУВАННІ

Діджитал-інновації в обліку, аналізі та оподаткуванні стали невід'ємною частиною сучасного бізнесу, і означають використання сучасних цифрових технологій та інструментів для удосконалення процесів у цих сферах. Це включає в себе застосування програмного забезпечення, штучного інтелекту, аналітичних інструментів, хмарних технологій та інших інноваційних рішень для автоматизації, оптимізації та покращення роботи в облікових системах, процесах аналізу даних та виконанні податкових обов'язків.

Хмарні технології дозволяють зберігати дані в онлайн-середовищі, забезпечуючи доступ до них з будь-якого місця і пристрою. Це полегшує співпрацю між різними відділами компанії та партнерами, сприяє оптимізації витрат. Бізнеси все активніше використовують хмарні технології в обліку, аналізі, аудиті та оподаткуванні. Компанія Colobridge GmbH (2023) повідомляє про швидкий розвиток та поширення хмарних технологій, зафіксованих у світовому ринку. За їхніми оцінками, світовий ринок хмарних технологій зростатиме у період з до 2030 року в середньому на 14% щорічно, а вже зараз це \$483 млрд [1]. Хмару застосовують 51% бухгалтерських фірм вже зараз, і це на 27% більше ніж у 2014 році.

Завдяки інструментам аналізу даних в реальному часі можна отримувати інформацію про фінансовий стан компанії миттєво та швидко реагувати на зміни та приймати обґрунтовані рішення. Технології штучного інтелекту і машинне навчання допомагають в автоматизації багатьох завдань в обліку та аудиті, таких як класифікація витрат, виявлення шахрайства, аналіз ризиків

тощо. Використання блокчейну може покращити надійність фінансової звітності та забезпечити більшу прозорість у фінансових операціях [2].

Ці інновації не лише полегшують роботу в галузі обліку та дозволяють підвищити ефективність та точність фінансового управління, а й пов'язані з ризиками, які зумовлені впровадженням цифрових технологій залежно від їх виду (Бардаш & Грабчук, 2021). Перспективи розвитку діджитал-інновацій в обліку, аналізі та оподаткуванні дослідники пов'язують із впровадженням (Баланюк & Іванюк, 2022) технологій хмари, RPA, штучного інтелекту, блокчейну, великих масивів даних та Інтернет речей (IoT) [4].

За дослідженням Березівська та Стойка (2023) IoT є найбільш пріоритетним трендом у сфері обліку, аналізу та оподаткування. IoT безпечно і надійно організує обмін даними між різними обліковими пристроями, роботу яких неможливо уявити без мобільних додатків [3]. Розробка мобільних додатків для обліку та оподаткування дозволяє спростувати процес ведення обліку та звітності, а також забезпечує доступність цих сервісів в будь-який час та з будь-якого пристрою. Наразі існує безліч мобільних додатків для обліку, аналізу, аудиту та оподаткування, які допомагають бізнесам та індивідуальним користувачам краще керувати своїми фінансами. Деякі з найпопулярніших наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Мобільні додатки для ведення бухгалтерського обліку

Мобільний додаток	Призначення
1. QuickBooks	Для бухгалтерського обліку та фінансового управління для малих бізнесів та само зайнятих бухгалтерів та бухгалтерських фірм. Надає широкий спектр функцій, включаючи ведення обліку, створення рахунків, управління рахунками, оплату податків і звітність.
2. Xero	Дозволяє керувати фінансами онлайн з будь-якого пристрою необмеженої кількості користувачів
3. Wave	Безкоштовний багатофункціональний додаток для фактурування, який також включає опції ведення бухгалтерського обліку; оплата рахунків, банкінг та звітність для малого бізнесу та самозайнятих осіб
4. FreshBooks	Для обліку та фактурування, який дозволяє створювати рахунки, відстежувати витрати, керувати клієнтами та звітність для малих підприємств та фрілансерів
5. Taxfyle	Для оподаткування, який надає послуги з податкового консультування та заповнення податкових декларацій, він допомагає користувачам вирішувати податкові питання та виконувати обов'язкові податкові зобов'язання
6. Mint	Він дозволяє користувачам відстежувати свої витрати, планувати бюджет та отримувати поради з фінансів; автоматично агрегує фінансові дані з різних джерел і надає звіти та аналітику для кращого управління грошима

Кожен з цих додатків має свої унікальні особливості та призначення, але всі вони спрямовані на полегшення фінансового управління для користувачів. Бізнеси все активніше використовують хмарні технології для організації обліку, аналізу та оподаткування. Мобільні додатки можуть бути корисними як для бізнесів, так і для приватних осіб, щоб полегшити управління фінансами та оптимізувати процеси обліку, аналізу та оподаткування. Розглядаючи практичний аспект ціноутворення, варто звернути увагу на різні варіанти доступу до мобільних додатків. Деякі інструменти можуть пропонувати безкоштовні або обмежені версії, які потребують ліцензування для отримання повного функціоналу. Інші можуть працювати на умовах підписки або одноразової ліцензії. В цьому випадку важливо врахувати кількість користувачів або тривалість підписки, особливо якщо мова йде про проекти з певним строком.

Список використаних джерел:

1. Корпоративна хмара: що це та в чому її переваги. Матеріал з сайту BlogColobridge. URL: <http://surl.li/tyqhi>.
2. Бардаш С.В., Грабчук І.Л. Цифрові технології в сфері бухгалтерського обліку: основні можливості та ризики. *Ефективна економіка*. 2021. № 9. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.9.18>.
3. Березівська М.Г., Стойка Н.С. Інтернет речей в бухгалтерському обліку: бібліометричний аналіз. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2023. Вип. 1 (54). С. 3-10.
4. Баланюк І.Ф., Іванюк Т.Л. Застосування цифрових технологій в консалтингу з обліку і оподаткування. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2022. Вип. 18 (2). С. 8-15.

Канд. екон. наук Тростянська К. М., Кравченко В. П.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМНОГО РЕЄСТРАТОРА РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ: ПЕРЕВАГИ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

З 1 січня 2022 року для всіх суб'єктів господарювання, окрім платників єдиного податку 1 групи на спрощеній системі, застосування реєстру розрахункових операцій (РРО) стало обов'язковим. Введення звичайного РРО є неефективним через те, що це лише пристрій, який не має прямої підв'язки до

програмного продукту, в якому ведеться бухгалтерський або складський облік. Таким чином, для полегшення роботи є доцільним застосування програмного РРО (ПРРО).

З юридичної точки зору, різниці між РРО та ПРРО не має. Отже, вибір конкретного реєстратора для встановлення на підприємстві залежить виключно від керівництва підприємства. Від січня 2022 року ФОП почали створювати попит на ринку ПРРО. Перелік бізнесів, котрим не потрібен РРО наведено в Законі України №128-ІХ. У січні ж 2022 року зобов'язали наступні види ФОП ввести РРО: офлайн-магазини, кафе та ресторани, інтернет-магазини, медичні заклади, салони краси [1].

Програмні реєстратори можуть працювати швидше та ефективніше, ніж РРО, забезпечуючи швидке оброблення розрахункових операцій та збереження даних у цифровому форматі.

Програмні реєстратори зазвичай мають зручний інтерфейс користувача, що спрощує процеси роботи з ними. ПРРО дозволяє реєструвати чеки, мати мобільний додаток, що полегшує доступ до даних з будь-якого місця, робити аналітику по чекам та вести складський облік. Звичайний РРО лише проводить розрахункові операції. До спектру операцій ПРРО також входять наступні: відкриття/закриття зміни, друк на принтері, контроль залишків, синхронізація мобільного застосунку з програмою на комп'ютері чи ноутбучі [2].

Програмні реєстратори зазвичай мають розширені функціональні можливості порівняно зі звичайними реєстраторами. Що стосується складського обліку, то ПРРО дозволяє проводити інвентаризацію, вести облік надходжень, створювати видаткові накладні, контролювати залишки, автоматично списувати товари, вести та слідкувати за рухом товарів на складі, переміщати товари між торговими точками, працювати з постачальниками [2; 3].

Завдяки розширеній функціональності ПРРО можуть надавати можливість аналізу даних, створювати звіти та візуалізації, що дозволяє підприємствам отримувати більше інформації про свою діяльність. Програмні реєстратори зазвичай дозволяють налаштовувати їх під конкретні потреби підприємства, що забезпечує більшу гнучкість в їх використанні.

На ринку ПРРО є наступні програмні продукти: Cashalot від М.Е.Дос, Checkbox, Onlinekasa та багато інших [2; 3; 4]. Вибір ПРРО залежить лише від

підприємства. При розгляді який саме програмний продукт придбати необхідно керуватись наступними аспектами: цінова політика розробників; інтеграція з бухгалтерськими програмними продуктами; політика оновлень (платні є оновлення програми чи безкоштовні); умови технічної підтримки та ліцензії.

При недотриманні введення РРО чи ПРРО згідно Закону України № 3219 від 30.06.2023 є ряд штрафних санкцій. Для ФОП, які сплачують єдиний податок II та III групи за ставкою 5%, а також IV групи, що не торгують товарами з переліченої ризикової групи (таких як підакцизні товари, технічно складні побутові товари, лікарські засоби, вироби медичного призначення, ювелірні вироби), передбачено знижені розміри штрафних санкцій. Зокрема, за перше порушення санкції становитимуть 25% вартості реалізованих з порушенням товарів, а за кожне наступне порушення – 50% вартості проданих з порушенням товарів (робіт, послуг). Ці знижені розміри штрафів застосовуються до 31 липня 2025 року, але не пізніше дати припинення або скасування воєнного стану [1].

Отже, можна зробити висновки, що застосування ПРРО значно покращить ведення бухгалтерського та складського обліку порівняно з РРО, адже ПРРО є більш функціональними, ефективнішими, більш зручними в управлінні, надають можливість аналізу даних, гнучкі в налаштуванні.

При впровадженні програмного реєстратора розрахункових операцій на підприємствах в Україні можуть виникнути деякі складнощі технічного, фінансового, організаційного характеру. Для використання програмного реєстратора потрібно мати відповідну технічну базу, таку як комп'ютери, програмне забезпечення, стабільне інтернет-з'єднання. Деякі підприємства можуть мати труднощі зі здійсненням необхідних технічних налаштувань. Впровадження програмного реєстратора може потребувати значних фінансових витрат на придбання програмного забезпечення, комп'ютерної техніки, навчання персоналу тощо. Крім того, перехід зі звичайного реєстратора на програмний може вимагати міграції даних з одного формату в інший. Це може бути складним процесом, особливо якщо дані вже зберігаються у великому обсязі або в складних структурах. Деякі працівники можуть виявити опір до впровадження нової технології, оскільки вона потребує зміни звичних робочих процесів. Підприємства України не змушують обирати саме ПРРО, а не РРО – вибір лишається за

керівництвом підприємства. Нині основною проблемою введення ПРРО є відсутність бажання працівників навчатись працювати в даних програмних продуктах, а також високі ціни розробників.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану. Закон України від 30.06.2023 № 3219-IX URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkove-zakonodavstvo/zakoni-ukraini/78340.html>.
2. Cashalot: сайт. URL: <https://cashalot.ua>.
3. Checkbox: сайт. URL: <https://checkbox.ua>.
4. Onlinekasa: сайт. URL: <https://onlinekasa.binotel.ua>.

Харакоз Л. В., Скрипник А. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

СУЧАСНІ ПРОГРАМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

На українському ринку можна спостерігати тенденцію збільшення засобів автоматизації в бізнесі. На сьогоднішній день існує безліч сучасних програм автоматизації обліку, які використовуються на підприємствах різних галузей. Деякі з них відповідають загальним потребам у фінансовому обліку та управлінні ресурсами, тоді як інші спеціалізуються на конкретних секторах чи завданнях. Нижче наведено кілька типових програм автоматизації обліку, які широко використовуються підприємствами:

1. ERP-системи (Enterprise Resource Planning). Ці програми інтегрують управлінські функції, такі як фінанси, бухгалтерія, управління виробництвом, збут, управління запасами тощо. Популярні ERP-системи включають SAP ERP, Oracle ERP Cloud, Microsoft Dynamics 365 тощо.

2. Бухгалтерські програми. Ці програми досить суттєво спрощують облік фінансів та бухгалтерські процеси, включаючи ведення журналу, розрахунок податків, створення фінансових звітів тощо. Приклади таких програм: QuickBooks, Xero, Sage Accounting.

3. CRM-системи (Customer Relationship Management). Ці програми допомагають підприємствам в управлінні відносинами з клієнтами, включаючи облік продажів, контактів з клієнтами, маркетингових кампаній тощо. Найпопулярніші CRM-системи: Salesforce, HubSpot CRM, Zoho CRM.

4. HRM-системи (Human Resource Management). Ці програми допомагають в управлінні людськими ресурсами, включаючи реєстрацію персоналу, управління зарплатами, відпустками, навчанням і розвитком. Приклади HRM-систем: Workday, BambooHR, ADP Workforce Now.

5. Системи управління запасами (Inventory Management Systems). Ці програми допомагають контролювати запаси, відстежувати рух товарів, замовляти постачання та оптимізувати інвентаризацію. Популярні системи управління запасами: TradeGecko, Fishbowl Inventory, inFlow Inventory.

6. Системи управління проєктами (Project Management Systems). Ці програми допомагають в плануванні, виконанні та контролі проєктів, включаючи розподіл завдань, встановлення термінів, відстеження прогресу. Приклади систем управління проєктами: Asana, Trello, Microsoft Project.

Це лише декілька прикладів програм автоматизації обліку, які використовуються на сучасних підприємствах. Вибір конкретної програми залежить від потреб вашого підприємства, його розміру, галузі діяльності.

Однією з ініціатив для впровадження діджитал-технологій є використання програм для спрощеного ведення бухгалтерського обліку. Таким чином, ринок надання програмного забезпечення для бухгалтерських послуг розширюється та формує сприятливе середовище для конкуренції серед компаній.

Тим не менш, є необхідність також і проілюструвати недоліки введення сучасних програм у підприємства. Вони переважно стосуються того, що робітники можуть бути не готовими до змін та мати проблеми з пристосуванням до нових технологічних умов [1]. Таким чином, перед управлінцями та менеджерами постає проблема навчання персоналу заради збільшення ефективності виробництва. Наступним недоліком введення нового програмного забезпечення є його можлива висока вартість. Отже, не всі управлінці здатні приймати рішення його впровадження інновацій в бізнес через наявність вище перелічених проблем з витратами в грошовому та часовому еквіваленті. Однак приклади доводять, що завдяки прогресуючій конкуренції між компаніями, які пропонують програми

для автоматизації обліку, недоліки мінімізуються, адже ціна зменшується, а якість зростає з часом після проведеної роботи над помилками.

На сучасному українському ринку представлений широкий спектр програм, які дозволяють спростити ведення обліку підприємств. Це насамперед «Парус-Підприємство», «Ажур-ДОК», «Дебет Плюс», «Акцент-бухгалтерія» і «Бест звіт плюс» [2].

Використання спеціалізованих програм для ведення бухгалтерського обліку може спростити процеси реєстрації фінансових операцій, розрахунку податків та створення фінансових звітів.

Використання спеціальних програм для формування та подання звітності до податкових органів та інших регулюючих органів може значно полегшити процеси звітності та зменшити ризик помилок. Важливо забезпечити належне навчання персоналу щодо використання нових систем та програм, а також забезпечити ефективну підтримку користувачів для вирішення можливих проблем та запитань.

Компанії вдосконалюють свою продукцію для того, щоб відповідати вимогам ринку, значно скорочуючи чисельність недоліків у використанні програмного забезпечення та роблячи ставку на розвиток та вдосконалення переваг, які б дозволили їм залишатися конкурентоспроможними на ринку. В тому числі, управлінський облік стає більш інтегрованим, та зростає рівень підзвітності, гнучкості та оперативності. На ринку зростає також і кількість компаній, які готові пропонувати свої послуги, що сприяє покращенню їхньої якості через зростання конкуренції.

Список використаних джерел:

1. Плекан М.В., Гайдучок Т.С., Головач Г.В. Переваги та недоліки програм автоматизації бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 23. С. 10-15.
2. Крива Я., Овсюк Н. В. Інформаційні системи та технології в обліку. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ*. 2017. Вип. 38. С. 178-181.

Харакоз Л. В., Федорчук Д. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА БУХГАЛТЕРСЬКУ ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Цифрова трансформація стала необхідною складовою успішності підприємств у сучасному економічному середовищі. В цьому контексті, бухгалтерська звітність виступає ключовим елементом, який відчутно перетворюється та вдосконалюється під впливом цифрових інновацій. Цей процес, не лише змінює парадигму управління фінансами, а й революціонізує способи збору, обробки та аналізу фінансової інформації. У цьому контексті важливо розглянути вплив цифрової трансформації на бухгалтерську звітність підприємства через призму автоматизації, доступності реального часу, забезпечення кібербезпеки та інших ключових аспектів.

Зміни, які відбуваються в сфері цифрових технологій, значно впливають на спосіб організації документації. Відзначається зростання використання електронних документів і можливість автоматичного формування первинної документації. Крім того, нові технології розширюють можливості забезпечення безпеки даних.

Таким чином, із застосуванням цифрових технологій, виникає можливість автоматичної обробки та зберігання бухгалтерських документів, що дозволяє ефективно керувати документацією та зменшує ризик помилок. Використання електронних форматів документів також сприяє прискоренню обміну інформацією та полегшує доступ до неї для зацікавлених сторін.

Завдяки новим технологіям також можна ефективно захищати конфіденційні дані, використовуючи шифрування та інші методи кібербезпеки. Це допомагає запобігти несанкціонованому доступу до важливої фінансової інформації та забезпечити відповідність з правовими вимогами щодо захисту даних.

Програмне середовище BAS Бухгалтерія надає зручний і простий спосіб впровадження концепції бухгалтерського обліку. Вона дозволяє ефективно використовувати цей підхід, спрощуючи процеси створення та обробки документів.

Наприклад, за допомогою цієї програми можна автоматично створювати різноманітні документи, такі як «Реалізація товарів та послуг» (видаткова накладна) або «Платіжне доручення», на основі інформації з основних первинних документів – «Рахунок на оплату покупцю».

Крім того, завдяки вбудованим обробкам, отримані первинні документи можна автоматично імпортувати в програму, що дозволяє миттєво генерувати різноманітні звіти на їх основі.

Цей процес дозволяє значно заощадити час та зусилля, які раніше потрібно було б витратити на ручне створення цих документів. Таким чином, програмне середовище BAS Бухгалтерія допомагає автоматизувати та спростити бухгалтерські процеси, забезпечуючи швидке та точне формування документації.

У найближчому майбутньому, не аби яку роль у бухгалтерському обліку можуть відігравати смарт-контракти на базі блокчейну [2]. Застосування даної інновації сприяє надійному обліку транзакцій, зменшуючи ризики помилок та фальсифікації даних і в результаті підвищуючи точність бухгалтерської звітності. Крім того, смарт-контракти спрощують процеси аудиту, оскільки записи, створені ними, є незмінними та доступними для перевірки.

Впровадження технології Інтернету речей також може призвести до значних змін. При використанні датчиків, виконавчих і контролюючих пристроїв та процесорів на основних вузлах і механізмах станків і машин під час виробничого процесу можливий збір аналітичних даних [1]. Після їх обробки та передачі в інформаційні системи бухгалтерського обліку автоматично формується база даних щодо стану обладнання та відповідних виробничих процесів. У випадку надійної роботи фізичних пристроїв, таких як датчики та сенсори, людська участь у складанні частини первинних документів стає зайвою [1]. Це дозволяє фахівцям у режимі реального часу контролювати наскрізну аналітику, швидко реагувати на зміни в економічному оточенні та приймати обґрунтовані рішення.

Не менш важливо зазначити про те що в контексті цифрової трансформації вплив кваліфікованого персоналу на бухгалтерську звітність підприємства виявляється надзвичайно вагомим. Сучасний спеціаліст у сфері обліку та фінансів повинні не лише розбиратися в технічних аспектах новітніх технологій, але й володіти глибокими знаннями у своїй галузі. Крім того, здатність адаптуватися

до нових інструментів та технологій дозволяє кваліфікованому персоналу ефективно впроваджувати цифрові інновації у сфері бухгалтерської звітності, що є ключовим фактором для успішного справляння з вимогами сучасного бізнес-середовища.

Під час глобальної цифровізації бухгалтерського обліку можуть виникати різноманітні проблеми, серед яких можна виділити наступні: цифрові системи можуть зробити фінансову інформацію більш уразливою перед кіберзагрозами. Забезпечення надійності систем безпеки та захисту конфіденційності даних стає надзвичайно важливим. Цифрові технології можуть привести до необхідності інтеграції різних систем обліку та стандартизації форматів даних. Несумісність між різними системами та форматами може ускладнити обмін інформацією та аналіз фінансових даних.

Глобальна цифровізація вимагає наявності спеціалістів, які володіють знаннями та навичками у галузі цифрових технологій та бухгалтерського обліку. Нестача кваліфікованих кадрів може ускладнити процеси впровадження та ефективного використання цифрових систем. Впровадження цифрових технологій може бути дорогим процесом, особливо для малих та середніх підприємств. Вартість обладнання, програмного забезпечення та навчання персоналу може стати перешкодою для впровадження нових технологій. Зі збільшенням обсягів фінансових даних, які обробляються цифровими системами, виникають питання етики та використання цих даних. Перехід до цифрового обліку може вимагати змін у внутрішніх процесах роботи підприємства. Це може стати проблемою через опір з боку працівників або складність адаптації до нових робочих потоків. Ці проблеми вимагатимуть уважного аналізу та виважених стратегій для успішної цифровізації бухгалтерського обліку на глобальному рівні.

Таким чином, цифрова трансформація суттєво перетворює бухгалтерську звітність підприємства. Впровадження цифрових технологій дозволяє автоматизувати процеси, підвищує точність та доступність фінансової інформації в реальному часі. Однак вона також вимагає значних інвестицій та вирішення проблем кібербезпеки, вимагаючи ретельного підходу до її впровадження та взаємодії з регуляторами і стейкхолдерами. Усе це, підкреслює необхідність гра-

мотного стратегічного планування та адаптації до сучасних вимог технологічного розвитку, для успішної трансформації бухгалтерської практики.

Список використаних джерел:

1. Бардаш С.В., Грабчук І.Л. Цифрові технології в сфері бухгалтерського обліку: основні можливості та ризики. *Ефективна економіка*. 2021. № 9. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/9_2021/20.pdf.
2. Король С.Я., Клочко А.О. Цифрові технології в обліку й аудиті. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 1. С. 170-176. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2020_1_31.
3. Ратинський В.В. Інформаційні технології в бухгалтерському обліку. перспективи та проблеми. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 4 (1). С. 17-20. URL: <http://efp.in.ua/uk/journal-item/297>.
4. Когут Ю.І. Цифрова трансформація економіки та проблеми кібербезпеки: практич. посіб. Київ: Консалтингова компанія «СІДКОН», 2021. 368 с.

ІНТЕГРАЦІЯ ДЕРЖАВИ, БІЗНЕСУ, НАУКИ, ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Байлова О. О., Соколова К. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

РОЛЬ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ

В сучасному цифровому світі, де бізнес стикається з різноманітними загрозами, важливість використання технологій у забезпеченні безпеки стає критичною. Кіберзлочинці стають все винахідливішими, тому підприємства повинні використовувати передові технології для захисту від кібератак, крадіжок даних, інших загроз та викликів. Виходячи з цього, дане дослідження має на меті аналіз та оцінку впливу технологій на забезпечення безпеки в бізнесі, а також розробку рекомендацій щодо оптимального використання технологій для забезпечення безпеки підприємств. Сучасні технології для забезпечення безпеки бізнесу постійно розвиваються, охоплюючи різні аспекти безпеки, включаючи кібербезпеку, фізичну безпеку та безпеку даних [1]. Найбільш важливі і поширені технології, що використовуються у забезпеченні безпеки бізнесу є наступними:

1. Системи виявлення та запобігання вторгнень (IDS/IPS): аналізують мережевий трафік для виявлення аномальних або підозрілих активностей, а потім можуть вжити заходів для блокування атак або інших загроз.

2. Антивірусні програми та антишпійонське програмне забезпечення: захищають комп'ютери та інші пристрої від шкідливих програм, включаючи віруси, троянські програми, шпигунське програмне забезпечення та інше.

3. Фаєрволи: фільтрують мережевий трафік та контролюють доступ до мережевих ресурсів, щоб запобігти несанкціонованому доступу до системи.

4. Системи моніторингу та аналізу журналів (SIEM): збирають, аналізують та інтерпретують журнали подій з різних джерел, щоб виявити аномальні активності та потенційні загрози для безпеки.

5. Інтелектуальні системи аналізу поведінки (UBA): використовуються для виявлення незвичайної або підозрілої активності користувачів або систем, що може вказувати на компрометацію безпеки.

6. Шифрування даних: технологія, яка застосовується для захисту конфіденційності даних шляхом перетворення їх в код, який доступний тільки авторизованим користувачам.

7. Мультифакторна аутентифікація: використовує різні методи аутентифікації, такі як паролі, біометричні дані або токени, щоб підтвердити ідентичність користувача.

8. Фізична безпека: системи відеоспостереження, контроль доступу, сигналізації та інші системи, що допомагають захищати фізичні приміщення та активи підприємства.

Ці технології становлять основу для комплексних стратегій забезпечення безпеки бізнесу, допомагаючи підприємствам захищати свої активи, дані та репутацію в часи цифрової епохи. Однак, для оптимального використання та забезпечення максимальної ефективності необхідно правильно адаптувати технології до конкретних потреб та характеру діяльності кожного підприємства [2]. Задля цього варто дотримуватись наступних рекомендацій:

1. Аналіз потреб: провести детальний аналіз потреб підприємства в галузі безпеки та визначити основні загрози і слабкі місця, щоб зосередити увагу на необхідних рішеннях.

2. Вибір відповідних технологій: варто враховувати специфіку діяльності бізнесу та обирати ті технології, які найкраще відповідають його потребам.

3. Інтеграція з існуючими системами: використовувати технології, які можна легко інтегрувати з існуючими системами підприємства, адже це допоможе уникнути проблем з сумісністю та забезпечить плавний процес впровадження.

4. Навчання персоналу: забезпечити достатнє навчання та підготовку персоналу з використання нових технологій, щоб максимально зрозуміти їх потенціал і зменшити ризик людських помилок.

5. Оновлення та моніторинг: регулярно оновлювати технології та слідкувати за їхнім функціонуванням, адже вчасне виявлення і виправлення можливих проблем допоможе забезпечити стабільну роботу систем безпеки.

Такий підхід дозволить забезпечити надійний захист інформації та ресурсів підприємства, зменшити ризики кібератак та інших загроз, і сприятиме

стабільному функціонуванню бізнесу в умовах сучасного цифрового середовища. Отже, технології грають важливу роль у забезпеченні безпеки бізнесу, допомагаючи компаніям захищати свою інформацію, інфраструктуру та ресурси від різноманітних загроз [3; 4]. Розуміння та ефективне використання передових технологій, допоможе підприємствам підвищити свій рівень безпеки та забезпечити стабільність своєї діяльності. А дотримання розроблених рекомендацій, сприятиме ефективному використанню технологій у забезпеченні безпеки підприємства та зменшенню його вразливості перед різноманітними загрозами.

Список використаних джерел:

- 1 Коптева Г. М. Економічна безпека як критерій оцінки бізнес-процесів підприємства. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2020. № 2 (113). С. 133-138.
- 2 Неустроєв Ю. Г. Роль інновацій у забезпеченні економічної безпеки. Агросвіт. 2021. № 7-8. С. 103-108.
- 3 Гринько Т.В., Алещенко В.І. Вплив та взаємозв'язок ефективності та економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, Серія: Економіка і менеджмент*, 2020. Видавничий дім «Гельветика». Вип. 42. С. 4-11.
- 4 Гринько Т.В., Лисенко Л.В. Фактори формування економічної безпеки підприємства. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка»*. 2014. Т. 22, Вип. 8 (3), № 10/1. С. 85-90.

Канд. екон. наук Гвініашвілі Т. З., Скітченко Ю. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Цифрові технології в останні десятиліття радикально змінили уявлення про функціонування суспільства та бізнесу. Україна, подібно до багатьох країн світу, стикається з необхідністю адаптуватися до цих нових реалій, а цифровізація стала ключовим фактором в розвитку бізнесу.

Перехід до цифрової економіки не лише перетворює спосіб ведення бізнесу, але й ставить перед підприємствами нові виклики та можливості. Розглянемо ключові тенденції та виклики, що виникають в контексті цифровізації бізнесу в Україні (рис. 1):

1. Зростання електронної комерції – більшість бізнесів у всіх галузях активно розширюють свою присутність в онлайн-просторі [3].

2. Цифрові маркетингові стратегії – використання соціальних медіа, контент-маркетингу, пошукової оптимізації та інших цифрових інструментів дозволяє підприємствам ефективно залучати нових клієнтів та збільшувати свою обізнаність на ринку.

3. Зміни в управлінні та організації бізнесу – цифрові технології дозволяють автоматизувати багато процесів управління бізнесом, що підвищує ефективність та знижує витрати.

Рис. 1. Основні тенденції та виклики

Проведемо порівняння глобального інноваційного індексу України з іншими країнами у розрізі трьох останніх років (табл. 1) [1]. Аналізуючи Global Innovation Index за три роки, можна сказати, що Україна показує певну непостійність у результатах у порівнянні з іншими країнами, але важливою є тенденція до підвищення позиції у 2023 році. Однак інші країни, такі як Китай, США і Німеччина, залишаються стабільними лідерами у світі з інноваціями.

Таблиця 1

Global Innovation Index. Місце України у порівнянні з іншими країнами за 2021-2023 рр.

Назва країни / Рік	2021	2022	2023
Україна	49	57	55
Китай	12	11	12
США	3	2	3
Німеччина	10	8	8

Цифрові технології швидко трансформують усі сфери життя, включаючи бізнес, інноваційні платформи, як Дія.City, стають ключовими стимуляторами цифровізації бізнесу. Дія.City пропонує унікальне правове та податкове середовище, сприятливе для розвитку технологічних компаній [2]. Ця платформа не лише надає компаніям можливість вести бізнес ефективно та відкрито, але

й забезпечує доступ до передових інструментів, необхідних для успішного переходу в цифрову еру. Отже, Дія.City відіграє важливу роль у сприянні цифровізації бізнесу в Україні, створюючи сприятливі умови для впровадження новаторських технологій та розвитку цифрових ініціатив (рис. 2, 3) [2].

Рис. 2. Дата приєднання до Дія.City, %

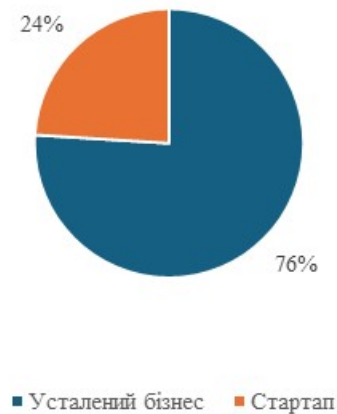

Рис. 3. Тип бізнесу в Дія.City, %

Незважаючи на багатообіцяючий вплив цифровізації на розвиток бізнесу в Україні, існують і виклики, які вимагають уваги. Наприклад, потрібні інвестиції в ІТ-інфраструктуру, кібербезпеку та навички персоналу. Потрібна також підтримка від уряду у вигляді створення сприятливого правового середовища для розвитку цифрових технологій.

Цифровізація має значний вплив на розвиток бізнесу в Україні, відкриваючи нові можливості для підприємств будь-якого масштабу. Швидкий розвиток

цифрових технологій вимагає від компаній адаптації та інвестицій у цифрову інфраструктуру та персонал. З врахуванням цих факторів, цифрові технології можуть стати ключовим фактором у подальшому розвитку українського бізнесу.

Список використаних джерел:

- 1 Global Innovation Index 2021-2023. World Intellectual Property Organization (WIPO). URL: <https://www.wipo.int/publications/en/series/index.jsp?id=129>.
- 2 Дія.City. Diia.City: веб-сайт. URL: <https://city.diia.gov.ua/>
- 3 Церковна А.В. Вплив цифровізації на розвиток малого і середнього бізнесу в Україні. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2020. Т. 19, Вип. 2. С. 328-339.

Голікова А. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПІДТРИМКА ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

В КРАЇНАХ ЄВРОСОЮЗУ

Мале підприємство – це самостійна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється малими підприємствами та фізичними особами-підприємцями всіх форм власності під свою відповідальність з метою отримання прибутку. Малі підприємства (МП) є початковою ланкою економіки, найчисельнішим і, відповідно, найпоширенішим сектором. Світовий досвід показує, що малі підприємства відіграють важливу роль в економіці будь-якої країни. Малий бізнес в Європі є основою соціально-економічного розвитку ЄС, на нього припадає більше половини загального товарообігу та доданої вартості. ЄС проводить політику підтримки малих бізнесів, основною метою якої є збалансування інтересів держави та підприємств [1].

Європейські країни та їх уряди визнають важливість цього сектору економіки і тому прагнуть забезпечити ефективне функціонування МП. Підтримка МП є самостійним компонентом державної політики в багатьох країнах. Існують державні установи, які займаються управлінням та підтримкою МП. Фінансова підтримка МП у розвинених країнах в основному здійснюється державними органами та державними установами, за рахунок бюджетних коштів та підтримки з боку уряду та державних установ. А також авторитету держави і важелів держав-

ної економічної політики, що спроможні зробити привабливим для суб'єктів приватного сектору співробітництво з малим бізнесом [1].

У розвинених країнах МП швидко, стабільно та ефективно розвиваються завдяки активній державній підтримці на всіх рівнях. В результаті держава має збільшення обсягів виробництва, зменшення напруженості на ринку праці. Серед основних переваг: зменшення напруженості на ринку праці, збалансування різних секторів економіки, співпраця між великими підприємствами та малим і середнім бізнесом, формування підприємницького середнього класу, вирішення соціальних проблем, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції, збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів за рахунок оподаткування тощо.

Наприклад малі та середні підприємства Китаю розвиваються швидко і стабільно, про це свідчить масове виробництво недорогих товарів, вироблених МП. Уряд Китаю вирішив змінити напрямок економіки з ресурсоємних галузей на малі підприємства. Регулювання розвитку МП у Китаї здійснюється Національною комісією з розвитку та реформ. Вона також керує проведенням тендерних аукціонів, які дають можливість малим підприємствам отримувати державні замовлення на постачання товарів і послуг.

Підтверджено збалансовану політику підтримки МП в ЄС, яка враховує інтереси бізнесу та національні економічні інтереси. Виявлено, що для того, щоб максимально стимулювати МП, Європа вжила заходи для усунення адміністративних перешкод для МП. По-перше, були внесені зміни податку на додану вартість, до умов фінансування та державної соціальної політики. Вони були розроблені на основі досліджень розвитку та підтримки МП у розвинених європейських країнах, які свідчать про необхідність дотримання балансу інтересів [2].

Існує кілька причин, чому МП в Україні є менш розвиненими, ніж в Європейському Союзі:

1. Економічна стабільність: більша економічна стабільність в країнах ЄС може створити більш сприятливі умови для розвитку МП, включаючи доступ до фінансування та ринків

2. Правова система: покращене правове середовище, що гарантує права власності та договірні права, що забезпечить більшу безпеку для наявних підприємців.

3. Торговельні відносини: членство в ЄС надає МП доступ до ширшого ринку та сприяє їх розвитку і зростанню.

4. Інфраструктура: розвиток інфраструктури в країнах ЄС полегшує доступ МП до ринків, сировини та технологій [1-3].

Для того щоб малі підприємства стали невід'ємним елементом економіки України, з тими позитивними функціями, які вони виконують у розвинених країнах, треба стимулювати їхній сталий розвиток [4-6]. Недостатня дослідженість цього питання в Україні потенційно може стати на заваді формуванню методологічних засад та розбудови розвинутої ринкової інфраструктури та спричинити конфлікти між економічними інтересами держави та інтересами МП.

Список використаних джерел:

1. Плаксюк О.О. Європейський досвід підтримки малого бізнесу з позиції гармонізації сучасних економічних інтересів. *Вісник КНУТД. Економічні науки*. 2017. № 2 (45). <https://doi.org/10.24025/2306-4420.2.45.2017.128700>.
2. Рижаківа Г.М. Роль і місце малого підприємництва в національній економіці України. *Ефективна економіка*. 2011. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=450>.
3. Безус А. М., Шафранова К. В. Розвиток підприємств малого бізнесу в Україні. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія : Економічні науки*. 2016. № 3. С. 7-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknutd_2016_3_3.
4. Пілевич Д.С. Державна підтримка розвитку малого бізнесу в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 3 (27). С. 110-122. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-3\(27\)-110-122](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-3(27)-110-122).
5. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З. Концептуалізація моделей управління змінами на підприємствах в сучасних умовах мінливого середовища. *Технологічний аудит та резерви виробництва*. 2015. № 1/5 (21). С. 34-40.
6. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З., Перерва Б.К. Особливості формування конкурентних переваг підприємства в кризових умовах. *Інвестиції: практика та досвід*, 2023. № 11. С. 22-30. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.11.22>

Гордєєва-Герасимова Л. Ю.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВПЛИВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК БІЗНЕСУ

Відомо, що середина ХХ – початок ХХІ століття відзначились стрімким розвитком інформаційних технологій, наслідком чого відбулася діджиталізація усіх сфер життєдіяльності суспільства. У тому числі бізнесу.

Наразі саме впровадження діджиталізації є тою конкурентною перевагою для багатьох компаній, яка допомагає не тільки утриматись на певному рівні, а й також і піднятися вище по конкурентним сходинкам. Компанії, які з початку

XXI століття не врахували необхідність активного використання цифрових інформаційних технологій, не змогли утримати лідируючі позиції на ринку, наслідком цього стало або їх банкрутство, або поглинання більш успішними компаніями.

Під діджиталізацією (ціфровізацією) «розуміють не тільки виключно впровадження електронного документообігу чи ведення сторінки бренду в соціальних мережах» [4]. Цей процес набагато складніший і стосується в першу чергу удосконалення бізнес-процесів компанії, як наслідок – формування та збереження цифрових баз даних, побудова нових каналів співпраці з клієнтами, удосконалення запропонованого продукту. За рахунок впровадження процесу діджиталізації здійснюється автоматизація усіх процесів в компанії.

Відмітимо, що digitalization це не тільки процес цифрової трансформації бізнесу, а також і процес «трансформації свідомості» власників бізнесу, які повинні розуміти, що тільки кардинальне переосмислення стратегії управління бізнесу, стратегії застосування усіх напрацювань в сфері сучасних цифрових інноваційних технологій допоможе бізнесу бути успішним [5].

Дуже важливе значення для успішного впровадження цифрових інформаційних технологій стає використання хмарних технологій. Перевагами цього є, по-перше, відсутня необхідність витратити значні фінансові ресурси для купівлі сучасного обладнання та програмного забезпечення, тому що, використовується обладнання, яке розташовано в спеціалізованих дата-центрах, потрібно сплачувати тільки абонплату. З «хмарою» можна працювати з будь якого місця нашого світу. Ще однією перевагою є те, що це обладнання захищено від зовнішнього втручання та знаходиться в безпечному місті. Останнє особливо важливо під час війни з країною-агресором. Наведемо деякі технології, які можуть використовувати вітчизняні власники бізнесу для його успішної реалізації [1]:

1. Industry 4.0, який передбачає повністю автоматизоване виробництво та керування всіма процесами в режимі реального часу, який ґрунтується на використанні сучасних технологій штучного інтелекту, який підвищує рівень автоматизації в промисловості, комп'ютерних мереж, які з'єднують фізичні об'єкти за допомогою спеціальних датчиків та технології Big Data, за допомогою якої можна працювати та аналізувати великі масиви даних для прогнозування усіх виробничих процесів.

2. В агропромисловому комплексі активно використовуються технології точного землеробства, які підвищують ефективність сільського господарства на 20-30%.

3. В фінансовій сфері активно використовують Application Programming Interface (API) для швидкого отримання результатів запитів що стосується рівня фінансових показників, штучний інтелект для створення продуктів з он-лайн кредитування, страхування та ін., блокчейн.

Наша країна рухається шляхом всебічної цифрової трансформації усіх соціально-економічних процесів в державі.

Для успішного просування цифровізації в управління державою, у тому числі підтримки бізнесу у цьому процесі, в 2019 році було створено Міністерство цифрової трансформації України, яке в першу чергу повинно «забезпечувати формування та реалізацію державної політики у сфері цифровізації, цифрової економіки, цифрових інновацій, розвитку інформаційного суспільства» [3].

Міністерством в свою чергу було створено портал он-лайн державних послуг «Дія». Он-лайн послуги надаються як громадянам, так і бізнесу. У тому числі можна зареєструвати фізичну особу підприємця, товариство з обмеженою відповідальністю на основі модельного статуту.

Крім того, створено окремий портал Дія.Бізнес, «на якому можна знайти необхідну інформацію з заснування та розвитку власної справи» [2]. Отже, як було досліджено, діджиталізація як суспільства в цілому, так і бізнесу окремо є невід’ємний процес розвитку країни та успішного просування бізнесу. Впровадження сучасних інформаційних технологій в бізнесі дозволяє стати йому більш конкурентоздатним та ефективно розвиватися.

В Україні активно впроваджується політика всебічної digitalization та розвитку інформаційного суспільства. Для реалізації цієї політики створено Міністерство цифрової трансформації України, яке, у тому числі, допомагає бізнесу в впровадженні цифрових технологій.

Список використаних джерел

1. Вишковська Світлана. Як IT-індустрія розвиває інші галузі економіки у 2022 році. URL: <https://buhgalter.com.ua/blanks/blanki-finansovoyi-zvitnosti/>.
2. Дія.Бізнес. <https://business.diia.gov.ua/about-project>.
3. Положення про Міністерство цифрової трансформації України. Зі змінами та доповненнями. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/501-2022-%D0%BF#Text>.

4. Що таке діджиталізація та які переваги вона надає бізнесу. <https://gigacloud.ua/blog/navchannja/scho-take-didzhitalizacija-ta-jaki-perevagi-vona-nadae-biznesu>.
5. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З. формування системи конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва в умовах цифровізації. Підприємництво: сучасні виклики, тренди та трансформації: колективна монографія / за заг. ред. Гринько Т.В. Вид-во: ФОП Біла К.О. 2023. С. 121-186.

Гордійчук С. М., Михайленко О. А.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

УКРАЇНСЬКИЙ БІЗНЕС: ВИКЛИКИ ТА АДАПТАЦІЯ ДО РОБОТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан створює жахливу ситуацію для життя людей і добробуту суспільства. Крім безпосередніх втрат і переміщення, він створює складну мережу проблем для підприємств, перешкоджаючи їх розвитку та загрожуючи самому їхньому існуванню.

Ведення бізнесу в умовах воєнного стану – це дуже складний та необхідний процес. Після 24 лютого 2024 року багато українців мігрували, через що більшість втратили роботу, але за більш ніж два роки ситуація змінюється. За даними Міністерства фінансів України офіційна кількість безробітних в Україні за цей час зменшилась з 208,9 тис. осіб (листопад 2022 р.) до 101,4 тис. осіб (січень 2024 р.) [1]. Згідно з даними опитування Американської торгівельної палати основними проблемами для ведення та розвитку бізнесу в Україні є: безпека працівників (91%), ракетні атаки (66%), а також здоров'я та психічне здоров'я працівників (65%), економічна й споживча рецесія (45%) та доступ до електроенергії, водопостачання, мобільного зв'язку, теплопостачання (44%) [2]. Ключові виклики, що стоять перед підприємствами щодо ведення бізнесу, наведено на рис. 1.

Також виділяють такі проблеми бізнесу під час воєнного стану:

1. Відсутність безпеки. В цьому випадку український бізнес не має іншого виходу, як переїхати в безпечніші райони, щоб мінімізувати ризики. Станом на листопад 2023 року 77% українських компаній повноцінно відновили роботу. А для 23% найбільшою проблемою була окупація територій. У попередньому році цей відсоток був 69%, а в 2022 році – 44% [3].

« ЕКОНОМІКА І МЕНЕДЖМЕНТ 2024 : ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ »

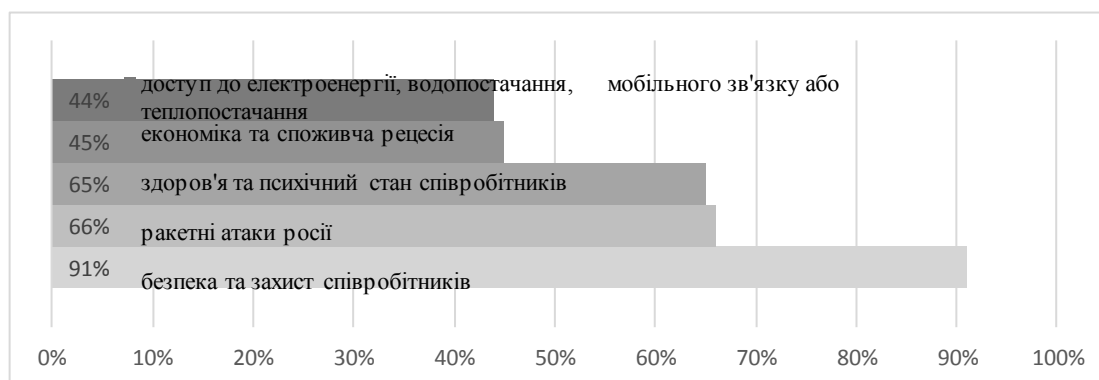

Рис. 1. Основні проблеми для ведення бізнесу в Україні

2. Зменшення купівельної спроможності людей.

3. Зменшення інтересу до окремих категорій товарів.

4. Кредитні питання. Підприємства можуть залучати гроші інвесторів, шукати державне фінансування, гранти тощо. Для прикладу, держава запустила урядову грантову програму для бізнесу «ЄРобота», яка дозволяє тим, хто має бажання та плани розпочати чи розширити власну справу, надання безвідсоткових кредитів у рамках урядової програми «5-7-9». Українські підприємства тривалий час працюють в умовах воєнного стану і, враховуючи ці проблеми, до 2023 року не просто вижили, а й почали досить активно розвиватися. У 2023 році в середньому на місяць в Україні припиняли діяльність 479 компаній, що майже втричі менше, ніж у 2021 році, а кількість новозареєстрованих компаній у сім разів перевищувала кількість закритих компаній [4]. Більшість підприємців власними силами задовольняла потреби малих і середніх підприємств. З початку конфлікту багато підприємств переїхали до центральних і західних регіонів, також вони адаптували продукти та послуги до поточних потреб, наприклад, такі як виробництво продуктів тривалого зберігання, пошив одягу, виробництво дронів тощо. Також підприємства стають все більш активними на міжнародному ринку (приміром є «Нова Пошта», вони розширюють свої послуги не тільки по Україні, а й багато де за кордоном). Підприємства мають 4 шляхи залучення коштів: гранти, краудфандинг, інвестиції, кредити. Один із найефективніших способів – фінансування бізнесу за рахунок грантів. Понад 7000 бізнес-проектів в Україні здійснено за їх рахунок. Однією з найбільших грантових програм є проект «Власна справа», за якою ветерани та їхні

родини можуть отримати гроші для відкриття та розвитку бізнесу. Низка грантів також доступна за програмою «Варто». Станом на літо 2023 року видано понад 7500 грантів на загальну суму понад 1,8 мільярда гривень.

Отже, війна створює серйозні виклики для життя людей та добробуту суспільства, призводячи до безпосередніх втрат і переміщень, а також порушуючи нормальне функціонування підприємств. Більшість бізнесів незважаючи на складнощі змогли відновити свою діяльність і навіть активно розвиватися. Активна робота у напрямку стабілізації та розвитку економіки в умовах воєнного конфлікту свідчить про готовність підприємств адаптуватися до нових умов.

Список використаних джерел:

1. Макроекономічні показники. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators#1>.
2. 84% компаній повністю функціонують після 1,5 року повномасштабної війни країни-агресора в Україні – нове опитування Американської торговельної палати в Україні та Citi Україна. URL: <https://chamber.ua/ua/news/84-kompaniy-povnistiu-funktsionuiut-pislia-1-5-roku-povnomasshtabnoi-viyny-agresora-v-ukraini-nove-opytuvannia-amerykanskoj-torhovelnoi-palaty-v-ukraini-ta-citi-ukraina/>.
3. Гойденко Т. Лише 9,6% компаній не відновили роботу з початку повномасштабної війни: дослідження Delo.ua. URL: <https://delo.ua/business/lise-96-kompanii-ne-vidnovili-robotu-z-pocatku-velikoyi-viini-doslidzennya-429319/>.
4. Нові реєстрації компаній та ФОП в Україні. Оpendатабот. URL: <https://opendatabot.ua/open/registration-dynamic>.

Д-р екон. наук Гринько Т. В., Жогло Є. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

МЕХАНІЗМ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ

ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В умовах сучасної економічної дійсності, де вітчизняні підприємства стикаються з необхідністю адаптації до складних перетворень економіки, розробка стратегій стає ключовою для їхнього успішного функціонування. У разі відсутності визначення перспектив та передбачення майбутніх тенденцій розвитку, розробка ефективних тактичних заходів у вимогливих умовах ринку стає практично неможливою.

Виклики сучасного бізнес-середовища, ознаки турбулентності та постійних змін, вимагають більш гнучкої адаптації вітчизняних підприємств до зовнішніх зрушень в контексті досягнення своїх цілей стосовно сталого розвитку. Зміни в умовах функціонування підприємств вимагають перегляду методів прийняття рішень та визначають актуальність встановлення стратегічних пріоритетів.

Для успішного управління виробничо-господарською діяльністю, зростання інноваційної активності та підвищення конкурентоспроможності продукції необхідний механізм стратегічного розвитку. Цей механізм не лише сприяє досягненню максимальної ефективності через комплексний підхід, але й забезпечує формування конкурентного потенціалу підприємства, спрямованого на конкретні завдання та використання ресурсів.

Внутрішнє середовище також визначає успіх стратегічного розвитку. Наприклад, ефективне використання фінансових ресурсів та доступ до альтернативних джерел фінансування можуть забезпечити стабільність та динамічний розвиток підприємства. Недостатність цих ресурсів може стати перешкодою для реалізації стратегічних ініціатив.

Формування конкурентного потенціалу підприємства також залежить від внутрішніх факторів, таких як якість управління, рівень мотивації персоналу та ефективність внутрішніх процесів. Розуміння слабких та сильних сторін підприємства дозволяє спрямовувати зусилля на поліпшення тих аспектів, що визначають конкурентну перевагу.

Одним із ключових елементів механізму стратегічного розвитку є стратегічне мислення у керівників та персоналу. Це передбачає здатність аналізувати та розуміти наявні глобальні та локальні тенденції, приймати найбільш ефективні рішення та вирізняти можливості в умовах викликів. Ініціативи з розвитку стратегічного мислення можуть включати навчання персоналу.

У підсумку, стратегічний розвиток підприємства вимагає інтегрованого підходу до управління всіма аспектами його діяльності. Врахування змін у зовнішньому середовищі та вдосконалення внутрішніх процесів дозволяють підприємствам ефективно адаптуватися до нових умов і досягати стійкого розвитку.

Незважаючи на нестабільність зовнішнього та внутрішнього середовищ, важливо враховувати потенційні загрози та можливості для розвитку підприємств.

Це включає в себе такі аспекти, як епідеміологічна ситуація, технологічні зрушення, ефективність використання фінансових ресурсів, доступ до альтернативних джерел фінансування та стратегічне мислення у керівників.

Таким чином, підприємства, які обирають сталий розвиток, повинні постійно вдосконалювати свою діяльність, впроваджувати інновації та зміцнювати внутрішній потенціал. Механізм стратегічного розвитку стає ключовою складовою системи управління, спрямованою на досягнення цілей і забезпечення довгострокового розвитку підприємства, що враховує зовнішні та внутрішні виклики.

Список використаних джерел:

1. Сапельнікова Н.Л. Теоретичні основи стратегічного управління розвитку підприємства. *Менеджер*. 2016. № 3. С. 90-101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzhm_2016_3_14.
2. Величко Т.Г. Основні напрями стратегічного управління підприємством в умовах сталого розвитку. *Агросвіт*. 2020. № 7. С. 92-96.
3. The business model Canvas. URL: <https://www.strategyzer>.
4. Гринько Т.В. Формування системи управління інноваційним розвитком підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 4, Т. 2. С. 39-43.
5. Гринько Т.В. Основи управління адаптивним інноваційним розвитком підприємства. *Проблеми економіки*. 2011. № 3. С. 94-97.

Д-р екон. наук Гринько Т. В., Парій Н. М.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Підприємництво, будучи передовим соціально-економічним інститутом, сприяє стійкому розвитку економіки та підвищення рівня добробуту населення. У реаліях сучасності, за умов переходу світу від індустріального суспільства до інформаційного, зростає його роль у трансформаційних процесах.

Удосконалення управління розвитком підприємництва є можливим на основі цифрової трансформації шляхом підвищення технологічного оснащення, доступності інформаційних сервісів та підтримки діяльності суб'єктів підприємництва та зацікавлених сторін на базі цифрових технологій. Удосконалення підприємницької діяльності веде до зміни структури вкладу окремих галузей та регіонів у розвиток економіки та соціальної сфери [2; 3]. Необхідна також

цифрова трансформація процесів як у новостворених, так і в діючих суб'єктах господарювання. Модернізація розвитку на основі цифрової трансформації, каталізатором якої є підприємницька діяльність, стає нагальною вимогою сучасного етапу розвитку. У сучасних умовах для цифрової трансформації управління розвитком підприємницької діяльності формуються необхідні передумови, але, з іншого погляду, необхідний відповідний науково обґрунтований підхід, що дає можливість удосконалювати управління комплексним розвитком підприємництва на основі впровадження цифрових платформ і використання поєднання цифрових технологій.

Впровадження та використання багатьох цифрових технологій багато в чому пов'язане з рівнем розповсюдження Інтернету. Всесвітня мережа відіграє найважливішу роль у забезпеченні доступу до інформації. У діяльності підприємницьких структур можуть використовуватися веб-сайти, інтернет-портали та сторінки у соціальних мережах. Від рівня проникнення мережі залежить розвиток багатьох цифрових технологій, особливо хмарних. Виходячи з цього, можна відзначити, що необхідним є розвиток цифрової інфраструктури загалом. З розвитком Інтернету, цифрової інфраструктури та накопиченням необхідного потенціалу підприємницької діяльності з'являється можливість подальшого використання цифрових технологій та цифрової трансформації, особливо переходу до нових цифрових видів діяльності. Профільні органи у цьому напрямі мають активізувати свою діяльність.

Цифрова трансформація у різних сферах здійснюється по-різному, у деяких галузях перетворення відбуваються швидше, за іншими – повільніше. У цьому плані суб'єктам підприємництва слід бути готовими до можливих змін і швидше адаптуватися до умов мінливого зовнішнього середовища [1; 4]. Організаційні зміни, що відбуваються під впливом різних факторів, також сприяють цифровій трансформації. Суб'єктам підприємництва доводиться змінювати ділову культуру, клієнтський досвід, процеси, відповідно, та моделі діяльності.

Цифрова трансформація передбачає перетворення як самої діяльності, так і її складових елементів – процесів, операцій та завдань із використанням цифрових технологій. Слід зазначити, що застосування цифрових технологій ведуть до перетворення традиційних моделей діяльності. Так, можна виділити три рівні напрямків цифрової трансформації [3; 5]:

1. Трансформація моделей діяльності – може здійснюватися у напрямках перетворення діючої моделі, створення нової цифрової моделі чи створення нового виду діяльності. Найчастіше зустрічається трансформація діючої моделі діяльності, оскільки перетворення відбувається на рівні існуючих підприємницьких структур.

2. Трансформація процесів – також можна здійснюватися шляхом перетворення існуючих процесів, створення цифрових чи створення нового виду процесів. Процеси можуть бути структуровані за різними ознаками залежно від масштабів діяльності. За призначенням можуть бути основними, допоміжними, процесами управління та розвитку; по взаємозв'язку – послідовними, паралельними та комбінованими; за значимістю – стратегічними, тактичними та оперативними та ін. Виходячи з цього, їхня трансформація може здійснюватися різними способами.

3. Трансформація методів роботи з клієнтами – також залежно від масштабів діяльності охоплює широке коло питань: трансформація програм лояльності; перетворення каналів взаємодії з клієнтами; розвиток дистанційних каналів обслуговування; створення додаткової цінності клієнтам; персоналізація клієнтів і т. ін.

Таким чином, цифрова трансформація має ряд переваг як на рівні підприємницьких структур: формування конкурентних переваг; підвищення прибутковості; збільшення продуктивності; зниження витрат; перетворення моделей діяльності; та ін., так і на рівні суб'єктів управління розвитком підприємництва: поліпшення взаємодії; спрощення комунікацій; поява нових каналів взаємодії; вдосконалення процесів; та ін.

Список використаних джерел:

1. Гринько Т.В., Настиченко Ю.В. Теоретичні засади стратегічного управління людським капіталом підприємства. *Економічний простір*. 2021. № 176. С. 53-58.
2. Гринько Т., Гвініашвілі Т., Каліберда М.С. Стратегічне управління підприємством в умовах цифрової економіки. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-71>.
3. Котелевець Д.О. Тенденції розвитку цифрової економіки в Україні. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 5. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-03-01>.
4. Hvinishvili, T. Changing the paradigm of strategic enterprise management in a digital economy. *Економічний простір*, 2021. № 172. С. 23-28.
5. Litvishko O., Barnash A., Sibirko N., Kuzmina A. (2022) Digital tools in post-pandemic education: useful lessons. In: Guda, A. (eds) *Networked Control Systems for Connected and Automated Vehicles*. NN. 509 pp.

Д-р екон. наук Гринько Т. В., Соколова К. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**РОЛЬ ІННОВАЦІЙ ТА НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ
У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНКЛЮЗІЇ**

У сучасному світі інновації та новітні технології стають ключовими факторами економічного розвитку. Зростаюча роль технологій у формуванні економічної інклюзії вимагає глибокого розуміння їхнього впливу та ролі у створенні справедливого та стійкого економічного середовища [3]. З огляду на це, головною метою даного дослідження є систематичний аналіз впливу інновацій та новітніх технологій на розвиток економічної інклюзії. Конкретні цілі включають визначення технологічних трендів, їхній вплив на ринки праці та бізнес-середовище, а також розробку рекомендацій для формування політик, спрямованих на забезпечення економічної інклюзії за допомогою інновацій.

Перед тим, як розглядати вплив інновацій, важливо розуміти, що економічна інклюзія не тільки забезпечує рівний доступ до економічних можливостей для всіх членів суспільства, але й сприяє підвищенню рівня життя, зменшенню бідності та створенню стабільного економічного розвитку. Технології можуть виступати як каталізатор цього процесу, вносячи інновації в різні аспекти економічного життя.

Одним із ключових напрямків впливу технологій на ринки праці є автоматизація та штучний інтелект. Технологічний прогрес змінює вимоги до праці та створює нові види робіт [1]. Одночасно з цим виникає виклик у забезпеченні підготовки робітників до викликів цифрової економіки. Освіта, спрямована на здатність адаптуватися до змін, стає ключовою умовою економічної інклюзії. Цифрові технології також відіграють роль у забезпеченні економічної інклюзії. Електронні платіжні системи, онлайн-банкінг та інші інноваційні рішення можуть значно полегшити доступ до фінансових послуг для тих, хто раніше був виключений з цього процесу. Це особливо важливо в регіонах з обмеженим доступом до традиційних банківських послуг.

Однак разом з можливостями, технології також створюють нові виклики, пов'язані з кібербезпекою, приватністю та етикою використання даних. Розвиток

відповідних нормативних механізмів є важливим аспектом формування політик, спрямованих на забезпечення економічної інклюзії [2].

Формування ефективних політик, спрямованих на забезпечення економічної інклюзії за допомогою інновацій, є ключовим завданням у контексті сучасних викликів та можливостей. Нижче наведено декілька рекомендацій для розробки таких політик:

1. Стимулювання інновацій у сфері освіти: впровадження інноваційних методів навчання, які сприяють розвитку навичок, потрібних для цифрової економіки, а також фінансування програм інформатизації та доступу до онлайн-освіти для всіх верств населення.

2. Розвиток ІТ-інфраструктури та цифрових технологій: забезпечення швидкого та доступного Інтернету в регіонах з низьким рівнем доступу до технологій, а також сприяння розвитку цифрових платформ і інформаційних систем, спрямованих на полегшення економічного взаємодії та доступу до ресурсів.

3. Підтримка стартапів та інноваційного підприємництва: надання фінансових стимулів для стартапів, які спрямовані на розв'язання соціально-економічних проблем і підвищення економічної інклюзії, та підтримка підприємницьких екосистем, спрямованих на розвиток інновацій.

4. Створення інклюзивних фінансових послуг: розвиток та підтримка цифрових фінансових рішень, призначених для людей з обмеженими можливостями та низьким рівнем доходу, а також запровадження інноваційних підходів до кредитування та фінансування для підтримки підприємництва.

5. Розробка інклюзивних технологічних стандартів: сприяння створенню та впровадженню технологічних стандартів, що враховують потреби різних соціальних груп, із забезпеченням відкритості та доступності технологій для всіх, уникаючи цифрового відокремлення.

6. Участь громади та стейкхолдерів: забезпечення участі представників громади та соціальних стейкхолдерів у розробці політик інноваційної економічної інклюзії, а також сприяння взаємодії між урядовими органами, бізнесом, академією та громадськістю для спільного пошуку інноваційних рішень.

Реалізація цих рекомендацій дозволить створити ефективну та гнучку систему, спроможну використовувати інновації для забезпечення економічної

інклюзії та створення справедливого економічного середовища для всіх громадян. Отже, систематичний аналіз впливу інновацій та новітніх технологій на розвиток економічної інклюзії виявляється надзвичайно важливим у сучасному глобальному контексті. Інноваційні технології можуть стати сильним інструментом для зниження соціально-економічних нерівностей, а розвиток та впровадження інноваційних політик і рекомендацій, спрямованих на забезпечення економічної інклюзії та підвищення її рівня, є важливим кроком для створення справедливого економічного середовища для всіх.

Список використаних джерел:

1. Олійник Т.І., Соколова К.О. Стратегічні планування виходу підприємств на міжнародні ринки з урахуванням інновацій та новітніх технологій. *Молодий вчений*. 2024. № 1 (125). С. 131-136.
2. Войчук М.В. Етимологія поняття «економічна інклюзія» в контексті циклічного розвитку економіки. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3-4 (87). С. 29-34.
3. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З. Методичний підхід до управління змінами в діяльності суб'єктів підприємництва. *Економіка розвитку*. 2017. № 3 (83). С. 59-66.

Д-р екон. наук Дячков Д. В.

Полтавський державний аграрний університет (Україна)

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА РИНОК ПРАЦІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ

Штучний інтелект, як елемент Індустрії 4.0 дедалі більше імплементується в різні сфери діяльності: бізнес, науку, дослідження, медицину, державне управління тощо, а одним з провідних напрямків його використання є автоматизація різних процесів, які надають змогу підвищити соціальну-економічну ефективність та зменшити витрати на персонал. Водночас, розвиток штучного інтелекту неминуче трансформує ринок праці, оскільки використовується для автоматизації широкого кола завдань: від введення даних й ведення обліку до обслуговування та підтримки. Відтак, розвиток штучного інтелекту вже сьогодні здійснює значний вплив на ринок праці, зокрема надає можливості для створення нових робочих місць й поліпшує якість роботи в різних галузях. З іншої сторони, автоматизація за допомогою штучного інтелекту може призвести до скорочення

робочих місць, особливо в галузях, де робота пов'язана з ручною працею або повторюваними операціями. Щодо тенденцій зміни вітчизняного ринку праці, то, незважаючи на політику пріоритету соціальної стабільності над економічною ефективністю, коли типовою реакцією підприємств у періоди рецесії виступає не скорочення зайнятості, а скорочення заробітних плат, найближчими роками його визначатимуть такі різноспрямовані тенденції:

– з одного боку, вивільнення великої кількості людей за рахунок «зникаючих» професій (банківські робітники та суміжні професії, співробітники поштової служби, касири, оператори введення даних, секретарі, обліковці матеріалів та працівники складського обліку, бухгалтери, законодавці та чиновники, обліковці-статистики, фінансові та страхові працівники, комівояжери та суміжні професії) внаслідок автоматизації та цифровізації робочих місць; вікові зміни зайнятості, пов'язані зі старінням робочої сили; зростання низькопродуктивної та малооплачуваної зайнятості; збереження асиметрії розподілу працівників; посилення диференціації в заробітних платах [2; 3];

– з іншого боку, дедалі активніша цифровізація виробництва і створення робочих місць, що потребують технічних знань і навичок (фахівці зі штучного інтелекту та машинного навчання, менеджери зі сталого розвитку, бізнес-аналітики, експерти у сфері інформаційної безпеки, фахівці в галузі фінтеху, дата-аналітики та дата-інженери, фахівці з робототехніки, інженери з електро-технологій, оператори сільськогосподарського обладнання, фахівці з цифрової трансформації); компенсація скорочення чисельності працездатного населення за рахунок автоматизації та цифровізації; зростання фрілансу та віддалених форм зайнятості; розширення можливостей для задоволення потреб в перенавчанні з метою відповідності новій технологічній реальності; стирання кордонів між галузями, містами, підприємствами, професіями тощо [2; 3].

Водночас темпи і ступінь автоматизації та цифровізації за рахунок впровадження технологій штучного інтелекту та їх вплив на фактичні робочі місця залежатимуть від низки чинників: сектора економіки, технічної здійсненності та вартості технологій; динаміки ринку праці, включно з кількістю та якістю пропозицій, а також заробітної плати; вигод бізнесу, пов'язаних, насамперед, із не людськими можливостями, тобто такими, що виходять за рамки заміщення робочих місць; соціальних норм і визнання новацій, регуляторних чинників.

Варто додати, що в рамках розвитку штучного інтелекту будуть необхідні співробітники, які займатимуться й етичними та соціальними питаннями у відносинах між людиною і машинами: з одного боку це «навчання» роботів майбутнього, а з іншого – вирішенні складних завдань.

Отже, можна визначити два вектори розвитку ринку праці в умовах цифровізації економіки:

Перший сценарій – оптимістичний базується на тому, що ринок праці в цифровій економіці відчуватиме потребу в людях творчих, здатних мислити креативно. Виробництво здебільшого не матиме потреби в людях, проте вони будуть необхідні для сфери «людино-орієнтованих» послуг, оскільки роботи в найближчому майбутньому не зможуть замінити творчість, винахідництво, проектування, програмування та обслуговування їх самих, організацію та налагодження виробництва. Розвиватимуться технології онлайн-управління роботизованою технікою, для чого знадобиться велика кількість онлайн-операторів. Таким чином, впровадження у виробничому секторі штучного інтелекту та роботів слід розглядати як розширення технічних можливостей, а цифрові технології нададуть змогу літнім працівникам та працівникам з обмеженими можливостями краще інтегруватися в ринок, тоді як машини виконуватимуть небезпечну та рутинну роботу. Люди зможуть активніше використовувати свій час для іншої роботи або відпочинку, для творчості та надання інноваційних послуг.

Другий сценарій – песимістичний – під час цифровізації машини стануть тісніше контактувати одна з одною (промисловий інтернет речей), а між людьми, навпаки, почне наростати відчуження. У результаті цифровізація може призвести до негативного ефекту, що впливає на зайнятих у виробництві продукції та наданні послуг, коли ланцюжок створення продукту зведеться до мінімуму, буде достатньо проектування, 3D-друку й доставки. На думку деяких експертів, до 2030 р. робочої сили буде кількісно менше, вона буде старшою, формально освіченішою, спостерігатиметься тенденція вимирання 50% професій [1].

Список використаних джерел:

1. Ізвошкіова А. Штучний інтелект вплине на майже 40% робочих місць у світі – МВФ. *Суспільне новини*. URL: <https://suspilne.media/661534-stucnij-intelekt-vpline-na-majze-40-robocih-misc-u-sviti-mvf/> (дата звернення: 28.03.2024).

2. Сташкевич О.О. Вплив технологій та штучного інтелекту на ринок праці в Україні. *Scientific collection «Interconf»*. 2022. № 81. С. 25-30.
3. Чудаєва І.Б., Дмитрук Б.П. Впровадження досягнень штучного інтелекту – безальтернативна передумова трансформації ринку праці. *Соціальна економіка*. 2022. № 64. С. 23-34.

Михайленко О. А.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА ПІДПРИЄМСТВАМ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Економіка України від початку повномасштабного вторгнення сильно постраждала. Воно призвело до знищення багатьох підприємств у різних регіонах України та серйозної шкоди інфраструктурі, яка його підтримує.

За даними на лютий 2024 року українська економіка зазнала збитків, що перевищили 155 мільярдів доларів. На початок 2024 року втрати інфраструктури склали 36,8 мільярда доларів, а збитки бізнесу та промисловості – 13,1 мільярда доларів [1].

Проведені опитування показують, що 63,5% підприємств вимушені були на деякий час припинити свою діяльність після початку повномасштабного вторгнення (рис. 1).

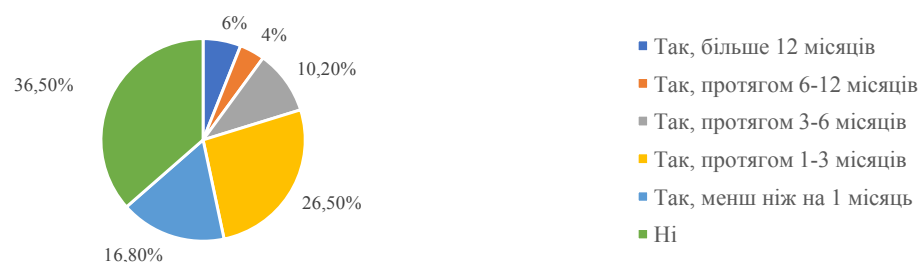

Рис. 1. Динаміка припинення діяльності компаній через повномасштабне вторгнення [2]

Незважаючи на складну економічну ситуацію в Україні та значні перешкоди для відновлення бізнесу, держава розробляє стратегії захисту для підтримки бізнесу. Серед них на особливу увагу заслуговують такі проекти, як «Єдина платформа цифрової взаємодії для допомоги в релокації бізнесу», «доступні кредити 5–7–9%», «Компенсація за працевлаштування ВПО».

Будь-який бізнес, що постраждав від бойових дій, може брати участь в «Єдиній платформі цифрової взаємодії для допомоги в релокації бізнесу». Якщо заявка буде схвалена, бізнес матиме право на державну допомогу, зокрема: підбір оптимального місця розташування; допомога з перевезенням на нову локацію; допомога в перерозподілі персоналу та прийомі нових співробітників; допомога у відновленні логістичних ланцюгів, закупівлі сировини. Станом на кінець вересня 2023 року, в рамках цієї програми, 840 компаній переїхали в безпечніші райони, 667 з них працюють в новому місці.

У рамках програми релокації бізнес має можливість перевезти свої виробничі потужності з небезпечних зон до 16 регіонів України. Найбільше компаній обрали новим місцем роботи Львівську (199 компаній) та Закарпатську області (120 компаній). Серед інших популярних областей є: Чернівецька (78 компаній) та Івано-Франківська (70 компаній) [3]. Наступною державною програмою є «Доступні кредити 5-7-9%». За перший тиждень січня 2024 року підприємці отримали 465 пільгових кредитів на загальну суму 2,2 мільярда гривень. За період повномасштабного вторгнення в Україні підписано 44607 кредитних угод на загальну суму 179,4 млрд гривень. Ці угоди включають фінансування: на інвестиційні цілі (12,62 млрд грн); антикризове фінансування (8,81 млрд грн); рефінансування існуючих кредитів (3,73 млрд грн); кредити агровиробникам (36,42 млрд грн); на антивоєнні цілі (58,23 млрд грн). З початку дії Програми суб'єкти господарювання отримали 79429 кредитів на загальну суму 269,1 млрд грн, з яких 53870 отримали кредити в банках на суму 118,2 млрд гривень (станом на 8 січня 2024 р.) [4].

Ще одна існуюча програма «компенсації за працевлаштування ВПО» в рамках якої держава в 2023 році виплатила 181 млн грн понад 8 тис. роботодавців, що працевлаштували 14,4 тис. вимушено переселених людей із небезпечних територій. З 2024 року розмір щомісячної компенсації для компаній, які приймають на роботу внутрішньо переміщених осіб, з 1 січня зріс до 7100 гривень на місяць, а з 1 квітня – до 8000 гривень на місяць [5].

Отже, український бізнес зазнав непоправних втрат внаслідок повномасштабної війни. Економіка зазнала і зазнає значних втрат. Українські підприємства працюють в складних умовах, багато з яких були змушені закритися. Незважаючи

на складну ситуацію, український уряд продовжує розробляти та впроваджувати ефективні заходи для підтримки бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Загальна сума збитків, завдана інфраструктурі України, зросла до майже \$155 млрд. Kyiv School of Economics. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-zbitkiv-zavdana-infrastrukturi-ukrayini-zrosla-do-mayzhe-155-mlrd-otsinka-kse-institute-stanom-na-sichen>.
2. Дослідження стану та потреб бізнесу в умовах війни: результати опитування в грудні 2023 – січні 2024 року. Дія.Бізнес. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/novini/doslidzenna-stanu-ta-potreb-biznesu-v-umovah-vijni-rezultati-opituvanna-v-grudni-2023-sicni-2024-roku>.
3. Міністерство Фінансів України. Міністерство Фінансів України. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin_za_pershii_tizhden_2024_roku_pidpriiemtsi_otrimali_46_5_pilgovikh_kreditiv_na_22_mlrd_grn_u_mezhakh_derzhavnoi_programi_dostupni_krediti_5-7-9.
4. Держава компенсувала підприємцям у 2023 році 181 млн грн за працевлаштування понад 14 тисяч ВПО. Міністерство економіки України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhava-kompensovala-pidpriiemtsiam-u-2023-rotsi-181-mln-hrn-za-pratsevlashtuvannia-ponad-14-tysiach>.
5. Колосов А. М., Кучеренко С. К., Яковенко В. С. Позиціонування автомобільних брендів на авторинку України в очікуванні його післявоєнного відновлення. *Бізнес Інформ*. 2023. № 3. С. 226-235. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001404231>.
6. Яковенко В.С., Гаркуша В.В. Тенденції розвитку ринку генерації сонячної енергії України. *Бізнес Інформ*. 2021. № 4. С. 114-119.

Канд. екон. наук Олійник Т. І., Біліченко Ю. Є.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ОСНОВНІ НАПРЯМИ

СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Основні напрями економічних досліджень в сучасному науковому середовищі визначаються комплексом проблем та тенденцій, які визначають розвиток економіки як системи. Ці напрями об'єднують різноманітні аспекти економічної діяльності, охоплюючи макроекономіку та мікроекономіку, інституціональну теорію, економіку праці, фінанси, міжнародну економіку та інші ключові галузі.

У галузі науки застосовуються різноманітні методи, підходи і прийоми, які логічно, структурно і в ході дослідження взаємодіють між собою [1]. Окрім філософських та загальнонаукових методів, існують специфічні наукові методи, що використовуються в конкретних галузях знань, включаючи економіку.

Вивчення явищ і процесів у сфері економіки представляє собою складний процес відображення закономірностей їхнього розвитку.

Здійснення науково-економічних досліджень дозволяє розкривати сутність явищ і процесів, а також прогнозувати їхнє майбутнє, що становить основу для удосконалення економічної науки та підвищення ефективності загальних науково-економічних досліджень [5]. Для розуміння економічних явищ і процесів проводять спеціальні дослідження, що представляють собою вивчення суті цих явищ та процесів за допомогою конкретних методів. Мета досліджень полягає в здійсненні раціональної оптимізації, яка спрямована на досягнення конкретних цілей діяльності людей у сфері суспільного матеріального виробництва.

У сучасних економічних дослідженнях вченими велика увага приділяється розв'язанню проблем сталого розвитку та забезпеченню економічної стабільності. Наукові дослідження в галузі екологічної економіки, аналіз впливу економічних процесів на навколишнє середовище, а також вивчення відповідних механізмів управління для досягнення високої економічної ефективності при збереженні природних ресурсів стають актуальними проблемами [3].

Ще одним важливим напрямком є вивчення інновацій та технологічного розвитку [6]. Економіки країн активно розвиваються завдяки впровадженню новітніх технологій, тому дослідження у сфері інноваційного менеджменту, технологічної конвергенції та впливу інновацій на економічний зріст набувають великого значення [4].

Велику увагу приділяють проблемам економічної нерівності та соціальної справедливості. Аналіз взаємозв'язку економічних процесів із соціальними аспектами, включаючи питання зайнятості, доступу до освіти та охорони здоров'я, є ключовим у розумінні та формуванні політики для забезпечення стійкого розвитку суспільства.

Важливим напрямком є дослідження міжнародних економічних відносин, в тому числі вивчення міжнародної торгівлі, глобалізації та впливу міжнародних фінансових інститутів на економіки окремих країн та світову економічну систему в цілому.

Не менш важливим аспектом сучасних економічних досліджень є вивчення ролі глобальних фінансових ринків та їх вплив на національні економіки. Аналіз

фінансової стабільності, регулювання фінансових інституцій, а також взаємодія фінансових та реальних секторів економіки стають ключовими елементами розвитку фінансової теорії.

Окрему увагу заслуговує економіка праці та ринок праці. Дослідження тенденцій у зайнятості, аналіз впливу технологічних змін на робочу силу, вивчення умов праці та соціального захисту є важливими для розуміння економічної динаміки та формування політик національного та міжнародного рівнів.

Наукові дослідження також активно зосереджуються на проблемах економічної безпеки, включаючи аналіз ризиків, пов'язаних з економічною діяльністю та глобальними викликами, такими як пандемії, зміни клімату, та інші кризові явища.

Зазначимо також важливість економічного моделювання та аналізу даних у сучасних економічних дослідженнях [2]. Використання математичних та статистичних методів дозволяє більш точно прогнозувати економічні тенденції, а також визначати оптимальні стратегії управління економікою на різних рівнях. Загалом, сучасні економічні дослідження виступають як інтегрований підхід до вивчення складних взаємодій у сфері економіки, що враховує соціальні, екологічні, технологічні та глобальні виміри. Це дозволяє розробляти комплексні стратегії для досягнення сталого економічного розвитку та підвищення якості життя суспільства.

Наукові економічні дослідження відіграють значущу роль у визначенні перспектив подальшого розвитку економіки України. Для успішного впровадження науково-економічного дослідження слід створити відповідну програму, яка буде регламентувати всі етапи та стадії підготовки та організації роботи. Таке дослідження повинно включати методологічні та методичні розділи і мати конкретний економічний результат [1; 2]. Варто зазначити, що якість та ефективність наукових економічних досліджень значною мірою залежить від рівня кваліфікації та досвіду дослідників. Важливо залучати до таких проєктів фахівців з різних галузей економічної науки, здатних комплексно підійти до вирішення поставлених завдань. Дослідники повинні мати доступ до статистичних даних, аналітичних звітів, результатів попередніх досліджень тощо. Це дозволить сформулювати надійне підґрунтя для проведення аналізу та отримання обґрунтованих висновків.

Список використаних джерел:

1. Бірта Г.О. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
2. Брагінець А.М. Еволюція предмета і завдань функції управління «моніторинг» та її координація з економічним аналізом. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. №10. С. 8-21.
3. Олійник Т.І., Загинайло В.А., Буряк М.В. Методологія формування змін стратегій розвитку підприємств в Україні в умовах воєнного часу. *Бізнес Інформ*. 2023 № 2. С. 191–196. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2023&abstract=2023_2_0_191_196
4. Панкратова Л.А. Формування інформаційних потоків про фінансові результати діяльності для потреб системи управління. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. № 10. С. 481-489.
5. Понікаров В.О. Основні проблеми впровадження контролінгу. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. №10. С. 40-44.
6. Grynko T., Shevchenko T., Pavlov R., Shevchenko V., Pawliszczy D. The impact of collaboration strategy in the field of innovation on the effectiveness of organizational structure of healthcare institutions. *Knowledge and Performance Management*. 2020. Vol. 4, Issue 1. P. 37-51. [http://dx.doi.org/10.21511/kpm.04\(1\).2020.04](http://dx.doi.org/10.21511/kpm.04(1).2020.04).

Канд. екон. наук Олійник Т. І., Жогло Є. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ
ЕКОЛОГІЧНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ**

Екологічне та економічне відродження України залежить від багатьох факторів, у тому числі від розвитку екологічного бізнесу. Сучасний ринок можна визначити як глобальний, взаємовигідний, конкурентний обмін економічними, екологічними та соціальними цінностями [4].

Серед безлічі ринкових цінностей в останні роки широкого поширення набув специфічний «екологічний» ринок – ринок екологічно чистих товарів, товарів і послуг, обмін якими веде до поліпшення умов життя людей і збереження ресурсного потенціалу природних ресурсів.

Національна економічна стратегія 2030 визначає місію керівництва України в контексті своєї економічної стратегії: «створювати можливості для реалізації існуючого географічного, ресурсного та людського потенціалу країни, забезпечувати благополуччя, самореалізацію, безпеку і свободи кожного громадянина» [2, с. 5].

Перший напрямок стосується виробництва так званих «екологічних приладів» – пристроїв і пристосувань, що дозволяють контролювати стан навколишнього середовища, проводити очищення і т. д.

Другий напрямок – розробка конкурентоспроможних ресурсозберігаючих технологій і обладнання: маловідходних технологій, нерентабельних виробництв, машин і обладнання для очищення і відновлення природи. Екологія інноваційного розвитку вимагає фінансової підтримки. Наприклад, програма Міністерства досліджень і технологій Німеччини виділяє 5% державного бюджету на дослідження і розробки в області екотехнологій. Крім того, всі підприємства в Німеччині повинні пройти екологічну експертизу [1, с. 24].

При створенні економічного механізму природокористування в Україні за основу можна взяти досвід Японії, де механізм регулювання природоохоронних заходів заснований на наданні довгострокових (на 10-20 років) кредитів державними кредитними компаніями на закупівлю очисних споруд і будівництво природоохоронних об'єктів. Малі та середні приватні підприємства отримують такі кредити в розмірі до 80% від вартості необхідного обладнання, а великі підприємства – до 50%. Підприємства, що виробляють комбайни, можуть бути звільнені від місцевих податків спеціальними рішеннями регіональних адміністрацій. У розвинених країнах світу 5-10% від загального обсягу фінансування інновацій спрямовується на розробку екотехнологій. В Україні цей відсоток досить незначний. Процес розробки екологічно чистих технологій і виробництв, ресурсозберігаючих технологій і обладнання має велике значення, оскільки сприяє прийняттю природоохоронного законодавства, сприяє розробці стратегії екологічної політики підприємства і робить забруднення не вигідним. Маркування є відмінним рекламним інструментом і забезпечує високу конкурентоспроможність товарів, а також впливає на рівень імпорتنих мит в більшості розвинених країн. Наприклад, ціна на квіти, вирощені в органічному середовищі і мають спеціальний сертифікат, в Нідерландах на 30% вище, ніж на звичайні квіти. У Великобританії вироби з деревини, що видобувається в екологічно чистих лісах, в середньому на 13% дорожче стандартних виробів.

Особливим видом екологічних послуг є екологічна та економічна освіта та просвіта, метою яких є формування у людей нового стереотипу мислення та екологічної культури. Це дуже складний і тривалий психологічний процес,

оскільки протягом століть людина вважала себе господарем природи і не брав до уваги її закони, що призвело до порушення екологічної рівноваги, знищення багатьох видів флори і фауни, скорочення природних ресурсів і погіршення стану навколишнього середовища. Якість навколишнього середовища для всього, що живе на Землі. Стратегія розвитку сфери інновацій на період до 2030 року визначає мету самої стратегії, яка «полягає у розвитку національної екосистеми з метою забезпечення швидкої та якісної трансформації творчих ідей в інноваційні продукти та послуги та підвищення інноваційного рівня національної економіки». Економіка, яка створює сприятливі умови для розвитку інноваційного сектора, збільшує економічну віддачу і залучає інвестиції в інноваційну діяльність» [3, с. 9]. Отже, екологія економічного, інноваційного та соціального розвитку є однією з найбільш актуальних завдань нашого часу. Тому ми вважаємо за доцільне вирішувати проблеми створення екологічного бізнесу і ринку в Україні, який базується на досить високому інтелектуальному рівні персоналу і забезпеченні природними і трудовими ресурсами: більш широко використовувати світовий досвід в області екологічної політики, приділяючи особливу увагу економічним інструментам; розвивати систему екосертифікації товарів та послуг товаровиробників; залучати іноземних інвесторів на ринок нашої країни; розвивати теоретичні та практичні аспекти природокористування більшою мірою, наприклад, якщо ми розглядаємо створення оптимальної екологічно орієнтованої структури природокористування, то вона повинна відповідати ряду умов: максимальний економічний ефект для всіх споживачів, здійснення захисних заходів для забезпечення екологічного балансу в системі.

Список використаних джерел:

1. Аніщенко.В.О. Теоретичні та практичні аспекти розвитку економічного бізнесу та ринку в Україні. *Фондовий ринок*. 2001. № 18. С. 24-25
2. Національна економічна стратегія. URL: https://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2015_3_226_234.pdf.
3. Стратегія розвитку сфери інновацій. URL: <https://www.ecolabel.org.ua/images/page/2018-04-02-01.pdf>.
4. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З. Соціальне підприємництво як складова економічної безпеки країни. *Управління розвитком суб'єктів підприємництва: механізми, реалії перспективи*: Колективна монографія / за заг. ред. Т.В. Гринько. Дніпро: Біла К.О., 2018. С. 358-392.

Канд. екон. наук Олійник Т. І., Жураковська А. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

РОЗВИТОК МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Мале підприємництво в економіці країни має велике значення. Воно є невід'ємною частиною соціально-економічної системи країни [5], забезпечуючи стабільність ринкових відносин, долучаючи більшу частину громадян країни в цю систему, шляхом відкриття ними власної справи, тим самим забезпечуючи високу ефективність виробництва. Нестабільність в країні є серйозною проблемою для багатьох малих бізнесів в Україні в ця нестабільність може мати кілька аспектів:

1. Політична нестабільність: політичні зміни можуть вплинути на законодавство, податкову політику, регулювання та інші аспекти підприємницької діяльності.

2. Економічна нестабільність: висока інфляція, коливання обмінного курсу національної валюти та інші економічні проблеми можуть досить суттєво ускладнювати планування бюджету для малих підприємств [3].

Найбільше заважає розвитку:

- відсутність достатньої кількості платоспроможних клієнтів;
- високі податки і збори;
- недоступність кредитних коштів;
- низький рівень освіти та навичок.
- непрогнозованість розвитку ситуації в Україні та на її внутрішньому ринку;
- непередбачувані дії держави, що можуть погіршити стан бізнесу;
- відсутність достатнього капіталу;
- перешкоди з боку регуляторних та фіскальних органів [2].

Всі ці фактори ускладнюють підприємницьку діяльність в Україні та можуть створювати серйозні виклики для малих підприємств.

Українські підприємці проявляють неймовірну наполегливість і вміння адаптуватися до найскладніших умов, знаходячи нові шляхи для розвитку свого бізнесу, всупереч всім труднощам, вони продовжують досягати неймовірних результатів, стаючи символом сильної і непохитної нації.

Підприємці малого та середнього бізнесу вражають своєю здатністю долати складнощі та досягати успіху. Незважаючи на перешкоди, з якими вони стикаються, 30% українських компаній прагнуть до постійного зростання, а 36% планують збільшити штат співробітників в поточному році. Більш того, незважаючи на наявність державних програм підтримки 44% українських компаній вважають себе досить самостійними у досягненні своїх бізнес-цілей без зовнішньої допомоги.

Для підвищення ефективності діяльності малих підприємства в Україні в умовах нестабільності можна виокремити кілька основних напрямів [4]:

1. Гнучкість та адаптивність. Підприємствам необхідно бути готовими до змін і швидко реагувати на них. Для цього необхідно впроваджувати системи управління, які дозволяють швидко приймати рішення та вносити зміни в діяльність підприємства.

2. Концентрація на основних напрямках. Необхідно зосередитися на основних напрямках діяльності та відмовитися від нерентабельних проєктів. Це дозволить заощадити ресурси та підвищити ефективність.

3. Зниження залежності від зовнішніх факторів. Підприємствам необхідно диверсифікувати свою діяльність та шукати нові ринки збуту. Це дозволить зменшити ризики, які пов'язані з нестабільністю зовнішнього середовища.

4. Впровадження інновацій. Інновації є важливим фактором, який дозволяє підприємствам виживати в умовах нестабільності. Підприємствам необхідно впроваджувати нові технології, які дозволять їм задовольнити потреби споживачів у нових умовах.

5. Розвиток людського капіталу. Підприємствам необхідно інвестувати в розвиток своїх працівників. Це дозволить підвищити продуктивність праці та конкурентоспроможність підприємства.

Отже, для ефективної діяльності, на нашу думку необхідно дотримуватися певних дій, а саме: підприємствам необхідно розробити систему управління ризиками, яка дозволить ідентифікувати та мінімізувати ризики, пов'язані з нестабільністю; підприємствам необхідно розробити плани дій на випадок надзвичайних ситуацій, таких як війна, економічна криза тощо; підприємствам необхідно співпрацювати з іншими підприємствами та організаціями, щоб спільно протистояти викликам нестабільності.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Винятинська Л.В., Сенчук І.В. Оцінка стану та тенденцій розвитку малого підприємництва в Україні. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2018. № 1 (59). С. 42-49.
3. Стан та перспективи МСБ в Україні. Науковий вісник: Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/05/1/699634/>.
4. Як український бізнес процвітає під час війни. URL: <https://www1.payoneer.com/ua/resources/defying-the-odds-how-ukrainian-businesses-thrive-during-war/>.
5. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З., Спицька К.В. Formation of competitive strategy of the enterprise based on customer-oriented approach. *Бізнес-інформ*, 2021. № 11. С. 309-314.

Канд. екон. наук Олійник Т. І., Костина К. А.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НА РОЗВИТОК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
МАЛИХ ТА СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ**

Цифрові технології відіграють ключову роль у розвитку сучасного бізнесу, особливо в контексті постковідної ситуації. Пандемія COVID-19 стала каталізатором цифрової трансформації, змусивши багато компаній переглянути свої підходи до ведення бізнесу [6]. Це стимулювало інтенсивне впровадження цифрових інновацій, які суттєво впливають на конкурентоспроможність малих та середніх підприємств (МСП).

Одним з ключових аспектів цифрової трансформації є оптимізація логістичних процесів через цифрову логістику та управління ланцюгами поставок. Цифрові технології, такі як Інтернет (ІоТ) та передове аналітичне програмне забезпечення, дозволяють МСП більш ефективно управляти цими процесами, знижуючи витрати та відповідно підвищуючи задоволеність клієнтів [3].

Також важливо підкреслити необхідність інтеграції цифрових технологій з існуючими традиційними процесами, що включає розробку стратегій для поєднання новітніх технологічних рішень з усталеними методами ведення бізнесу, створюючи гібридні моделі.

Ключові цифрові технології, такі як штучний інтелект, блокчейн та великі дані, відкривають нові можливості для бізнесу. Штучний інтелект сприяє автоматизації процесів та поліпшенню прийняття рішень. Блокчейн гарантує

безпеку та прозорість транзакцій, а великі дані дозволяють компаніям краще розуміти потреби своїх клієнтів [2].

Цифрова трансформація в бізнесі вимагає нових концепцій та моделей управління, включаючи культурні та організаційні зміни. Цифрова трансформація вимагає не лише технологічних змін, але й культурного переосмислення в організації, впливаючи на корпоративну культуру, стилі управління та взаємодію між співробітниками [1]

Екологічні аспекти цифрових технологій, такі як зменшення використання паперу та оптимізація споживання ресурсів, також є важливими. Еко-інновації можуть стати частиною стратегії МСП, спрямованої на зменшення вуглецевого сліду та підвищення екологічної відповідальності.

Цифрові інновації також включають виклики щодо забезпечення цифрової доступності та інклюзивності, а також етичні аспекти, такі як захист приватності, недискримінаційні алгоритми та прозорість використання даних.

Використання цифрових інновацій може служити прикладом успішного розвитку МСП. Цифровий маркетинг, включаючи соціальні медіа, SEO та контент-маркетинг, стає важливим засобом залучення клієнтів та розширення ринку [5]

Прогнози щодо розвитку цифрових технологій у бізнесі обіцяють подальше зростання і інновації, включаючи партнерства та співпрацю у цифровій екосистемі зі стартапами, науковими установами та іншими компаніями. Це може сприяти обміну знаннями та розробці інноваційних рішень [4]

Підсумовуючи, цифрові технології відіграють важливу роль у підвищенні конкурентоспроможності МСП, сприяючи оптимізації процесів, покращенню взаємодії з клієнтами та відкриваючи нові горизонти для розвитку бізнесу. У своїх стратегіях цифрової трансформації компанії повинні враховувати всі ці фактори, щоб повною мірою реалізувати потенціал цифрових інновацій.

Список використаних джерел:

1. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. Cologne/Geneva: World Economic Forum, 2016. 184 p.
2. Tapscott D., Tapscott A. Blockchain Revolution: How the Technology Behind Bitcoin is Changing Money, Business, and the World. New York: Portfolio/Penguin, 2016. 368 p.

3. Brown B., Anthony S.D. Competing in the Age of AI: Strategy and Leadership When Algorithms and Networks Run the World. Boston: Harvard Business Review Press, 2020. 288 p.
4. Westerman G., Bonnet D., McAfee A. Leading Digital: Turning Technology into Business Transformation. Boston : Harvard Business Review Press, 2014. 292 p.
5. Marr B. Big Data: Using SMART Big Data, Analytics and Metrics To Make Better Decisions and Improve Performance. Chichester : Wiley, 2015. 256 p.
6. Гринько, Т., Гвініашвілі, Т., Каліберда, М.С. Стратегічне управління підприємством в умовах цифрової економіки. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-71>.

Канд. екон. наук Олійник Т. І., Лісняк Г. О.

Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (Україна)

МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТОВАРНОГО ОБОРОТУ В УКРАЇНІ

Держава активно приймає участь в регулюванні товарного обороту в країні. Це обумовлено тим, що треба брати під контроль всі аспекти, які стосуються товарного обороту. Регулювання товарного обігу на державному рівні включає в себе комплекс заходів різного спрямування, таких як економічні, правові та організаційні, реалізованих послідовно на різних етапах.. За допомогою яких держава впливає на процеси, що відбуваються в сфері торгівлі та на суб'єкти, які залучені до процесу торгівлі. Мета державного регулювання товарного обороту – це в першу чергу створення дієвих та сприятливих умов, які будуть забезпечувати відмінне функціонування галуз. Основна задача – це задовольнити потреби споживачів та стабільність комерційної діяльності в розподілі праці в міжнародному сенсі [1].

Головні завдання державного регулювання торгівлі є :

- розробити, прийняти, контролювати на законодавчому рівні;
- забезпечувати правовий захист інтересів торгових підприємств;
- реалізувати державну політику, яка стосується розвитку торговельно-виробничої сфери створити умови для вільної конкуренції на товарних ринках;
- створити умови для неперешкодженого руху товарів на внутрішньому та міжнародному ринках;
- зняти обмеження в адміністративному регулюванні торговельної діяльності [1].

Торгівля представляє собою сферу, що забезпечує переміщення товарної маси від виробництва до кінцевого споживача. Головним показником такої діяльності є оборот [1].

Необхідно мати на увазі, що обсяг та структура товарообороту на рівні держави віддзеркалює:

- перебіг грошових оборотів у державі;
- соціальний та економічний стан та розвиток держави; стан рівня життя у суспільстві.

На рівні держави здійснюється відповідний вплив на діяльність торговельних підприємств. Існує два види такого впливу: прямий та непрямий вплив (табл. 1).

Таблиця 1

Методи державного впливу [1]

№ з/п	Методи впливу	Характеристика методів впливу
1	Прямий метод впливу	1. Держава контролює дотримання законів. 2. Контролює якість продукції. 3. Регулює правила продажу окремих товарів. 4. Контролює дотримання санітарних норм торгівлі.
2	Непрямі методи впливу	1. Розробка законів. 2. Прийняття законів. 3. Фінансування. 4. Політика за доходами. 5. Регулює експортно-імпорتنу програму. 6. Розміщує державні замовлення.

Державне регулювання ринку можна об'єднати в чотири головні групи методів [4]:

- 1) економічні;
- 2) інформаційно-орієнтувальні;
- 3) законодавчі;
- 4) адміністративні.

Економічні методи є одними із центральних – це державне регулювання цін. Відомо, що ринкова економіка передбачає свободу встановлювати ціни на свої товари та послуги. Тим не менш, така свобода є відносною, оскільки законодавство про контроль цін дозволяє уряду видавати замовлення на регулювання цін на товари та послуги.

Інформаційні методи – це орієнтація учасників ринку зосереджені на наданні виробничих та торгових підприємств з комерційною інформацією, що дозволяє вибрати найкращі способи виконання поточних та потенційних завдань.

Законодавчі методи дають юридичну основу для регулювання ринку товарів, включаючи захист прав власності, підприємців, працівників та споживачів [3, с. 37].

Так, на підставі наданої інформації можна зробити висновок, що роль держави та методи її регулювання є важливими для забезпечення ефективної та безпечної роботи галузі товарного обороту в Україні. Державне втручання може сприяти уникненню порушень та забезпечити дотримання стандартів, що важливо для збереження здоров'я людей та запобігання негативним наслідкам для суспільства.

Список використаних джерел:

1. Державне регулювання сфери товарного обігу. URL: <https://tusovka.kr.ua/news/2019/10/14/derzhavne-reguljuvannja-sferi-tovarnogo-obigu>.
2. Бойко О.О. Державне регулювання товарних ринків. *Ефективна економіка*. 2013. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2433>.
3. Яковенко Р.В. Державне регулювання економіки: конспект лекцій. Кіровоград: КНТУ, 2012. 40 с.
4. Гринько Т.В. Актуальні аспекти державного регулювання інноваційного розвитку України. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2005. № 6. С. 76-80.

Канд. екон. наук Олійник Т. І., Сотула В. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ПРОГРАМ У ПРОСУВАННІ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНКЛЮЗІЇ В УКРАЇНІ

Економічна інклюзія – процес залучення окремих осіб і груп у формальну економіку, забезпечення їхньої значущої участі, доступу до ресурсів від економічної діяльності. Метою економічної інклюзії є зменшення диспропорцій, сприяння рівним можливостям і створення середовища, у якому всі члени суспільства можуть активно сприяти економічному зростанню та отримувати користь від нього [1-2]. Серед ключових елементів економічного залучення можна виокремити ті, що наведено на рис. 1.

Рис. 1. Ключові аспекти економічної інклюзії

Джерело: розроблено авторами на основі [6]

Відповідно, економічна інклюзія полягає не лише у забезпеченні доступу, а й у створенні середовища, де кожен має можливість брати активну участь, робити свій внесок і користуватися перевагами економічного прогресу. Це багатовимірний підхід, який включає соціальні, економічні та політичні заходи для створення більш справедливого та інклюзивного суспільства.

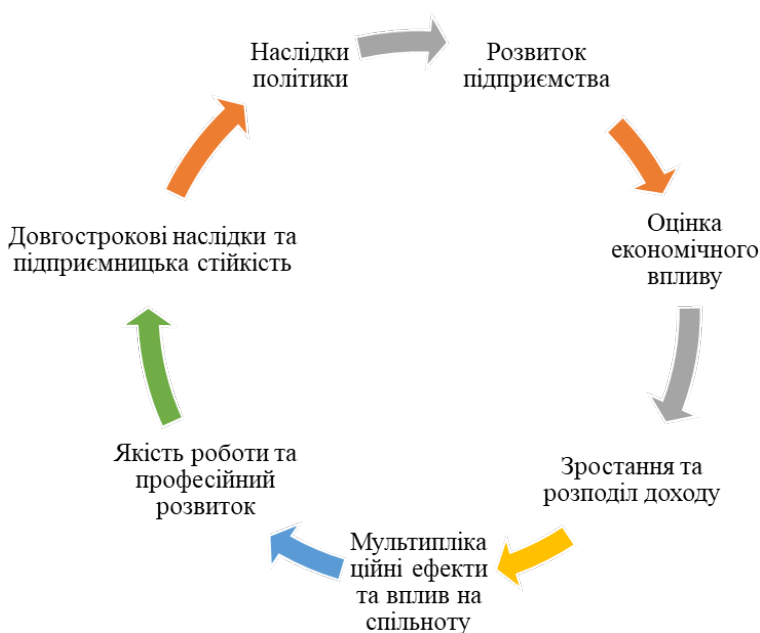

Рис. 2. Фактори оцінки ефективності економічної інклюзії

Джерело: розроблено авторами на основі [1-5]

Ефективність підприємницьких програм у сприянні економічній інклюзії в Україні є критично важливим аспектом сприяння сталому економічному розвитку та зменшенню диспропорцій. Оцінці ефективності цих програм в українському контексті сприяє кілька факторів (рис. 2).

Підсумовуючи, економічна інклюзія є важливою опорою для побудови та функціонування сталих підприємств, забезпечуючи всім особам і групам доступ до економічних можливостей, ресурсів і переваг. Усунення нерівності та сприяння рівному доступу до зайнятості, підприємництва та фінансових послуг є важливими кроками на шляху до досягнення економічної інклюзії. Крім того, сприйняття різноманітності та визнання унікальних потреб різних працівників має першочергове значення для створення середовища, де кожен може розкрити свої здібності. Таким чином, економічна інклюзія не лише сприяє соціальній справедливості, а й має позитивний вплив на бізнес-показники та економічне зростання в цілому.

Список використаних джерел:

1. Філіпінська Н.О. Економічна інклюзія як складова інклюзивного суспільства. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/787a0775-3a74-40ca-a759-e88/content>.
2. Войчук М.В. Етимологія поняття «економічна інклюзія» в контексті циклічного розвитку економіки. *Інноваційна економіка. Науково-виробничий журнал*. 2021. № 3-4 (87). С. 28-33.
3. Решетило В.П. Концепція інклюзивного сталого розвитку та її реалізація в умовах децентралізації. *Інклюзивний розвиток економіки в умовах глобальних викликів сьогодення: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Харків, 1-28 лютого 2020 р.* [Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова]. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2020. С. 7-10.
4. Бервено О.В. Інклюзивність як системна характеристика в актуальній структурі якості життя. *Інклюзивний розвиток економіки в умовах глобальних викликів сьогодення: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. Харків, 1-28 лютого 2020 р.* [Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова]. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2020. С. 14-16.
5. Самсонова Я.О. Поняття інклюзивної моделі розвитку сільського господарства: теоретико-правовий аспект. *Економіко-правові проблеми розвитку та сприяння господарській діяльності в сучасних умовах: зб. наук. пр. за матеріалами III круглого столу (м. Харків, 25 червня 2020 року)*. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України. 2020. С. 224-230.
6. Тебенко В.М. Економіка та організація інноваційної діяльності. URL: https://elib.tsatu.edu.ua/dep/feb/ptbd_1/page9.html.
7. Гринько Т.В., Савченко К.С. Науково-методичні підходи до оцінки кадрового потенціалу медичного закладу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. Острог: НаУОА, 2017. № 7 (35). С. 23-27.
8. Гринько Т.В., Головка Д.Д. Наукові підходи до оцінки ефективності діяльності суб'єктів підприємництва. *Modern economics*. 2018. № 11. С. 51-57. [https://doi.org/10.31521/modecon.V11\(2018\)-08](https://doi.org/10.31521/modecon.V11(2018)-08).

Канд. екон. наук Олійник Т. І., Шрам В. І.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ЕКОНОМІКА ЯК РУШІЙНА СИЛА СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Економіка – виступає як ключовий каталізатор змін, що формує наші денні реалії та наполегливо визначає майбутнє. Історія економічного розвитку свідчить, що успіхи націй визначаються не лише їхнім потенціалом, але й вмінням ефективно організувати економічні процеси. Економіка взаємодіє з різними аспектами суспільства, включаючи політику, культуру, соціальні відносини та інші сфери.

Ефективне управління економікою може сприяти зростанню благополуччя нації, зменшенню бідності та створенню стійкого соціально-економічного розвитку [1].

Перш за все, економіка надає стимули для розвитку різноманітних галузей діяльності. Підприємства і підприємці, діючи на ринкових засадах, створюють товари та послуги, які відповідають потребам суспільства. Цей процес не лише задовольняє основні потреби населення, але й сприяє розвитку новітніх технологій і вдосконаленню виробничих процесів.

У контексті сучасного глобалізованого світу економіка також виступає як засіб взаємодії між націями. Міжнародна торгівля та економічна кооперація сприяють обміну ресурсами, ідеями та технологіями, створюючи сприятливе середовище для інновацій та зростання. Успішні країни активно використовують можливості глобалізації для покращення конкурентоспроможності та створення стійкої основи для свого економічного розвитку.

Важливим аспектом є також створення робочих місць. Економіка, яка процвітає, генерує можливості для зайнятості та підвищення рівня життя. Стабільні робочі місця не лише забезпечують економічну безпеку суспільства, але й сприяють соціальній стабільності, зменшуючи ризики виникнення соціальних проблем. Однак успішна економічна модель не обмежується лише кількістю виробництва чи створеними робочими місцями. Вирішальним є раціональне використання ресурсів та здатність країни адаптуватися до нових викликів. Особливу роль в цьому відіграє людський капітал – освіта, навички та здоров'я

населення. Інвестиції в розвиток людського капіталу визначають перспективи країни, формуючи основу для інновацій та технологічного прогресу [2].

Якщо уявити, що в суспільстві не існувало б економічних законів, це призвело б до численних викликів і неефективності в організації життя та ресурсів. Економічні закони визначають, як люди взаємодіють у виробництві, розподілі та споживанні ресурсів, і без їхнього існування суспільство стало б менш структурованим та функціональним. Ось деякі можливі наслідки:

1. Відсутність ефективного розподілу ресурсів: економічні закони допомагають визначити оптимальні шляхи використання обмежених ресурсів для задоволення потреб суспільства. Без цього розподілу може виникнути надмірне використання або неефективне розподіл ресурсів;

2. Відсутність ринку та конкуренції: ринок та конкуренція визначають ціни, стимулюють інновації та поліпшення якості товарів і послуг. Без цих механізмів може виникнути стагнація та відсутність стимулів для покращень;

3. Відсутність системи мотивації: економічні закони включають систему мотивації через фінансові стимули. Без цього елемента може виникнути брак ініціативи та бажання працювати більш ефективно.

4. Нерівність та соціальні конфлікти: Економічні закони також сприяють розподілу багатства та зменшенню соціальної нерівності. Відсутність цього механізму може призвести до загострення соціальних проблем та конфліктів [3].

Економіка також взаємодіє зі сферою нашого відпочинку та розваг. Туризм, розваги, культурні заходи – усе це залежить від стану економіки та споживчої активності громадян. Сприятливий економічний клімат може забезпечити доступ до різноманітних розважальних можливостей, тоді як економічна нестабільність може обмежити ці можливості.

У сучасному глобалізованому світі економіка стала також важливим фактором у міжнародних відносинах та геополітиці. Міжнародна торгівля, економічна дипломатія та взаємодія країн у сфері економіки мають значний вплив на світовий порядок та стабільність.

Без економічних законів суспільство стало б вразливим перед численними викликами, які виникають у процесі виробництва, розподілу та споживання ресурсів. Економічні закони визначають основні принципи функціонування економічних систем і регулюють взаємодію між її складовими частинами [4].

У світі, де економіка виступає як ключовий каталізатор суспільного розвитку, її роль визначається не лише створенням матеріального добробуту, а й формуванням основ для сталого прогресу. Історія свідчить, що успіх націй залежить від їхньої здатності ефективно організовувати економічні процеси та адаптуватися до змін. Економіка, як рушійна сила, не лише стимулює розвиток різноманітних галузей діяльності та генерує робочі місця, але й є механізмом взаємодії між націями в умовах глобалізації. Її вплив на формування соціально-економічного ландшафту визначається не лише кількістю виробництва, але й якістю управління ресурсами та розвитком людського капіталу.

Надійне управління економікою сприяє забезпеченню благополуччя та зменшенню бідності, а також сприяє сталому розвитку. Економіка є важливим елементом геополітичного порядку та впливає на міжнародні відносини. Здатність країн ефективно взаємодіяти в економічній сфері визначає їхню конкурентоспроможність та вагу на світовій арені [5]. Отже, економіка є не лише інструментом економічного росту, але й ключовим фактором для формування стійкого та прогресивного суспільства. Успіх у розвитку економічних процесів визначає майбутнє нації та впливає на якість життя її громадян.

Список використаних джерел:

1. Адам Сміт. Дослідження про природу та причини добробуту націй. Наш Формат. 315 с.
2. Прямухіна Н. В. Трансформаційні перетворення економічних систем : монографія. Хмельницький: ФОП Сікорська С. Б., 2020. 480 с.
3. Кучин С.П. Теоретичні аспекти розвитку соціально-культурної сфери як об'єкта впливу механізмів державного управління. Держава та регіони. Серія: Державне управління. 2017. № 1. С. 56–60. URL http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2017/12.pdf.
4. Штефан С. Економічна теорія. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2016. 135 с.
5. ЮНІСЕФ Україна. Цілі сталого розвитку: вебсайт. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/теми/цілі-сталого-розвитку>.
6. Гринько Т.В., Максимчук О.С. Інноваційний розвиток як складова економічної безпеки сучасного підприємства. Сучасні трансформації організаційно-економічного механізму менеджменту та логістики суб'єктів підприємництва в системі економічної безпеки України: Кол. моног. / за заг. ред. Т.В. Гринько. Дніпро: Біла К.О., 2017. С. 247-271.

Канд. екон. наук Потапюк І. П.

Полтавський державний аграрний університет (Україна)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ «БЕЗПЕКА»

Ще з давніх часів розвиток соціально-економічної думки доводить актуальність безпеки, яка сприймається як основна складова соціальної структури, перш за все, починаючи з індивіда. Визначення «безпека» походить з древньогрецької, яке спочатку трактувалося як «володіти ситуацією», однак пізніше його почали розглядати як певний стан або ж ситуацію спокою, що виникає за умов відсутності потенційної небезпеки, а також наявності органів влади та організацій, що забезпечують певні економічні, матеріальні та політичні умови [6].

У сучасних умовах увага до питань безпеки є дуже великою. Сьогодні відбувається зміна уявлень про безпеку завдяки світовій трансформації, тим самим переглядається місце безпеки як світової, національної, підприємницької, так і безпеки людини.

Безпекознавство розглядає безпеку як сукупність елементів, взаємозв'язок яких обумовлює властивості цілісності системи. Основна увага акцентується на виявленні різноманіття зв'язків, які займають певне місце як у його взаємозв'язку із зовнішнім середовищем, так і всередині досліджуваного об'єкта [4].

На законодавчому рівні в Україні тлумачення терміну «безпека» вперше розглядалося в Концепції національної безпеки у рамках поняття «національна безпека» і трактує національну безпеку як стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави від внутрішніх зовнішніх загроз, що є необхідною умовою збереження та примноження духовних і матеріальних цінностей [5].

Поняття «безпека» – багатоаспектне, його слід трактувати, по-перше, як наявність і взаємодію зовнішніх факторів, умов, мінімально необхідних для благополучного існування та прогресивного розвитку об'єкта безпеки, збереження його цілісності, відновлення життєдіяльності й працездатності у разі виникнення небезпек і загроз; по-друге, як сукупність окремих властивостей самого об'єкта, що відображають його здатність активно функціонувати в зазначених вище

умовах, а також зберігати власну цілісність і відновлювати працездатність при реалізації небезпек і загроз [1].

В.М. Заплатинський [2] визначає безпеку як умови, в яких функціонує складна система відповідно до існуючих на даному етапі знань, потреб та уявлень, коли вплив внутрішніх і зовнішніх факторів не спричиняє негативні процеси по відношенню до неї.

Інший науковець описує безпеку як стан, тенденції розвитку й умови життєдіяльності соціуму, його структур, інститутів, установ, за яких забезпечуються збереження їх якісної визначеності, вільне функціонування, захищеність життєво важливих інтересів від внутрішніх і зовнішніх загроз [3].

Відповідно до сучасної концепції безпеки, науковці з безпекології розглядають безпеку як бажаний стан окремої особи, суспільства та держави, тим самим відсутність будь-якої загрози для них. Тобто термін «безпека» трактують як захищеність від впливу будь-якого об'єкта або ж, навпаки, як стан захищеності будь-якого об'єкта від впливу зовнішніх і внутрішніх загроз.

Таким чином, категорія «безпека» є основою наукового тлумачення економічної безпеки. З метою здійснення підприємницької діяльності, яка забезпечує ефективне функціонування економічної системи в цілому, її стабільного розвитку, життєдіяльності та стійкості до зовнішніх факторів безпека є невід'ємною характерною та сталою рисою.

Список використаних джерел:

1. Дячков Д.В. Теоретичні основи дослідження сутності інформаційної безпеки. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2016. Вип. 2 (13). С. 110-116.
2. Заплатинський В.М. Логіко-детермінантні підходи до розуміння поняття «безпека». *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*. 2012. Вип. 5. С. 90-98.
3. Ліпкан В.А. Безпекознавство: навч. посіб. Київ: Європейський університет, 2003. 208 с.
4. Кузьменко А. Проблеми відповідності стратегії та системи забезпечення безпеки України національним потребам. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2432>.
5. Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України: Постанова Верхов. Ради України від 16.01.1997 р. № 3/97-ВР: станом на 22 лип. 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3/97-вр#Text> (дата звернення: 28.03.2024).
6. Урба С.І., Івончак І.О. Теоретичні аспекти дослідження суті економічної безпеки. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 34. С. 33-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_34_9.

Канд. екон. наук Сазонова Т. О., Якубовський І. В.

Полтавський державний аграрний університет (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Адаптація персоналу є важливим елементом системи управління персоналом підприємства. На нашу думку, адаптацію персоналу доцільно розглядати як процес пристосування працівника до умов внутрішнього середовища підприємства, що охоплює опанування та прийняття ним місії, цілей, цінностей підприємства загалом та колективу, до якого його включили, зокрема; включення у виробничий процес, комунікаційну систему та колектив.

Проблемними зонами в системі адаптації за сучасних умов функціонування є: нерозуміння менеджментом різних рівнів цінності даного управлінського процесу та його впливу на ефективність функціонування колективу та результати діяльності; непропрацьований механізм адаптації; обмежений бюджет; ігнорування роботи з постійним персоналом щодо формування у нього навичок менторства, коучингу, наставництва.

Очевидними негативними наслідками несформованої системи адаптації є: плинність кадрів; негативний вплив на бренд роботодавця; зниження задоволеності та вмотивованості постійного персоналу; «прогалини» в системі корпоративної культури; стримування розвитку потенціалу персоналу.

В умовах воєнного стану важливо визнати, що негативні наслідки управлінської практики сприймаються та впливають на результативність діяльності підприємства сильніше, ніж у мирний час. Це пов'язано із значним рівнем нестабільності, ризиковості функціонування; з нарощуванням економічної та соціальної кризи; браком кваліфікованої робочої сили; зменшенням рівня резильєнтності трудових ресурсів тощо.

З метою врахування вимог сучасного бізнес-середовища та обмеженості ресурсів господарюючих суб'єктів, вважаємо за необхідне, звернути увагу на наступні аспекти:

1) наймання персоналу. Виважені методи та процедури добору кадрів, використання професійного інструментарію (карти посади, чек-листи, тестування,

напівструктуроване інтерв'ю тощо) формує можливість зменшити ризик прийняття на роботу працівників, які не відповідають вимогам (професійним, особистісним та, загалом, корпоративної культури). Під час співбесіди претендент має отримувати чітку, повну та правдиву інформацію щодо: цінностей та правил підприємства, очікувань роботодавця, специфіки посади, винагороди та соціального пакету, організації праці, кар'єрного зростання та базових вимог;

2) введення нового працівника в колектив. Менеджмент має приділяти значну увагу формуванню та підтримці сприятливого соціально-психологічного мікроклімату в колективі. Дана характеристика колективу завжди позитивно впливає на включення нових членів, адже, згуртовані команди, колективи відрізняються високим ступенем не просто взаємодії, але й відкритості, поваги та підтримки;

3) навчання та розвиток персоналу. Розвиток не лише професійних компетентностей, але й soft skills сприяють збагаченню знань, вмінь постійного персоналу, формує комплексне бачення та розуміння. Всі перелічені навички стають у нагоді при адаптації нового працівника, який на початкових етапах знаходиться у менш вигірній позиції, порівняно із постійним персоналом;

4) комунікації. Ефективні комунікацію формують можливість для нового працівника та підприємства загалом не лише швидко порозумітися, але й стрімко ввести прийнятого працівника в систему професійних та міжособистісних взаємовідносин підприємства;

5) корпоративна культура. Поміркована та ефективна корпоративна культура – запорука ефективності системи управління персоналом, в тому числі, процесами адаптації.

З метою удосконалення системи адаптації персоналу в сучасних умовах, звертаючись до управлінського інструментарію, який дає позитивний результат в ряді компаній, на наш погляд, менеджерам підприємств доцільно звернути увагу на наступне [1; 2; 3]:

– Welcome box, лист-привітання та вступні курси. Welcome box, на наш погляд, має різнитися залежно від професійної та структурної приналежності нового співробітника. Лист-привітання – уніфікований; головна мета – сформувати відчуття включення в колектив підприємства; має містити базову інформацію

щодо політики підприємства. Вступні курси можуть бути сформовані у вигляді інтерактивного ознайомлення з корпоративною культурою підприємства, або ж їх проведення доручено наставнику / фахівцю з адаптації;

– комунікація з керівником та колективом. Для створення швидкого контакту доцільно, крім безпосередніх міжособистісних комунікацій, застосовувати діджитал-технології (наприклад, чат-боти, Talmundo, Slack, Sapling тощо). Важливо новому працівнику надавати ефективний зворотній зв'язок. Для цього має бути розроблена структурована звітність та метрики оцінювання результатів, які будуть зрозумілими та прозорими для обох сторін.

Отже, в умовах високої нестабільності та загроз, в умовах високої стресовості середовища персонал потребує особливої підтримки та уваги. Якщо менеджмент сучасного підприємства бажає отримати професійних, вмотивованих та лояльних членів команди, то має приділяти увагу та підтримувати працівників з перших днів.

Список використаних джерел:

1. «Не кидайте новачка в басейн з думкою, що він впливе»: 5 трендів в адаптації персоналу. URL: <http://surl.li/sawyr>.
2. Що означає процес onboarding. URL: <http://surl.li/sawyr>.
3. Повернемося до онбордингу? Методи і формати дистанційного онбордингу. URL: <http://surl.li/saxfb>.

Д-р екон. наук Семенча І. Є., Максимович А. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

СИСТЕМА ПОСЛУГ У РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ ЯК СПОСІБ СТИМУЛЮВАННЯ ПРОДАЖІВ ТОВАРІВ

Відомо, що сучасна торгівля характеризується високим рівнем конкуренції, яка є дуже щільною та характеризуються ціновою рівномірністю. Як наслідок, першочерговим завданням торгівельної організації є збільшення продажів за рахунок стимулювання. Це можна зробити за рахунок формування культури торгівлі, яка як сервісна складова базується на всебічному обслуговуванні клієнтів. Особливими умовами відрізняється діяльність торговельних підприємств в сучасних реаліях воєнної економіки. Тому першочерговою передумовою високої

культури торгівлі в сучасних умовах є постійна наявність товарів високої якості та широкого асортименту, які є товарами першої необхідності та користуються попитом споживачів.

Однак, простої наявності товарів недостатньо. Оскільки зараз високі ризики в торгівлі, та якість торговельного обслуговування все ще відстає від очікувань населення та сучасних вимог до цієї галузі. У цьому контексті особливо важливо розширювати та вдосконалювати різні послуги, доступні покупцям.

Найбільш об'ємною та різноманітною представлено, звичайно ж, цінове стимулювання споживача. Тут можна спостерігати, наприклад, знижку на товар чи групу товарів у певний період. Період поширення знижки може тривати як тиждень (наприклад, у гіпермаркетах, мережах магазинів «АТБ» на виділений асортимент товарів діє знижка (така акція зазвичай має назву «Товар дня»), так і більш тривалий термін (у парфумерно-косметичних мережах, де на виділений асортимент товару діє акція протягом місяця.) Пряме зниження цін за формою зазначення Примака Т. [1] запропонував ділити на: знижки у відсотках, знижки із зазначенням у грошовому виразі, нові ціни без зазначення розміру знижки.

У своїх працях [2; 3] Лісеній Є. та Дяченко Ю., Окландер М.А. та Кірсонов М.В. не відокремлює пряме зниження цін, але надають різні види знижок індивідуально, залежно від причини її надання. Юсупова О. розглядає сезонні пропозиції, пропонуючи такі засоби стимулювання покупців підприємствами роздрібною торгівлі: цінове стимулювання, активне стимулювання, супутні торговельні послуги та благодійне стимулювання продажів [4, с. 64].

Інтенсивний розвиток і вдосконалення послуг, орієнтованих на споживачів, повинні бути в центрі уваги працівників торгівлі. Цей підхід може допомогти торгівлі зменшити непотрібні виробничі мита та зосередитися на пропонуванні торгових послуг клієнтам, покращуючи якість торгівлі для споживачів у суспільстві, а також покращуючи соціальний обмін. Важливість надання послуг покупцям є третім за вагомістю елементом культури торгівлі. Згідно з опитуванням покупців, після широти та стабільності асортименту товарів та їх використання. Крім того, надання послуг вважається ключовим у міжнародному бізнесі. Багато торгових підприємств описують послуги, які вони пропонують

своїм клієнтам, як додаткові послуги. По суті, це підкреслює, що вони необов'язкові й не входять до сфери основних обов'язків магазину.

Отже, кількість та якість послуги впливають як на першу покупку товару, так і на рішення про повторні покупки. Було встановлено, що послуга є найкращим способом завоювати довіру між Компанією та її клієнтами, допомагаючи консолидувати клієнтів та формувати переваги покупців щодо торгової марки, тим самим забезпечуючи стабільне зростання продажів та доходів компанії.

Залучити покупця зробити покупку можна у різний спосіб: починаючи з простої розмови, закінчуючи створенням привабливого пропозиції. Усі перелічені способи, звісно, насамперед, впливають на психологічну складову людини. Всі ці яскраві вивіски, гучні написи, промоутери й консультанти змушують людину просто губитися у великому достатку товарів, марок, магазинів, не дають йому зробити вибір, оскільки споживач ризикує помилитися з правильністю свого вибору, при цьому не хоче упустити вигідну пропозицію, тому він починає активно скуповувати все, а якщо покупець реагує на такі методи стимулювання, то можна сказати, що використана технологія спрацьовує. Таким чином, підприємствам роздрібною торгівлі можна запропонувати впроваджувати комплекс стимулюючих дій як цінового, так і сервісного характеру, щоб витримувати конкуренцію та долати ризики при нестабільній економічній ситуації.

Список використаних джерел:

1. Примак Т.О. Маркетингові комунікації в системі управління підприємством: монографія. Київ: Експерт, 2001. 383 с.
2. Лісеній Є., Дяченко Ю. Управління та шляхи удосконалення маркетингової товарної політики підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 32. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-25>.
3. Окландер М.А, Кірсонов М. В. Маркетингова товарна політика: підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. 246 с.
4. Юсупова О. Стимулювання покупців у роздрібній торгівлі. *Вісник КНЕУ*. 2014. № 4. С. 53-66.

Совгир К. С., канд. економ. наук Яковенко В. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ГРАНТ, ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ БІЗНЕСУ
У СУЧАСНИХ УМОВАХ**

У нинішніх умовах у країні з'явилося чимало викликів, які погіршили становище бізнесу і значно вплинули на економічне становище України та її підприємницьку діяльність. Незважаючи на воєнний стан, підприємці намагаються утримати свої позиції. Втрата ринків збуту, пошкодження інфраструктури, логістичні перешкоди, а також психологічний тиск на підприємців та вимога швидкої адаптації до нинішніх реалій негативно позначилися на багатьох підприємствах. Так, дійсно, держава має важливу роль у підтримці подальшого розвитку підприємств [1]. Фінансова допомога може включати надання грантів, субсидій, кредитів за пільговими умовами або навіть інвестицій з боку держави у перспективні проєкти. Це дозволяє підприємствам отримати необхідні ресурси для розвитку, особливо у періоди початкового етапу або під час важких економічних умов.

Українська платформа «Дія» відтепер має новий інструмент під назвою «єРобота», який дозволяє отримати грант для започаткування та розвитку власного бізнесу. Це є своєрідна «допомога-стимул», що надається урядом підприємцям з метою сприяти їхньому розвитку. Грант може використовуватися для фінансування запуску нового продукту, розвитку технологій, а також підтримки розширення бізнесу. Розглянемо деякі гранти:

1. Грант на власну справу від «єРобота» призначений для ФОП, які прагнуть розпочати або розвивати свій бізнес. Наприклад, це може бути відкриття кондитерської, салону краси, магазину, СТО тощо. Сума гранту коливається від 50 до 250 тисяч гривень. Однією з умов отримання гранту є необхідність працевлаштувати хоча б одного найманого працівника, а також мати статус підприємця не менше ніж 3 роки і вчасно сплачувати податки. Кошти можна використовувати на придбання обладнання, закупівлю сировини та сплату оренди (не більше 25% від суми гранту). При виконанні цих умов грант не підлягає поверненню. Заявку для отримання гранту можна подати онлайн через

портал «Дія» або у відділенні Ощадбанку. Перед відправленням заявки обов'язково складіть бізнес-план. Після цього зареєструйтеся на порталі «Дія», заповніть заявку, додайте бізнес-план і підпишіть.

2. Грант на розвиток переробного підприємства. Держава виділяє гранти на розвиток переробних підприємств для створення нових виробництв або розширення існуючих. Ці гранти доступні компаніям, що спеціалізуються на виробництві металевих виробів, меблів, текстилю, харчових продуктів та інших продуктів. Держава фінансує 50% від загальної суми гранту, яка може сягати до 8 мільйонів гривень. Ці кошти можна використовувати на придбання та доставку необхідного обладнання для виробництва. Однією з умов отримання гранту є створення від 5 до 25 нових робочих місць, залежно від суми гранту. Для підприємств, що діють на деокупованих територіях, співфінансування складається з 20% від підприємця та 80% від держави. У 2024 році уряд підвищив фінансування та оптимізував процес надання грантів на створення та розвиток переробних підприємств в межах програми «єРобота» [2].

3. Гранти на садове господарство надаються за умови обрання рослин, зазначених у встановленій постанові Кабінету Міністрів. Площа саду, для якого можна отримати грант, становить від 1 до 25 гектарів, а фінансування залежить від виду рослин, які будуть вирощуватись і може становити від 140 до 400 тисяч гривень за гектар. Держава співфінансує проект у розмірі 70% від вартості, а отримувач гранту повинен внести 30% власних коштів. Щоб грант був безповоротним, необхідно протягом принаймні 5 років сплачувати податки та займатися садівництвом. Умовою отримання гранту є наявність у фермера або підприємства земельної ділянки у власності або у правокористуванні не менше як на 7 років і створення офіційних робочих місць. З січня 2024 року умови надання урядових грантів за програмою «єРобота» на розвиток садівництва, ягідництва і виноградарства були розширені [3].

Отже, не звертаючи увагу на переваги, які може надати грант для розвитку бізнесу, чимало підприємців не користуються такою можливістю. Було визначено декілька бар'єрів: відсутність у представників бізнесу розуміння, хто, на що та як може отримати грант; недостатні компетенції у представників бізнесу для ефективного використання грантів; недовіра і скептичне ставлення представників

бізнесу до можливостей розвивати бізнес на основі грантових ресурсів. Ці бар'єри створюють значні перешкоди для підприємців, які можуть бути вирішені шляхом надання доступної інформації про процес отримання грантів, навчання підприємців навичкам ефективного управління та використання грантів [4].

Так, можна підсумувати, що залучення та використання грантів для розвитку бізнесу у сучасних умовах є одним з потужних інструментів розвитку і зміцнення економіки України.

Список використаних джерел:

1. Дикань В., Фролова Н. Напрями та інструменти державної підтримки розвитку малого та середнього бізнесу в Україні у воєнний час. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-56>.
2. Державні програми з підтримки бізнесу: де взяти гроші для власної справи. Рубрика. URL: <https://rubryka.com/article/derzhavna-pidtrymka-biznesu/>.
3. Яковенко В.С. Новітні можливості та форми організації бізнесу в циркулярній економіці. Підприємництво: сучасні виклики, тренди та трансформації: моногр. / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. Гринько. Дніпро: Видавець Біла К.О., 2023. С. 88-120.
4. Яковенко В., Казеян Н. (2019). Моделювання «життєздатності» суб'єктів креативної економіки. *Економіка: реалії часу*. 5 (45), С. 117-126. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3766868>.

Канд. екон. наук Сокол П. М., Паливода А. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Малі підприємства слугують фундаментом для національної економіки. Будучи джерелом доходів до бюджету, сприяють створенню додаткових робочих місць, зменшенню рівня безробіття та розвитку інноваційних методів у сфері бізнесу. Малий бізнес активно впливає на конкурентну боротьбу, насичуючи ринок різноманітними товарами та послугами. Розвиток цього сектору є необхідним для розкриття економічного та інноваційного потенціалу країни. За даними Державної служби статистики, у 2022 році кількість суб'єктів малого підприємництва становила 1716977 одиниць, що на 220850 одиниць менше, ніж у 2021 році та на 238142 одиниці менше, ніж у 2020 році. (Дані

наведено без урахування тимчасово окупованих територій та територій, на яких ведуться (велися) бойові дії) [1] Це свідчить про певну тенденцію до зменшення кількості малих підприємств. Отже, можна припустити, що у 2024-2025 роках кількість підприємств малого бізнесу може знижуватись. Таке припущення можна підкріпити розрахунком рівняння тренду, що є одним з найбільш ефективних методів виявлення тенденції динаміки [3]:

$$y(x) = a + bx; \quad (1)$$

де a та b – параметри рівняння, y — це послідовність значень, які ми аналізуємо, а x – номер періоду.

Для полегшення підрахунків параметр часу x задають так, щоб $\sum x = 0$.

Тоді:

$$a = \frac{\sum y}{n}; \quad (2)$$

$$b = \frac{\sum yx}{\sum x^2}; \quad (3)$$

Параметр b показує, на скільки одиниць у середньому змінюється показник за одиницю часу. Здійснивши обчислення (табл.1), отримаємо таку формулу тренду: $y(x)=1876803-869x$.

Таблиця 1

Розрахунок рівняння тренду кількості суб'єктів малого підприємництва в Україні

Рік	Кількість суб'єктів малого підприємництва (y)	x	y*x	x ²	y(x)	y-y(x)
2015	1958385	-4	-7833540	16	1880277	78108
2016	1850034	-3	-5550102	9	1879408	-29374
2017	1789406	-2	-3578812	4	1878540	-89134
2018	1822671	-1	-1822671	1	1877671	-55000
2019	1922978	0	0	0	1876803	46175
2020	1955119	1	1955119	1	1875934	79185
2021	1937827	2	3875654	4	1875066	62761
2022	1716977	3	5150931	9	1874197	-157220
2023	1937827	4	7751308	16	1873328	64499
Разом	16891224	0	-52113	60	16891224	0

Джерело: сформовано на основі [1; 2].

Отже, у середньому кількість суб'єктів малого підприємництва за рік в Україні зменшується на 869 одиниць.

Рис. 1. Графік рівняння тренду кількості суб'єктів малого підприємництва в Україні 2015-2025 рр.

Використавши розраховане рівняння тренду, можна спрогнозувати кількість суб'єктів малого підприємництва в Україні у 2024 та 2025 роках. Так, у 2024 р. цей показник може становити 1872460 од., а у 2025 році – 1871591 одиниць.

Фактори, що ускладнюють розвиток малого підприємництва, включають непередбачуваний розвиток ситуації в Україні та на внутрішньому ринку, обмежений доступ до фінансових ресурсів, недостатня кількість платоспроможних клієнтів на внутрішньому ринку, труднощі від регуляторних та фіскальних органів, таких як податкова та митниця, недостатній капітал, високі податки та збори, відсутність доступу до кредитних ресурсів, і низька ефективність системи управління. [4]

Перспективними шляхами розвитку малого бізнесу в Україні можна вважати: формування законодавчої бази, яка буде сприятливою для розвитку малого бізнесу; покращення фінансово-кредитної підтримки; забезпечення інформаційної та кадрової підтримки для бізнесу; розширення заходів щодо стимулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів малого бізнесу; забезпечення необхідних матеріально-технічних та інноваційних умов для розвитку.

Отже, мале підприємництво займає вагомe місце у економіці України. Проте, щоб забезпечити стійкий розвиток, необхідні ефективні заходи, такі як формування сприятливої законодавчої бази, поліпшення фінансово-кредитної

підтримки, інформаційна та кадрова підтримка, а також стимулювання зовнішньо-економічної діяльності. Розвиток цих напрямків визначить успішну перспективу для малого бізнесу в Україні, сприяючи розвитку економічного та інноваційного потенціалу країни.

Список використаних джерел:

1. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Проект «Про затвердження Порядку розслідування страхових випадків та обґрунтованості виплати матеріального забезпечення». Додаток 2. Міністерство економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/>.
3. Сидорук І.С. Аналіз стану та проблеми розвитку малого підприємництва в Україні. *Підприємництво та інновації*. 2021. № 18. С. 67-72. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/18.12>.
4. Стан та перспективи малого й середнього бізнесу. URL: <https://advanter.ua/blog/stan-ta-perspektivi-malogo-j-serednogo-biznesu>.

Сосюра А. Г.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВПЛИВ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ

У багатьох країнах світу підприємницька діяльність стикається з великою кількістю перешкод, що заважають їй розвиватися в повному обсязі. Серед таких проблем можна виділити тіньову економіку, що існує в економічних системах всіх країн, не залежно від рівня їхнього розвитку, проте різниться масштаб та розгалуженість тіньового сектору.

Тіньова економіка являє собою діяльність, спрямовану на одержання доходу, який не відображається в офіційних документах, державній статистиці. Саме це і порушує рівновагу ринку та загрожує завдати збитків державі та підприємствам, які функціонують в межах правового поля. Проте тіньовий сектор має не тільки негативні наслідки, слід сказати, що йому притаманні й позитивні, які теж вносять вагомий внесок у економіку країн.

Позитивним наслідком є стабілізаційний ефект, адже для деяких соціальних груп тіньова діяльність виступає стабілізуючим чинником. Перш за все тіньова

економіка дозволяє вести господарську діяльність більш ефективно, адже приховування прибутків від оподаткування робить можливим збільшення чистого прибутку на 20-40%. Підприємство отримує суттєві конкурентні переваги в порівнянні з тими, хто додержується законів оподаткування, адже має дуже широкі можливості впливу на кінцеву ціну продукції або послуг. Діяльність в тіньовому секторі економіки дуже часто дозволяє дрібним підприємствам вирішити доволі багато проблем, таких як: недостатня підтримка держави, адміністративні бар'єри, дуже сильне податкове навантаження тощо.

Тіньова економіка також дає можливість отримання додаткових доходів офіційним працівникам підприємств – так звана заробітна плата «в конвертах», яка не оподатковується. А офіційно не враховану, другу роботу, мають близько 15-25% працевлаштованих жителів України. Таким чином тіньова економіка грає роль стабілізатора соціального стану, адже вона створює нові робочі місця, збільшує кількість джерел доходу, вирівнює різницю в доходах, знижує напругу в суспільстві.

Проте, незважаючи на всі позитивні риси тіньової економіки, вона все ж має більше негативних наслідків, що проявляються у дестабілізаційному ефекті. Тіньова економіка підриває основи офіційного механізму оподаткування. Частина доходу йде на офіційні податки, але є також частина, що використовується для хабарництва, плати за переведення грошей у готівку та ін. В результаті до державної казни надходить набагато менше коштів ніж могло бути і це призводить до пригнічення «легальних» підприємців, які змушені компенсувати державні втрати за рахунок збільшення податків. А це в свою чергу призводить до збільшення цін на товари та послуги і страждає населення.

Також за рахунок надмірної експлуатації виробничих потужностей, що також є результатом тіньової діяльності, спостерігається старіння обладнання, швидке зношування і як наслідок – зниження конкурентоспроможності та підвищення ризику виникнення надзвичайних ситуацій.

Внаслідок зниження купівельної спроможності громадян дуже швидко розвивається інфляція, що суттєво підвищує рівень економічної небезпеки. Тіньова діяльність порушує виробничі процеси легальної економіки, послаблюючи дисципліну та мотивацію робітників. Наслідком є посилення розриву між доходами різних верств населення. В Україні ступінь диференціації доходів

дуже високий: доходи найбагатших верств населення у 15-20 разів перевищують доходи бідних. Цей показник є характерним для країн, що мають розвинений тіньовий сектор економіки [1].

Українська тіньова економіка в симбіозі з корупцією завдає серйозної шкоди діловому та інвестиційному клімату країни, знижує репутацію національного підприємництва на світовій арені. Несерйозне відношення до існуючої проблеми може призвести до ще більш масштабних наслідків. Економічні, організаційні та правові заходи, інститути та механізми податкової політики – це те, що відіграє головну роль у мінімізації тіньової економіки та корупції. Найважливішою частиною боротьби є ведення управлінської діяльності тільки в законних межах на всіх рівнях управління. Для зменшення масштабу нелегальної діяльності та знаходження чинників, що впливають на рішення платників податків щодо сплати податків варто сприяти створенню сприятливого підприємницького клімату, що буде підвищувати економічний розвиток, ініціативність підприємців [2].

Детінізацію економіки України можна здійснити за допомогою низки заходів, таких як: заохочення легальної діяльності, розвиток конкурентного середовища, ефективний державний контроль підприємницької діяльності, стимулювання безготівкового обігу грошей. Ретроспективний аналіз тіньової економіки дозволяє сказати, що повної ліквідації тіньового сектору економіки не вдалося досягти ніколи і вірогідність його знищення у майбутньому вкрай низька. Проте, уряди країн всіма силами намагаються звести до мінімуму частку «темної» економіки [3].

Не дивлячись на те, що тіньова економіка має і позитивні наслідки, вона все ж таки є дуже негативним явищем, саме тому її потрібно викорінювати із системи національної економіки. В протидії тіньовій економіці та підвищенні економічної безпеки головною ціллю відповідної державної політики на всіх етапах розвитку має бути формування достатньо високоефективного апарату активної державної протидії, робота якого буде забезпечувати широкі можливості для розвитку легального сектору економіки.

Список використаних джерел:

1. Перерва, П., Романчик, Т., Ткачов, М. і Гришко, Н. Двоїстий характер впливу тіньової економіки на рівень економічної безпеки. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. 2022. №1. С. 63–69.

**« ЕКОНОМІКА І МЕНЕДЖМЕНТ 2024:
ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ »**

2. Євтушенко Г.В. Управління процесами оподаткування суб'єктів господарювання у забезпеченні ефективності розвитку підприємництва. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2023. № 1 (81). С. 192-198.
3. Кононенко Л. Тіньова економіка та соціально-економічна безпека держави. *Актуальні питання права і соціально-економічних відносин: збірник наукових статей*. 2023. С. 342-348.

ЗМІСТ

**ДІДЖИТАЛ-ІННОВАЦІЇ В ОБЛІКУ, АНАЛІЗІ,
АУДИТІ ТА ОПОДАТКУВАННІ**

<i>Бєлозерцев В. С., Буднік Д. К.</i> Трансформація парадигми бухгалтерського обліку у відповідь на виклики цифрової ери	3
<i>Бєлозерцев В. С., Курбанова А. О.</i> Перспективи впровадження діджитал-інновацій в аналізі в аграрному секторі: від фермерських господарств до сталого розвитку	5
<i>Бойко Б. О., Романова О. В.</i> Глобалізація та її вплив на бухгалтерський облік: стратегії управління фінансами в умовах міжнародної діяльності підприємств.....	8
<i>Бондаренко Н. М., Дрік І. А.</i> Електронна звітність та податкові інновації	10
<i>Бондаренко Н.М., Ільчак Д. І.</i> Використання хмарних технологій в обліку та аналізі фінансової звітності: переваги, можливості та ризики	13
<i>Бондаренко Н. М., Кравченко В. П.</i> Застосування програмних продуктів в аудиті.....	16
<i>Бондаренко Н. М., Курбанова А. О.</i> Модернізація бухгалтерського обліку в умовах цифровізації економіки	18
<i>Бондаренко Н. М., Овсяннікова Д. О.</i> Застосування машинного навчання для автоматизації аналізу статистичних даних: нові методи, виклики та перспективи в контексті діджитал-інновацій.....	20
<i>Бондаренко Н. М., Оніані Г.</i> Цифрові трансформації в бухгалтерії: роль штучного інтелекту	22
<i>Бондаренко Н. М., Петрусенко М. Д.</i> Інноваційні підходи до виявлення та запобігання фінансовим шахрайствам через аналітику даних	25
<i>Іванов Р. В., Башара О. А.</i> Роль блокчейн технологій у сфері оподаткування.....	27
<i>Іванов Р. В., Гуртовий Ю. В.</i> Фактори впливу на офіційний курс гривні як індикатор валютної безпеки України.....	28
<i>Іванов Р. В., Рудик А. О.</i> Розвиток обліку в умовах цифрової економіки і діджитал-інновацій	32

**« ЕКОНОМІКА І МЕНЕДЖМЕНТ 2024 :
ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ »**

<i>Кичан О. О., Романова О. В.</i> Інноваційні підходи до бухгалтерського обліку: аналіз, впровадження та перспективи розвитку	33
<i>Куцевол Д. О.</i> Діджитал-інновації в обліку, аналізі, аудиті та оподаткуванні.....	36
<i>Літвінова П. С., Романова О. В.</i> Методи оцінки вибуття запасів як інструмент впливу на фінансовий результат торговельного підприємства	38
<i>Манейло С. В., Гвініашвілі Т. З.</i> Формування собівартості виробництва продукції підприємства та шляхи її зниження.....	40
<i>Мартем'янова С. Д., Гордєєва-Герасимова Л. Ю.</i> Діджитал-інновації в обліку та аудиті	43
<i>Небаба Н. О., Гуртовий Ю. В.</i> Вплив сільського господарства на формування курсу гривні як індикатора валютної безпеки	45
<i>Олійник Т. І., Кайда І. І.</i> Використання Big Data в економічних дослідженнях підприємництва: методологічні аспекти	51
<i>Пурсакова І. Д.</i> Бухгалтерський облік в умовах діджиталізації	55
<i>Романова О. В.</i> Практичний підхід до цифрових рішень в обліку, аналізі та оподаткуванні	57
<i>Тростянська К. М., Кравченко В. П.</i> Впровадження програмного реєстратора розрахункових операцій на підприємствах України: переваги, виклики та перспективи.....	59
<i>Харакоз Л. В., Скрипник А. О.</i> Сучасні програми автоматизації обліку на підприємствах.....	62
<i>Харакоз Л. В., Федорчук Д. С.</i> Вплив цифрової трансформації на бухгалтерську звітність підприємства.....	65

**ІНТЕГРАЦІЯ ДЕРЖАВИ, БІЗНЕСУ, НАУКИ, ОСВІТИ
В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА**

<i>Байлова О. О., Соколова К. О.</i> Роль технологій у забезпеченні безпеки бізнесу.....	69
<i>Гвініашвілі Т. З., Скитченко Ю. О.</i> Вплив цифровізації на розвиток бізнесу в Україні.....	71
<i>Голікова А. О.</i> Підтримка підприємств малого бізнесу в країнах Євросоюзу.....	74
<i>Гордєєва-Герасимова Л. Ю.</i> Вплив діджиталізації на розвиток бізнесу.....	76

<i>Гордійчук С. М., Михайленко О. А.</i> Український бізнес: виклики та адаптація до роботи в умовах воєнного стану	79
<i>Гринько Т. В., Жогло Є. О.</i> Механізм стратегічного розвитку вітчизняних підприємств в сучасних умовах	81
<i>Гринько Т. В., Парій Н. М.</i> Розвиток підприємницької діяльності в умовах цифрової трансформації	83
<i>Гринько Т. В., Соколова К. О.</i> Роль інновацій та новітніх технологій у розвитку економічної інклюзії	86
<i>Дячков Д. В.</i> Вплив штучного інтелекту на ринок праці: перспективи та виклики	88
<i>Михайленко О. А.</i> Державна допомога підприємствам під час воєнного стану.....	91
<i>Олійник Т. І., Біліченко Ю. Є.</i> Основні напрями сучасних економічних досліджень.....	93
<i>Олійник Т. І., Жогло Є. О.</i> Актуальні аспекти сучасного розвитку екологічного бізнесу в Україні	96
<i>Олійник Т. І., Жураковська А. В.</i> Розвиток малого бізнесу в Україні	99
<i>Олійник Т. І., Костина К. А.</i> Вплив цифрових технологій на розвиток конкурентоспроможності малих та середніх підприємств.....	101
<i>Олійник Т. І., Лісняк Г. О.</i> Методи державного регулювання товарного обороту в Україні.....	103
<i>Олійник Т. І., Сотула В. В.</i> Ефективність підприємницьких програм у просуванні економічної інклюзії в Україні	105
<i>Олійник Т. І., Шрам В. І.</i> Економіка як рушійна сила суспільного розвитку.....	108
<i>Потапюк І. П.</i> Теоретичні аспекти дефініції поняття «безпека».....	111
<i>Сазонова Т. О., Якубовський І. В.</i> Особливості адаптації персоналу підприємств в сучасних умовах.....	113
<i>Семенча І. Є., Максимович А. О.</i> Система послуг у роздрібній торгівлі як спосіб стимулювання продажів товарів.....	115
<i>Совгир К. С., Яковенко В. С.</i> Грант, як інструмент підтримки бізнесу у сучасних умовах	118
<i>Сокол П. М., Паливода А. В.</i> Проблеми розвитку малого підприємництва в Україні	120
<i>Сосюра А. Г.</i> Вплив тіньової економіки на підприємницьку діяльність	123

Наукове видання

Мови видання: українська

ЕКОНОМІКА І МЕНЕДЖМЕНТ 2024:
ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ
ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Збірник наукових праць
Міжнародної науково-практичної конференції
(Дніпро, 4–5 квітня 2024 р.)

У дев'яти томах

Том 7. Діджитал-інновації в обліку, аналізі, аудиті та оподаткуванні.
Інтеграція держави, бізнесу, науки, освіти в умовах цифровізації суспільства

*Окремі доповіді друкуються в авторській редакції
Організаційний комітет не завжди поділяє позицію авторів
За зміст, наукову новизну, достовірність та точність викладеного матеріалу
відповідальність покладається на авторів*

Відповідальний редактор Біла К. О.
Дизайн обкладинки та оригінал-макет Біла К. О.

Підп. до друку 05.04.24. Формат 60x84¹/₁₆. Спосіб друку – плоский.
Ум. др. арк. 6,7. Тираж 90 пр. Зам. № 0424-03/7.

Видавець та виготовлювач СПД Біла К. О.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3618 від 06.11.09

Надруковано на поліграфічній базі видавця Білої К. О.
Україна, 49000, м. Дніпро, пр. Д. Яворницького, 111, оф. 1
+38 (099) 780-50-49; +38 (067) 210-02-56
www.impact.dp.ua e-mail: impact.dnepr@gmail.com
www.confcontact.com e-mail: conf@confcontact.com

